

E-mail poruke Saboru

Pred pet mjeseci u Hrvatskom saboru uspostavljena je mogućnost primanja i odašiljanja elektronske pošte, otvaranjem E-mail adrese u Službi za odnose s javnošću. Brojnim uredništvima medija odaslali smo obavijest kojom im nudimo slanje priopćenja Službe za odnose s javnošću Sabora putem E-maila umjesto dosadašnjeg upućivanja informacija telefakom. Pozitivan odgovor dobili smo samo od jedne novinske redakcije, što pokazuje kako u nas sporo prodire nova brža i jeftinija tehnologija. No, to je samo pitanje navika i vremena.

Elektronska pošta Sabora je postala dosta živahna. Javlja se znanstvenici - politolozi iz svijeta s pitanjima o ustrojstvu Hrvatskog sabora, pa i o biografijama sadašnjih i bivših saborskih čelnika. Informacije o radu Sabora traže i novinari i predstavnici raznih udruga.

Pristižu razne poruke pojedinih građana koji iznose razne probleme ili primjedbe na rad Sabora. Najčešće su tu prigovori, kao i kod telefonskih poziva, zbog nepopunjenosti klupa u Velikoj vijećnici. Gledatelji TV-prijenosa, čini se, očekuju dupkom pune zastupničke klupe tijekom cjelodnevnih, višetjednih saborskih sjednica kao da gledaju prijenos iz neke srednje škole.

Građani nemaju razumijevanja za povremene verbalne ispade u Saboru, još nisu navikli na činjenicu da je to dio političke borbe tipičan za sve parlamente svijeta. Ipak njihove svakodnevne poruke trebale bi utjecati na odgovornost zastupnika za njihove riječi i za obavljanje zastupničkih obveza, pri čemu bi osobito valjalo imati u vidu prigovore na dugotrajne neplodne rasprave, nerijetko izvan dnevnog reda koje su, po ocjeni građana, same sebi svrha, ili im je cilj svraćanje pozornosti na određenu stranku ili na vlastitu osobu.

Ž.S.

strana

- Uvodnik urednika	2
- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europske zajednice - Izvješće Vlade o sporazumu o stabilizaciji i Privremenom sporazumu o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice; Prijedlog Kluba zastupnika HSP-a o raspisivanju referenduma o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju	3
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom priopćavanju (predlagatelj - Klub zastupnika HSLŠ-a)	30
- Konačni prijedlog zakona o Hrvatskoj izvještajnoj novinskoj agenciji (predlagatelj - Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav)	34
- Prijedlog ustavnog zakona o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske	38
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o zaštiti osoba i imovine	41
- Prijedlog zakona o prestanku važenja Zakona o ovlasti Vlade Republike Hrvatske da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskoga sabora	42
- Prijedlog odluke o raspisivanju državnog referenduma (predlagatelj - Klub zastupnika HDŽ-a) - završetak rasprave i glasovanje	45
- Utvrđivanje kandidata za izbor članova državnoodvjetničkog vijeća; Prijedlog kandidata za izbor članova državnoodvjetničkog vijeća	46
- Odgovori na zastupnička pitanja	48

PRIKAZ RADA :

- 17. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA

ODRŽANE 10, 11, 12, 17, 18, 19, 24, 25, 26. LISTOPADA I 13. STUDENOG 2001.

Dopuna dnevnog reda

U nastavku 17. sjednice Hrvatskoga sabora predsjednik Sabora Zlatko Tomčić predložio je dopunu dnevnog reda sa još dvije točke. Radilo se o prijedlogu kandidata za izbor članova Državnog odvjetničkog vijeća te o Izvješću Mandatno-imunitetnog povjerenstva. Vladimir Šeks (HDZ) prigovorio je što je Mandatno-imunitetno povjerenstvo Hrvatskom saboru poslalo skupno (zbirno) izvješće o davanju odobrenja za skidanje zastupničkog imuniteta radi pokretanja kaznenih postupaka protiv zastupnika Ivića Pašalića i Drage Krpine. Drži kako se podnošenje zajedničkog izvješća protiv Poslovnika - konkretno odredbama članaka 23, 24. i 25, i misli da ta izvješća moraju biti razdvojena tj. za svakog zastupnika posebno. Stoga je predložio da se ta točka za sada ne uvrsti u dnevni red sjednice nego zatraži od Povjerenstva da pošalje zasebna izvješća.

Predsjednik Tomčić nije se upustio u tumačenje ovog zahtjeva nego je predložio da ovaj prigovor još tijekom prijedpodneva na svojoj sjednici razmotri Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, i protumači spomenuta tri članka Poslovnika. Nakon toga predsjednik Tomčić je privremeno povukao prijedlog za dopunu dnevnog reda tom točkom.

Još isti dan Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav je dao svoje mišljenje u kojem konstatira da se, sukladno odredbama Poslovnika o više pitanja može provesti objedinjena rasprava na sjednici radnog tijela Sabora, koje može o tome podnijeti Saboru jedinstveno izvješće. Na temelju tog izvješća na sjednici Sabora može se provesti objedinjena ili odvojena rasprava. Međutim, o ustavnom pravu na imunitet svakog zastupnika neophodno je sukladno članku 19. Ustava donijeti pojedinačnu odluku. Stoga je Odbor predložio Saboru da zaduži Mandatno-

imunitetno povjerenstvo da do odlučivanja o Izvješću Povjerenstva o zahtjevima za odobrenje pokretanja kaznenih postupaka protiv Ivića Pašalića i Drage Krpine, pripremi pojedinačne i obrazložene prijedloge odluka za odobrenje pokretanja kaznenih postupaka protiv te dvojice zastupnika.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a Vladimir Šeks je upozorio na jednu malu nepreciznost u Izvješću. Odbor predlaže da Sabor zaduži Povjerenstvo da do odlučivanja o Izvješću Povjerenstva pripremi pojedinačne i obrazložene prijedloge odluka za odobrenje pokretanja kaznenih postupaka protiv ove dvojice HDZ-ovih zastupnika. Gospodin Šeks upozorava da je intencija bila pripremiti odvojene prijedloge odluka već do rasprave, a ne do odlučivanja. U ime Odbora dr. Zdravko Tomac (SDP) ustvrdio je da se to podrazumijeva, a zastupnici su tada jednoglasno prihvatili mišljenje Odbora i primjedbu Kluba.

J.Š.

SPORAZUM O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE ZAJEDNICE - Izvješće Vlade o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenom sporazumu o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice; Prijedlog Kluba zastupnika HSP-a o raspisivanju referenduma o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju

Saborska većina podržala potpisivanje Sporazuma

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova podržali Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europske zajednice, uz ocjenu da je članstvo u Europskoj uniji hrvatski prioritetni nacionalni i politički interes te zaključak kako je ovim dokumentom Hrvatskoj otvoren put za Europu.

Prethodila je tome opsežna rasprava, u kojoj su se ocjene oporbe kretale

od tvrdnji da predloženo nije optimalno po Hrvatsku i da je stoga potrebna najstroža parlamentarna kontrola u svim fazama provedbe, preko prijedloga za odgodu potpisivanja Sporazuma, do zahtjeva (Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a) da se o tom dokumentu građani izjasne referendumom.

Obrazlažući protivljenje Sporazumu, predstavnici klubova i pojedini zastupnici upozorili su da je hrvatska

javnost slabo informirana o sadržaju Sporazuma i o svim dvojbama koje iz toga proizlaze za dugoročno pozicioniranje Hrvatske u međunarodnim odnosima. Rečeno je da ni puna provedba Sporazuma neće nužno osigurati put prema punopravnom članstvu u Europskoj uniji, jer se njime nudi samo uspostava ugovornih odnosa, odnosno sudjelovanje u zapadnobalkanskom procesu stabilizacije i pridruživanja. Regionalna

suradnja, upozoreno je, definitivno veže Hrvatsku sa sudbinom država koje čine zapadni Balkan, a bilateralni sporazumi koji su, po tvrdnji Vlade, brana takvim događanjima lako mogu u praksi političkim pritiskom prerasti u multilateralne.

Daljnje su zamjerke: da se predloženim ugrožava hrvatski suverenitet jer Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje ima gotovo neograničenu nadležnost; da se ne može u Europu ako nisu definirani nacionalni ciljevi; da valja imati na umu kako ulazak u Europu iziskuje znatna odricanja i napore, unatoč prednostima koje donosi u konačnici.

Iz redova Koalicije na primjedbe je odgovoreno, među ostalim, tvrdnjom da je dugoročna korist veća od negativnosti koje će uslijediti u prijelaznom razdoblju i da stvaranje balkanske asocijacije nije ni politika ni namjera hrvatske Vlade, a ni Europske unije te da je bilateralizam jedini i osnovni način uspostave regionalne stabilnosti. Iscrpno je na gotovo sve primjedbe (jer su se i ranije mogle čuti - u javnosti) uvodno odgovorio ministar za europske integracije, Neven Mimica, u opsežnom izlaganju, koje objavljujemo uz neznatno skraćivanje.

IZVJEŠĆE VLADE O SPORAZUMU

UVODNO IZLAGANJE

Opsežna rasprava o Sporazumu započela je uvodnim izlaganjem Nevena Mimice, ministra za Europske integracije, koji je zastupnike upoznao sa sadržajem i značajem Sporazuma, s namjerama Vlade i programom Vlade u daljnjim aktivnostima.

Značaj Sporazuma

Najprije je podsjetio da je u travnju ove godine Dom obaviješten o pregovorima i načinu na koji Vlada namjerava dovršiti pregovarački proces (jednoglasno su prihvaćena izvješća Vlade o pregovaračkoj platformi i dotadašnjim pregovaračkim krugovima). Sporazum je nakon toga usuglašen, a rješenja prihvaćena na saborskoj sjednici nisu mijenjana. Jedino je preostalo -

konkretizirati liste roba s potpunom liberalizacijom hrvatskog uvoza iz Europske unije.

Sa svim ključnim dokumentima pregovaračkog procesa suglasio se Odbor za europske integracije, osnovan u veljači ove godine, napomenuo je ministar podsjetivši zatim na to kako je novi saziv Hrvatskog sabora na prvoj sjednici, kada je sa 122 glasa "za" i jednim "protiv" iskazao povjerenje Vladi i njenom programu, u kojem se izričito naglašava da je strateški cilj Republike - što prije uspostaviti ugovorne odnose s Europskom unijom.

Ministar Mimica uvodno je naglasio kako Vlada ni njeni predstavnici nikad nisu idealizirali proces europskih integracija, već da su stalno naglašavali složenost, teškoće i dvojbe koje se moraju ostvariti na tom putu. Rekao je zatim:

Bitan korak u procesu institucionalizacije odnosa s Unijom

"Ovdje je riječ o zasigurno jednom od najvažnijih i najsvieobuhvatnijih međunarodnih ugovora koje je Republika Hrvatska do sada sklopila. Potpisivanjem Sporazuma Hrvatska čini bitan formalni korak u procesu institucionalizacije svojih odnosa s Europskom unijom. Time i započinje sveobuhvatni posao provedbe preuzetih obveza, kao i provjere sposobnosti Hrvatske za ispunjavanje uvjeta za punopravno članstvo u Uniji.

Za Hrvatsku ovaj sporazum ne predstavlja dugoročnu alternativu za članstvo u Uniji već sredstvo ostvarenja strateškog cilja. A taj cilj je dovršenje transformacije gospodarstva iz planskoga, socijalističkog, u potpuno tržišno, a društvo u cjelini iz jednoglasnog u demokratsko - identično onom zapadnih civilizacija.

Taj proces zahtijeva aktivnu ulogu i uključivanje svih sudionika - Vlade, Hrvatskog sabora i resornih ministarstava, ali i cijeloga civilnog društva. Za Hrvatsku ovaj sporazum

ne predstavlja dugoročnu alternativu za članstvo u Uniji, već sredstvo ostvarenja strateškog cilja. A taj cilj je dovršenje transformacije gospodarstva iz planskoga, socijalističkog, u potpuno tržišno, a društvo u cjelini iz jednoglasnog u demokratsko - identično onom zapadnih civilizacija.

Europska komisija je tijekom pregovora nedvosmisleno kazala i napisala da će Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju pomoći političku i gospodarsku integraciju Hrvatske u Uniju i da između sklapanja toga sporazuma i budućeg sporazuma o pristupanju Hrvatske u Uniju neće biti potrebno sklapati neki drugi odnosno novi sporazum."

U nastavku izlaganja, ministar se osvrnuo na okolnosti u kojima je Sporazum nastao, podsjetivši među ostalim da je Europska zajednica Hrvatsku priznala u siječnju 1992, da je tek u ožujku 1995. odlučila započeti pregovore s Hrvatskom o sklapanju Sporazuma o trgovini i suradnji te o prometu, ali da je to jednostranom odlukom Europske unije suspendirano nakon otpočinjanja vojno-redarstvene akcije "Oluja" i više nije nastavljeno. Od 1996. Do 1999. Odnosi između Hrvatske i Europske unije razvijali su se u sklopu tzv. regionalnog pristupa državama jugoistočne Europe, a od lipnja 1999. zasnivali na procesu stabilizacije i pridruživanja.

Naglašavanje regionalne suradnje

"Značaj procesa jeste u tome da se njime obuhvaćenim državama - Makedoniji, Hrvatskoj, BiH, Albaniji, Saveznoj Republici Jugoslaviji - daje perspektiva punog uključivanja u europske strukture s članstvom u Europskoj uniji kao konačnom cilju. Preduvjet njihovog članstva jeste ispunjavanje političkih, gospodarskih i pravnih uvjeta za članstvo u Europskoj uniji, tzv. kopenhagenskih i amsterdamskih kriterija, kao i dodatnog uvjeta regionalne suradnje. Temeljno načelo procesa jest - individualni pristup svake pojedine države u približavanju Europskoj uniji, ali uz naglašavanje regionalne suradnje kao preduvjeta za daljnji napredak odnosa pojedine države s Europskom unijom.

Perspektivu članstva državama obuhvaćenih procesom potvrđuju i zaključci sastanka Europskog vijeća

u Santa Mariji De Fieri, iz lipnja 2000, kojima se te države prvi put u jednom službenom dokumentu nazivaju

Temeljno načelo procesa jest - individualni pristup svake pojedine države u približavanju Europskoj uniji, ali uz naglašavanje regionalne suradnje kao preduvjeta za daljnji napredak odnosa pojedine države s Europskom unijom.

potencijalnim kandidatima za članstvo u Uniji.

Novi odnosi s Unijom

Nakon siječanjskih izbora 2000. godine otpočelo je novo razdoblje odnosa između Hrvatske i Europske unije. Intenziviran je politički i stručni dijalog, koji je formaliziran osnivanjem zajedničke konzultativne radne skupine.

Rezultat toga dijaloga je Izvješće o izvedivosti otpočinjanja pregovora za sklapanje sporazuma od svibnja 2000. i sam početak pregovora u studenome iste godine.

Ukupno su održana tri službena kruga pregovora - dva kruga tehničkih te niz dodatnih sastanaka na stručnoj razini, kako bi se usuglasila pitanja vezana za poljoprivredne i trgovinske dijelove Sporazuma. Time je Republika Hrvatska za manje od 6 mjeseci završila pregovore za sklapanje Sporazuma, što ukazuje na visok stupanj pripremljenosti pregovaračkog tima Republike Hrvatske. Sporazum su, 14. svibnja ove godine, u Bruxellesu parafirali ministar vanjskih poslova Tonino Picula i povjerenik Europske komisije za vanjske odnose Chris Patten, tijekom švedskog predsjedavanja Unijom.

Nakon što je tijekom ljeta sporazum preveden na sve službene jezike Europske unije, on će 29. listopada u Luxemburgu biti potpisan s hrvatske strane (to će učiniti predsjednik Vlade Ivica Račan). Nakon toga, slijedi postupak potvrđivanja u Hrvatskom saboru, Europskom parlamentu i nacionalnim parlamentima država članica, koji uobičajeno traje 18 do 24 mjeseca. Po stupanju na snagu Sporazuma Republika Hrvatska će steći

status pridružene članice Europske unije.

Taj sporazum predstavlja novu generaciju sporazuma o pridruženom članstvu za države jugoistočne Europe. To je povlaštenu sporazum koji treba pridonijeti gospodarskoj i političkoj stabilizaciji Republike Hrvatske i regije u cjelini te uspostavi bliskih i dugoročnih veza između ugovornih stranaka.

Sporazum će regulirati političke, gospodarske i trgovinske odnose između Unije i Hrvatske. Obvezivat će na usklađivanje zakonodavstva u pojedinim područjima, odrediti područja suradnje i pomoći te uspostaviti institucije za provedbu Sporazuma. Njegova bitna značajka jest da je riječ o sporazumu koji je prilagođen specifičnostima pojedine države. Time se omogućava svakoj državi da se približava Europskoj uniji tempom koji je primjeren njenim mogućnostima i postignućima.

Sporazum ne zahtijeva unošenje novih odnosa u hrvatski ustavno-pravni sustav. On zahtijeva donošenje novih i izmjenu postojećih zakona, što će se obavljati po važećem zakonodavnom postupku. Zakonodavna područja u kojima će biti potrebno donijeti nove i izmijeniti postojeće zakone radi usklađivanja s pravnom stečevinom Zajednice određena su samim Sporazumom i prvenstveno se radi o temeljnim područjima - tzv. unutarnjeg tržišta, kao što su tržišno natjecanje i državne potpore, intelektualno vlasništvo, javne nabavke, tehničko zakonodavstvo, zaštita potrošača, pravo društava, računovodstveno pravo, financijske usluge, zaštita podataka, kopneni promet, zdravlje i sigurnost na radu, jednake mogućnosti za žene i muškarce. No, usklađivanje će obuhvatiti i područja trgovine i s njom povezanih pitanja, kao što su carinski sustavi i neka druga područja - statistika, zaštita okoliša, zračni promet i reforma državne uprave.

Interes je Republike Hrvatske da sporazum bude instrument koji će omogućiti da se priključi aktualnom procesu proširenja Europske unije na države koje sada imaju status kandidata. Sadašnje države kandidati sklopile su s Europskom unijom početkom 90-tih godina tzv. europske sporazume o pridruživanju. Glavne razlike između Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i europskih sporazuma, načelno gledajući, jesu u

sadržaju evolutivne klauzule te u odredbi o regionalnoj suradnji.

U svom političkom dijelu Sporazum, znatno više nego europski sporazumi, naglašava potrebu regionalne suradnje radi stabiliziranja područja jugoistočne Europe. To je razumljivo iz perspektivne i nastojanja Europske unije da na tradicijama regionalne suradnje, pomirenja i gospodarskog razvoja, a koje su u temeljima njenog vlastitog nastanka i djelovanja, osigura stabilno susjedstvo u području koje je nedavno prošlo kroz rat i krizu.

Upravo zemlje obuhvaćene procesom stabilizacije i suradnje su prve i jedine zemlje kojima je Europska unija ponudila perspektivu ulaska u punopravno članstvo neposredno nakon rata i krize kroz koju su prošli, a neke još prolaze.

U Sporazumu se jasno razaznaje da se spremnost na regionalnu suradnju ogleda u sklapanju mreža bilateralnih konvencija među državama obuhvaćenim procesom stabilizacije i pridruživanja, ali između njih i država kandidata bez stvaranja bilo kakvih novih multilateralnih državnih ili drugih struktura i asocijacija.

U Sporazumu se jasno razaznaje da se spremnost na regionalnu suradnju ogleda u sklapanju mreža bilateralnih konvencija među državama obuhvaćenim procesom stabilizacije i pridruživanja, ali između njih i država kandidata bez stvaranja bilo kakvih novih multilateralnih državnih ili drugih struktura i asocijacija.

Individualni pristup

Ministar Mimica ukazao je zatim na osobit značaj članka 3, u kojem se naglašava individualni pristup u vrednovanju postignuća Republike Hrvatske u približavanju Uniji, i ustvrdio da je taj pristup još izričitije naglašen u političkoj deklaraciji koju će Hrvatska usvojiti 29. listopada, a u kojoj stoji da će se "do najviše moguće razine olakšati integracija Hrvatske u političku i gospodarsku maticu Europe temeljeno na individualnim zaslugama i ostvarenjima Hrvatske".

Bilateralni ugovori s državama u regiji uređuju međusobne odnose u područjima i do razine do koje su uređeni Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom, pojasnio je ministar. To konkretno znači da Hrvatska s tim državama treba bilateralno uređivati odnose slobodnog kretanja roba, ali ne do razine potpune slobode kretanja radnika, usluga i kapitala (to nije ugovoreno ni s Unijom).

Ustanovljavanje, primjereno potrebama, bilateralnih mehanizama za provedbu bilateralnih konvencija - kako to predviđa Sporazum - ne znači da se time pripremaju multilateralni mehanizmi za regionalno povezivanje (svaki međunarodni ugovor o suradnji u pravilu ima dvostrano dogovorene mehanizme - odbore, tijela i sl.).

Sklapanje Ugovora o slobodnoj trgovini i sa zemljama u regiji koje još nisu potpisale ovome sličan Sporazum s Unijom ne usporavaju niti stvaraju institucionalnu zapreku pristupu Hrvatske Uniji, jer će ti ugovori prestati vrijediti danom ulaska Hrvatske u Europsku uniju - pojasnio je ministar za europske integracije.

On je zatim ukazao na to kako su Sporazumom jasno razrađene odredbe završne Deklaracije Zagrebačkog summita - jasno je utvrđeno da je riječ o sklapanju ugovora o bilateralnoj trgovini, a ne o stvaranju regionalnog područja slobodne trgovine. Nakon što je još napomenuo kako područja suradnje spadaju u nadležnost Unije, ali i država članica te pobrojao područja za koja se Sporazumom utvrđuju dogovori o suradnji (među ostalim, politički dijalog, regionalna suradnja, sloboda kretanja roba, radnika i kapitala, te pružanja usluga, usklađivanje zakonodavstva, pravosuđe i unutarnji poslovi, financijska suradnja), ministar je - naglasivši kako se Sporazum sklapa na neodređeno vrijeme - nastavio:

Najviše napora uloženo u usaglašavanje trgovinskih odnosa

“U dijelu Sporazuma o političkom dijalogu s Europskom unijom uredili smo odnose na način da postaje razvidno da je Hrvatska konačno prestala biti objekt zajedničke vanjske i sigurnosne politike Europske unije, koja se s njom bavila samo radi rješavanja regionalne krize i da

postupno dostižemo status subjekta koji s Unijom ima bliske političke odnose i koji s njom usklađuje stavove i razmjenjuje informacije o međunarodnim pitanjima.

Najviše napora tijekom pregovora uloženo je u usaglašavanje trgovinskih odnosa. U njima je dogovoren prijelazni period u kojem će Republika Hrvatska liberalizirati svoje tržište za industrijske i poljoprivredne proizvode iz Europske unije budući da je Europska unija, po privremenom Sporazumu već od početka 2000. godine, obvezna, uz određene manje iznimke, jednostrano liberalizirati svoje tržište za sve proizvode podrijetlom iz Hrvatske.

O važnosti ovih pregovora dovoljno govore podaci o robnoj razmjeni Republike Hrvatske i država Europske unije, jer Europska unija je naš glavni trgovinski partner sa preko 55 posto bilo cjelokupnog izvoza, bilo uvoza.

Postignuti sporazumu jamči postupno otvaranje hrvatskog tržišta tijekom trogodišnjih i šestogodišnjih prijelaznih razdoblja što se tiče industrijskih proizvoda. Kod poljoprivrednih proizvoda zajamčen je šestogodišnji prijelazni period. Za razliku od industrijskih proizvoda, kod poljoprivrednih se nakon prijelaznog razdoblja predviđa zadržavanje određene carinske zaštite i nakon isteka prijelaznog razdoblja, i to uglavnom kod uvoza živih životinja, prerađenog voća i povrća, cvijeća, žitarica i brašna, voćnih sokova, svježeg i smrznutog mesa, suhomesnatih proizvoda, mlijeka i mliječnih prerađevina, duhana i cigareta, mineralne vode, čokolade, keksa i sladoleda.

Važno je pritom napomenuti da je predviđena i mogućnost primjene zaštitnih mjera u slučaju znatnijeg povećanja uvoza koji može ugroziti stabilnost domaćega tržišta” - rekao je ministar.

Nekretnine

Ministar za europske integracije upoznao je zatim zastupnike s dogovorenim na planu nekretnina. Tijekom prijelazne četiri godine po stupanju Sporazuma na snagu valja ukinuti uvjet uzajamnosti kod stjecanja nekretnina, a do početka punopravnog članstva u Uniji ostat će na snazi ograničenja i izuzeci, posebice u pogledu poljoprivrednog zemljišta, pomorskog dobra, nacio-

nalnih parkova i parkova prirode i kulturne baštine.

U nastavku izlaganja Neven Mimica izvijestio je zastupnike da je Vlada 18. listopada donijela Odluku o Planu provedbe Sporazuma te da Plan sadrži više od 330 mjera za provedbu obveza preuzetih Sporazumom (više od 70 posto izvršit će se do 2003. godine), rekavši zatim kako reforma i prilagodba traže pojedinačni i grupni angažman svih pojedinaca. Od početka se, dometnuo je, proces izvršavanja obveza prilagodbe mora povezati s procesom prilagodbe ukupnog sustava kriterijima za punopravno članstvo. Hrvatska će se od trenutka dostizanja spremnosti za članstvo do ulaska u punopravno članstvo ponašati kao virtualna članica Unije, rekao je ministar Mimica, a zatim se osvrnuo na negativne posljedice “puta prema Uniji”.

Negativnih posljedica će biti, ali...

Negativnih posljedica će biti, rekao je ministar Mimica, ali će dugoročno koristi od integracije biti veće od troškova.

“Negativne posljedice prvenstveno će se ogledati u visokim troškovima prilagodbe, prvim negativnim popratnim učincima liberalizacije trgovine koja u početnim godinama može rezultirati rastućim trgovinskim deficitom.

Nadalje, u troškovima prilagodbe potrebno je uključiti nužne institucionalne reforme, troškove restrukturiranja gospodarstva što, međutim, ionako moramo napraviti te mogućnost gašenja nekih sektora ili barem nekih nekonkurentnih tvrtki iz pojedinih sektora, a i troškove pravnih prilagodbi.

Najveći troškovi očekuju se u području usklađivanja sa standardima Unije u području zaštite okoliša, a poljoprivreda kao sektor imat će najveće nedaće od liberalizacije tržišta, što će se u razdoblju do punopravnog članstva morati kompenzirati većim i bolje strukturiranim poticajima domaće poljoprivredne proizvodnje.

Najveći troškovi očekuju se u području usklađivanja sa standardima Unije u području zaštite okoliša, a poljoprivreda kao sektor imaće najveće nedaće od liberalizacije tržišta, što će se u razdoblju do punopravnog članstva morati kompenzirati većim i bolje strukturiranim poticajima domaće poljoprivredne proizvodnje.

Ali, istraživanja u Hrvatskoj pokazala su da bi u desetogodišnjem razdoblju rast trgovine, rast prihoda od turizma, rast izvoza i rast ulaganja u Hrvatskoj mogao u varijanti ulaska u Europsku uniju biti i dvostruko viši nego u varijanti bez ulaska u članstvo.

Proces ulaska u Europsku uniju treba sagledavati kao dugoročni projekt. Da bi se društvo iz temelja promijenilo prvo se moraju otkloniti naslijeđene nefunkcionalnosti, da bi se onda u sljedećoj fazi "izrestrukturiranih" uvjeta krenulo putem oporavka i napretka.

Stoga treba reći da će proces našeg ulaska u Uniju imati sve već poznate faze kroz koje su prošle zemlje koje su u tom procesu ispred nas, a koje su zbog ranijeg početka svog procesa već izašle iz prve negativne faze i okrenule se rastu i razvoju."

Odgovori na tvrdnje da je Sporazum nepovoljan po Hrvatsku jer...

Ministar Mimica se zatim osvrnuo na pet ključnih zamjerki iz kojih proizlazi, kako reče, da se Sporazumom otvaraju sudbinski nepovoljni, pa onda i neprihvatljivi, procesi za Hrvatsku.

Ovaj sporazum ne gura Hrvatsku u balkanske asocijacije

Komentirajući prvu tvrdnju - da Sporazum, protivno Ustavu, priprema i pravno omogućuje rješenje za izvaninstitucionalno povezivanje Hrvatske s drugim državama u novu balkansku asocijaciju, on je najprije izjavio da ne može nikome danas jamčiti što (ne)će Europska unija činiti u budućnosti u provedbi Sporazuma. U ovom sporazumu, međutim nema teksta koji bi se mogao tako pravno tumačiti.

"Stvaranje balkanske asocijacije nije niti politika, niti namjera ni hrvatske Vlade ni Europske unije. I

Vlada i Unija imaju jasnu politiku prema području jugoistočne Europe definiranu u procesu stabilizacije i pridruživanja. Takvu politiku pravno smo uredili i ugradili u Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Ona se temelji na bilateralizmu kao jedinom i osnovnom načinu za uspostavu i razvijanje regionalne stabilnosti i regionalne suradnje.

Prijedlozi, koji idu u drugom pravcu, o multilateralnim asocijacijama na ovom području ne dolaze iz Bruxellesa nego iz drugih političkih krugova u nekim zemljama članicama Unije. Međutim, njima se službeni Bruxelles odupire istim argumentima koje koristi i Hrvatska, a oni glase: "Mi imamo sklopljeni sporazum koji je naša međunarodnopravna ugovorna obveza koju ne možemo jednostrano mijenjati nego samo izvršavati.(...)"

I iz Europske komisije upozoravaju da im nije svejedno slušati iz Hrvatske stalne sumnje u prave namjere Unije u procesu stabilizacije i pridruživanja.

Čini mi se potrebnim reći i da nas u Europskoj komisiji upozoravaju da im nije svejedno slušati stalne sumnje iz Hrvatske u prave namjere Unije u procesu stabilizacije i pridruživanja. Tvrdi, a to je i točno, da Europska komisija i njeni dužnosnici nisu nikada dali povoda za takve sumnje, a da su oni svjesni svojih ugovornih obveza prema Hrvatskoj i da ih rasprave u Hrvatskoj sve više potiču na razmišljanja i nevjericu u prave Hrvatske namjere, pa i sposobnost da izvršavamo ono što smo prihvatili kao ugovornu obvezu s Unijom.

U takvoj situaciji siguran sam da odgovor na često pitanje - da li nas sporazum s Unijom zatvara na Balkan ili nam omogućava individualni put prema Europskoj uniji - može biti jednoznačan. Sporazum sam po sebi otvara nam vrata za individualni pristup, ali se na Balkan možemo zatvoriti prvenstveno sami - ako što prije, i što organiziranije, uz zajedničke napore svih u Hrvatskoj ne počnemo stvarno približavanje europskim standardima i kriterijima.(...)"

Pravi izvor problema mogao bi prije biti ili strah i neprihvatanje bilo kakve suradnje sa zemljama na jugoistoku Europe, čak i one bila-

teralne ugovorene u ovom Sporazumu, ili nepovjerenje u Vladinu opredijeljenost i odlučnost da se odupre asocijacijskim pritiscima. A tu već ulazimo u područje, za koje - u ime Vlade Republike Hrvatske - mogu reći da niti jedna od tih dviju pretpostavki nije sukladna programu ove Vlade.

Vlada ne odbacuje bilateralne veze u području jugoistočne Europe, ali će odlučno odbaciti svaki pokušaj uvlačenja Hrvatske u balkanske asocijacije.

Vlada ne odbacuje bilateralne veze u području jugoistočne Europe i Vlada će odlučno odbaciti svaki pokušaj uvlačenja Hrvatske u balkanske asocijacije. Program Vlade je jedan i on odražava prave nacionalne interese Hrvatske u provođenju Sporazuma i ostvarivanju pridruženog članstva u Uniji. Mi prihvaćamo da je individualno i regionalno povezano na način da spremnost na regionalnu suradnju postaje uvjet za mogućnost individualnog napretka prema Uniji, ali ne i spremnost na bilo kakvu regionalnu suradnju nego samo na onu bilateralnu, dogovorenu u Sporazumu. Hrvatska ne može i ne treba bježati od toga da nudi rješenja za regionalnu stabilnost na Balkanu.

Naša još aktivnija uloga u razvijanju bilateralnih odnosa sa svim sudionicima procesa stabilizacije i pridruživanja može samo pridonijeti ostvarenju našeg interesa za stabilnim susjedstvom, u kojem ćemo moći imati ulogu političkog i gospodarskog predvodnika. Ali, pri tome Hrvatska treba stalno promatrati i sagledavati u kojoj se mjeri provedba njenih obaveza prema Uniji i prema regionalnoj suradnji kreće tim bilateralnim putem i ne skreće li možda prema nekim drugim, neželjenim i neugovorenim pravcima. (...)"

Vlada i oporba na istim pozicijama

Nedavna Fisherova inicijativa, iako nije bila namijenjena Hrvatskoj, ustvari je pomogla da se u Hrvatskoj razjasne pozicije i izoštre argumenti o mogućim prijedlozima za gospodarsko, pa onda i političko povezivanje Balkana u nove asocijacije.

Pokazalo se da su i Vlada i oporba na istim pozicijama, a one se mogu svesti na sljedeće: Članstvo Hrvatske u Europskoj uniji ostaje hrvatski prioritetni, nacionalni i politički interes, ali na putu prema Uniji Hrvatska se mora vrednovati samo na temelju individualnih sposobnosti i zasluga, a bez ikakvog uvjetovanja i vezivanja za neke nove balkanske asocijacije, a što Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju pravno i uređuje kao ugovornu obvezu Europske unije i Hrvatske.

Uvjeren sam da se oko ovakvih pozicija uskoro može postići i formalni konsenzus svih političkih stranaka. U ovom pitanju zaista se ne radi o drugačijem iščitavanju Sporazuma, niti o razlikama u njegovoj pravnoj interpretaciji, pa niti o prepoznavanju ili neprepoznavanju njegovog političkog značaja za razvoj Hrvatske. Ovdje se radi o drugačijim političkim opcijama, o zauzimanju za integriranu ili izoliranu Hrvatsku(...)

Ustvrdivši zatim kako nijedna od zemalja Europske unije nije zbog članstva u Uniji politički ili gospodarski nazadovala, ministar je upozorio da je tek u nekima (članicama i kandidatima) proveden prethodni referendum.

Nema govora o prijenosu suverenosti

Ustvrdivši zatim kako druga kritička tvrdnja glasi *da se Sporazumom prihvaća prijenos dijela državne suverenosti u ruke međunarodne unije, koja će djelovanjem putem Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje preuzeti ukupne zakonodavne ovlasti u Hrvatskoj*, ministar Mimica je najprije odlučno demantirao ova upozorenja o prijenosu suverenosti ovim sporazumom.

Djelomično prenošenje suverenosti - tek u punopravnom članstvu

“Faza pridruženog članstva ne zahtijeva niti djelomično prenošenje vlastite suverenosti. To pitanje postaje aktualno tek trenutkom sklapanja Sporazuma o punopravnom članstvu Republike Hrvatske u Europskoj uniji.

Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje je zajedničko tijelo zemalja članica Europske unije, Europske komisije i Republike Hrvatske. Osniva

se na ravnopravnoj paritetnoj osnovi, na ministarskoj razini i ima zadaću nadzirati provedbu Sporazuma, te predstavljati forum za politički dijalog koji pridonosi jačanju međusobnih odnosa.

Pokazalo se da su i Vlada i oporba na istim pozicijama, a one se mogu svesti na sljedeće - članstvo Hrvatske u Europskoj uniji ostaje hrvatski prioritetni, nacionalni i politički cilj, ali na putu prema Uniji Hrvatska se mora vrednovati samo na temelju individualnih sposobnosti i zasluga, a bez ikakvog uvjetovanja i vezivanja za neke nove balkanske asocijacije, a što Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju pravno i uređuje kao ugovornu obvezu Europske unije i Hrvatske.

Vijeće se u pravilu sastaje jednom godišnje i ima ovlasti za donošenje odluka kojima se omogućava postizanje ciljeva zadanih sporazumom. Odluke, i to sve bez izuzetka, Vijeće donosi samo - isključivo na temelju suglasnosti objiju strana. Ne postoji mogućnost nadglasavanja, niti mogućnost arbitraže o odlukama u kojima nije postignuta suglasnost.

Odluke koje Vijeće donese na opisani način su obvezujuće za strane sporazuma, i one moraju poduzimati mjere za njihovu provedbu. Ovako utvrđeni način rada Vijeća naravno potencira potrebu da hrvatsko izaslanstvo u Vijeću ima unaprijed jasno određen mandat, potvrđen od Vlade, a u sasvim jasnim prilikama od Sabora, koji će unaprijed, prije svakog godišnjeg sastanka Vijeća, definirati okvire za nas prihvatljivih rješenja koja su na dnevnom redu Vijeća.

Time će se omogućiti da se odluke za koje hrvatska strana u Vijeću daje svoju suglasnost, naknadno provedu u hrvatskom zakonodavnom postupku bez većih problema i dilema.

Ali i pored davanja ovakvog prethodnog mandata hrvatskom dijelu Vijeća - a što će Vlada predložiti da

se utvrdi kao zakonska obveza u predstojećem zakonu o potvrđivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju - treba naglasiti da niti jedna donesena odluka vijeća neće biti izravno provediva u Hrvatskoj. Polazeći od dualističkog koncepta odnosa međunarodnog i unutarnjeg prava, koji je prihvaćen u pravnom sustavu Republike Hrvatske, odluke Vijeće čije provođenje zahtijeva donošenje novih ili izmjene postojećih zakona u Hrvatskoj provodit će se isključivo na suglasnost u zakonodavnom postupku u Hrvatskoj - dakle, uz uvažavanje zakonodavne ovlasti Hrvatskog sabora da u tom postupku prihvati ili ne prihvati predložena zakonska rješenja.

One odluke Vijeća čije provođenje ne zahtijeva donošenje novih ili izmjenu postojećih zakona prenijet će se u pravni sustav Republike Hrvatske putem zaključaka, odluka, uredbi ili drugih akata Vlade Republike Hrvatske, nešto slično poput smjernica u pravnom sustavu Europske unije.

Iz ovog obrazloženja vidljivo je da niti jedna odluka vijeća, ma koliko god ona bila obvezujuća, neće se primjenjivati izravno u Republici Hrvatskoj(...)

Za naše Vijeće čak nije ugovorena mogućnost arbitraže, što držimo povoljnijim rješenjem od ugovaranja arbitraže koju imaju ugovorene neke zemlje kandidati - na primjer Slovenija ili Češka Republika. Ustvari, samo postojanje ili nepostojanje ugovorene arbitraže jedina je razlika u tekstu sporazuma koji se odnosi na Vijeće između našeg sporazuma i europskih ugovora.

Hrvatska čak ima zajamčen viši formalni status

Evo kako je ministar Mimica odgovorio na treću tvrdnju koja se može čuti - *da Sporazumom nije u potrebnoj mjeri ugovoren status Hrvatske kao kandidata za članstvo u Europskoj uniji pa da je stoga upitno preuzimanje obveza kad ne znamo hoćemo li postati članicom Unije:*

“Sporazumi o pridruživanju predstavljaju najtješnji oblik suradnje jedne zemlje sa Europskom unijom. Možebitno veći zahtjevi od toga bili bi nerealni i neostvarivi. Unija nikome nije, ranije u ovakvim sporazumima o pridruženom članstvu, unaprijed odobrila status kandidata za članstvo.

Naime, niti u tzv. europskim ugovorima, po kojima su u prvoj polovici 90. današnji kandidati za članstvo ostvarivali pridruženo članstvo, nije bio zajamčen status kandidata, već su ga zemlje stjecale kasnije - nakon što su dokazale svoju spremnost izvršavanja preuzetih obveza za pridruženo članstvo.

Čak se može reći da Hrvatska u svom sporazumu ima zajamčen viši formalni status u postupku proširenja Europske unije, jer europskim ugovorima nije utvrđivan status potencijalnog kandidata, što je učinjeno u slučaju Hrvatske.

Postoji jedna druga statusna razlika, koja ne ide na ruku Hrvatskoj. Naime, europski ugovori sadržavali su izjavu Europske unije o prihvaćanju činjenice da je integriranje u Europsku uniju prioritetni i politički cilj zemalja koje potpisuju takve europske ugovore te da im je Europska unija spremna pomoći u ostvarivanju toga cilja.

Takve odredbe nema u našem ugovoru, iako smo mi to tražili. Međutim, u raspravama o tom pitanju postalo je jasno da Europska unija danas, u promijenjenim okolnostima, nakon stižavanja povijesnog entuzijazma kojim je željela prigriliti tranzicijske zemlje nakon pada Berlinskog zida i komunizma u Europi, više nije spremna tek tako lako otvoriti preveliku perspektivu i ohrabriti očekivanja novih potencijalnih kandidata, dok oni sami ne dokažu svoju sposobnost izvršavanja obveza koja ih vodi ka postizanju standarda i kriterija Europske unije. Takav rezerviraniji stav Unija nije zauzela zbog Hrvatske ili protiv Hrvatske, nego jednostavno zbog opreznosti i teškoća s kojima sagledava i proživljava tekući najveći val svoga proširenja.

Rezerviraniji stav Unija nije zauzela zbog Hrvatske ili protiv Hrvatske, nego jednostavno zbog opreznosti i teškoća sa kojima sagledava i proživljava tekući najveći val svoga proširenja.

Mi smo to prihvatili, jer smo zaključili da je nužno uspostaviti pravu ravnotežu između naših ambicija i realnosti. Zbog toga smo se složili da ćemo priznanje našoj

sposobnosti i vjerodostojnosti u ostvarivanju pridruženog članstva morati izboriti na temelju učinjenih konkretnih djela, a ne tražeći da nam netko unaprijed na papiru prizna da vjeruje u našu učinkovitost."

Nijedan međunarodni ugovor nije bio tako otvoren za javnost

Povodom četvrte negativne ocjene koja se mogla čuti u javnosti - *da je Vlada izbjegavala javnu i parlamentarnu raspravu o značenju Sporazuma i njegovim posljedicama te da je time preuzela ovlasti koje prelaze njezina ustavna i zakonska ovlaštenja*, ministar je podsjetio zastupnike da Zakonom o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora nije predviđena prethodna suglasnost Sabora na odluku Vlade. Utvrđeno je da Sabor potvrđuje odnosno odbija već potpisani međunarodni ugovor te da se takav ugovor može početi primjenjivati i prije potvrđivanja u parlamentu, uz obvezu naknadne potvrde (ili odbijanja).

"Tu odredbu Vlada je koristila u slučaju privremenog sporazuma. Takve su zakonske odredbe i Vlada ih se i kod sklapanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i privremenog sporazuma u potpunosti pridržavala, i dalje ih se namjerava pridržavati. Djelovanje prema odredbama zakona i poštovanje zakonskih postupaka nikako niti u jednom slučaju ne smije postati razlog za javne optužbe koje Vladi zbog toga nameću krivnju i to teškim riječima o neuvažavanju parlamentarne demokracije, ismijavanju uloge Hrvatskog sabora, državnopravnim protuustavnim postupanjem, raskoraku s pravnim uzusima, kao što se to može čuti u nekim javnim osporavanjima.

Pogotovo je neprihvatljivo i neprijemeno traženje posebne odgovornosti Vlade samo zato što ona provodi zakone koje je donio ovaj Hrvatski sabor.

Ako bi postojala osnova za nezadovoljstvo razinom obaviještenosti Sabora o postupku pregovaranja i sklapanja sporazuma, onda se prigovori na takvu situaciju ne bi trebali usmjeravati prema Vladi, koja postupava prema odredbama važećeg zakona, već bi mnogo učinkovitije bilo usmjeriti djelovanje u pravcu izmjena Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, radi njegovog usklađivanja sa promijenjenim i

ojačanim ustavnim položajem Sabora."

Tvrđnju da nijedan međunarodni ugovor kao ovaj nije bio tako otvoren za javnost, ministar je potkrijepio s više podataka (uključivanje 250 vrhunskih stručnjaka u pregovaračke skupine, upoznavanje Sabora u tijeku pregovaračkog procesa, objavljivanje ugovora na Internetu, organiziranje niza javnih rasprava i predavanja). I izvješće o tome što Sporazum jeste, a što nije potvrđuje otvorenost Vlade, rekao je ministar.

Iz ovog dijela njegova izlaganja još izdvajamo: napomenu kako, prema podacima u tri sustavna istraživanja u razdoblju od protekle dvije godine, 75 posto građana podržava proces europskih integracija. Po riječima Nevena Mimice, građani znaju u čemu je suština prilagodbi, ali ne znaju dovoljno detalja. Međutim, s obzirom da se radi o najsloženijem procesu transformacije proces punog informiranja javnosti je jednako tako složen i vodi se u ukupnom kontekstu funkcioniranja društva.

Naš cilj je postići europske standarde

Na posljednju negativnu ocjenu iz dijela javnosti kako *sklapanje ovog sporazuma uopće nije potrebno s obzirom da se Europska unija uopće neće širiti u novim uvjetima borbe protiv globalnog terorizma te s tim u svezi upit - što je u tom slučaju hrvatska alternativa* ministar za europske integracije odgovorio je, uz ostalo, slijedeće:

"Europska unija će se nastaviti širiti, u novim uvjetima možda još i brže. Ali, čak i ako do toga i ne bi došlo naš rezervni plan mora biti isti kao i glavni plan - usmjerimo se na reforme kojim ćemo postići europske standarde političkog, gospodarskog, pravnog i društvenog razvoja, jer je to u našem najboljem nacionalnom razvojnom interesu, čak i više nego samo članstvo u Europskoj uniji.

Zato je moguće ustvrditi da članstvo u Europskoj uniji i ne treba biti naš samodovoljni cilj, već prvenstveno sredstvo kojim ćemo ostvariti očekivanja boljeg života i rada u Hrvatskoj.

U trenutku kada dostignemo europske standarde i kriterije, a mi i dalje tvrdimo da je to moguće postići do kraja 2006. godine, više i neće biti važno kada ćemo stvarno i formalno postati članicom Europske unije.

Zato nas danas i ne treba previše opterećivati pitanje želi li nas uopće Europe ili ne?

Važno je da mi želimo ostvariti europske norme ponašanja i djelovanja.

Čak i u slučaju da se sutra Europska unija raspadne na tisuću komadića, mi zbog sebe samih moramo nastaviti procese prilagodbe i reformi, kako bismo dostigli razinu stečevina koje je Europska unija razvijala i razvila posljednjih 50 godina i od svojih članica stvorila demokratska i prosperitetna društva čijem standardu života teži svaki naš građanin.(...)

Ako u bilo kojem trenutku procijenimo da naš put prema Europskoj uniji skreće u za nas neprihvatljive stranputice, uvijek ostaje rješenje koje smo upisali u sporazum, a to je njegovo otkazivanje. Ali, ova Vlada je uvjerena da do toga nikada neće ni trebati doći.

Ova Vlada za Hrvatsku zaista ne vidi bolju integraciju i prirodnije mjesto od Europske unije. Tek u njoj možemo konačno ostvariti naše povijesne težnje potvrđivanja europske tradicije i europske sudbine Hrvatske i izbjeći zamke izolacije koja nas vuče u ponor, a ne na površinu europske budućnosti" - zaključio je ministar Neven Mimica.

O PRIJEDLOGU ZA RASPISIVANJE REFERENDUMA

Prijedlog Kluba zastupnika HSP-a o raspisivanju referenduma o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju obrazložio je **Anto Đapić**. Uvodno je napomenuo kako nije potrebna retorika kojom se svaka kritička opservacija pokušava prikazati kao "neko nazadnjaštvo". Ustvrdio je zatim da je san svakog hrvatskog čovjeka o stvaranju samostalne, neovisne Hrvatske bio, i jest, dio sna o njezinu priključenju (kao ravnopravnog partnera) Europskoj uniji i NATO-u. Bolje rečeno, hrvatski narod u pravilu drži da je na taj ulazak Hrvatska nezasluzeno dugo čekala.

Uključivanje u euroatlantske integracije zasigurno je poželjno, ali ne pod uvjetima koji bi Hrvatsku doveli u iznimno težak položaj unutarnjo-političkih odnosa.

Zastupnik HSP-a rekao je kako je malo građana svjesno složenosti međunarodnih organizacija i opsega

problema. Uz to je odavno prisutan mit o brzom i lakom ulasku u Europu, ali je jasno da su Unija i NATO "ekskluzivni klubovi", ulazak u koje iziskuje znatna odricanja i napore, unatoč prednostima koje donose u konačnici.

Malo je građana svjesno složenosti međunarodnih organizacija i opsega problema. Uz to, odavno je prisutan mit o brzom i lakom ulasku u Europu, ali je jasno da su Unija i NATO "ekskluzivni klubovi", ulazak u koje iziskuje znatna odricanja i napore, unatoč prednostima koje donose u konačnici.

Predstavnik Kluba zastupnika HSP-a u nastavku izlaganja je, među ostalim: ocijenio da se teško dolazilo do sadržaja Sporazuma (nasuprot živim rasprava u drugim zemljama); da se ne treba bojati gubitka identiteta u Europskoj uniji već da se ne bi predugo ostalo u društvu sa zemljama zapadnog Balkana; izjavio da iz Sporazuma nije razvidan individualni pristup (nijedna druga zemlja-kandidat za priključenje Europskoj uniji osim zemalja zapadnog Balkana obuhvaćenih Paktom o stabilnosti nema obvezu zaključivanja ovakve vrste sporazuma) i da se Hrvatska u Sporazumu tretira kao dio zapadnog Balkana, "ma kako to nazivali i izbjegavali jasno priznati".

Stoga je ulazak Hrvatske u euroatlantske integracije moguć jedino ako je usklađen s nacionalnim interesima, ako u konačnici pridonosi blagostanju hrvatskog naroda te ako je plod narodne volje iskazane referendumom.

Navodeći u nastavku argumente zbog kojih je potreban referendum, zastupnik HSP-a je upozorio da je, npr. prilagodavanje Portugala uvjetima otvorenog tržišta u Europskoj uniji uzrokovalo dramatičan pad standarda portugalskih radnika te da je Danska upravo iz sličnog razloga provela niz referenduma (ukupno pet), za svaku fazu integracije u Uniju.

Po riječima Ante Đapića, Hrvatska sa današnjom razinom proizvodnje može iskoristiti tek dio mogućnosti

tržišta Europske unije, a uvođenjem - ovim sporazumom - neshvatljivo niskih kvota onemogućen je plasman hrvatskih poljoprivrednih proizvoda (npr. hrvatskih vina ili dijela ribljih preradevina). Istodobno se uvoz poljoprivrednih proizvoda iz Unije potpuno liberalizira.

Sporazumom, nadalje, Hrvatska otvara svoje tržište nekretnina, dok se, npr. Danska i danas opire zahtjevima za njihovu slobodnu kupnju (stranci ne mogu posjedovati vikendice u Danskoj).

Predstavnik Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a zahtjev za referendumom još je potkrijepio upozorenjem kako Hrvatska svoj put u Europu ne može naći ako nisu definirani nacionalni ciljevi, ako ne postoji nacionalna strategija razvoja. Prigovorio je zatim zbog integriranja Erdutskog sporazuma u ovaj sporazum. Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a držao je, kako reče, da je Erdutski sporazum nužno zlo, ali se predloženim on produžava. Iako je njime, naglasio je dio iste nacionalne manjine povlašten u odnosu na drugi (za ilustraciju, usporedio je Osječku i Vukovarsku županiju (u kojima će, prema ovom sporazumu, podžupan i dalje biti srpske nacionalne manjine) te Karlovačku, Ličku, Sisačku (u kojima to nije slučaj).

Osvrnuvši se na ministrovu, kako reče, obranu s tezom da se Hrvatska izborila za sklapanje bilateralnih sporazuma, Ante Đapić rekao je kako se dobro zna da u praksi cijeli niz bilateralnih sporazuma vrlo lako - u pragmatički, političkim pritiskom - preraste u multilateralne sporazume.

Provesti referendum, uz otvorenu kampanju svih političkih stranaka za ili protiv određenih elemenata Sporazuma.

Nakon napomene o nizu nederčenih članaka i negativnih posljedica, predstavnik HSP-a zatražio je da se provede referendum uz otvorenu kampanju svih političkih stranaka za ili protiv određenih elemenata Sporazuma. Cilj - da bi se postigao konsenzus što širih slojeva hrvatskog društva s tim u svezi, kako bi svi podnijeli dio odgovornosti za ono što očekuje buduće generacije.

Izlaganje je zaključio ispravkom trećeg zaključka odbora za vanjsku

politiku i za europske integracije, u kojem stoji da su odbori prihvatili stav predstavnika Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a da radi postizanja parlamentarnog konsenzusa povuku zahtjev, u ovom trenutku, za raspisivanje referenduma. Ante Đapić pojasnio je da nije bilo rečeno tako, već da je taj klub spreman eventualno povući svoj prijedlog za referendum ukoliko dođe do konsenzusa svih stranaka u parlamentu.

RADNA TIJELA

Odbor za vanjsku politiku i Odbor za europske integracije na zajedničkoj su sjednici razmotrili Sporazum i Prijedlog Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a.

Sporazum je podržan uz prijedlog Saboru da se formira radna skupina od predstavnika svih parlamentarnih stranaka koja će, na temelju rasprave, predložiti zaključke o načinu uključivanja Hrvatskog sabora u provođenje Sporazuma te o stvaranju kontrolnih i zaštitnih mehanizama koji bi onemogućili bilo kakve pokušaje regionalne suradnje koja bi Republiku Hrvatsku tretirala prvenstveno kao zemlju tzv. Zapadnog Balkana i vezala je za nj.

Odbori su bili suglasni u preporuci parlamentarnim strankama da zaključke nastoje postići uz što širi parlamentarni konsenzus.

U trećem zaključku odbora stoji da su prihvatili stav predstavnika Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a da radi postizanja parlamentarnog konsenzusa o ovom pitanju povuku svoj prijedlog da se u ovom trenutku traži raspisivanje državnog referenduma o (ne)podržavanju Sporazuma o stabilizaciji.

Odbor za europske integracije raspravljao je i ranije o Informaciji o planu aktivnosti Ministarstva za europske integracije i Vlade RH na provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, predloživši da se u dnevni red 17. sjednice uvrsti točka dnevnog reda - Informacija o potpisivanju Sporazuma o stabilizaciji pridruživanju između europskih zajednica i njihovih država članica i Republike Hrvatske.

KLUBOVI ZASTUPNIKA

Uz podršku Sporazumu, **Klub zastupnika Demokratskog centra** predložio je Hrvatskom saboru da obveže Vladu RH da do ratifikacije Sporazuma predloži parlamentu Zakon o provedbi Sporazuma kojim bi se osigurao potpuni nadzor Hrvatskog sabora nad provedbom Sporazuma.

Zahtjev da parlament odgodi potpisivanje Sporazuma Klub zastupnika **Hrvatske demokratske zajednice** obrazložio je nepotpunom i nepravodobnom informiranošću hrvatske javnosti i potrebom da se svi građani upoznaju sa sadržajem i značajem Sporazuma.

Dr. Đuro Njavro (nezavisni) podnio je, još početkom listopada, prijedlog da se rasprava o Sporazumu uvrsti u dnevni red Hrvatskog sabora, potkrijepivši ga opsežnom *"Kritičkom analizom mogućih utjecaja Sporazuma na državni, socijalni i gospodarski razvoj Republike Hrvatske"*.

Iz opsežne analize izdvajamo upozorenje kako ono što je Vlada RH prihvatila tijekom pregovora o pridruživanju s Europskom unijom u prvim mjesecima 2001. dovodi u pitanje pozitivno ozračje (snažnu podršku javnosti uključivanju Hrvatske u europske euroatlantske integracije) i prijeti stvaranjem širokog otpora nekima od predviđenih oblika integriranja. U hrvatskom je političkom tijelu snažno ojačao dojam da je Vlada, zanemarujući svoje obveze spram Hrvatskog sabora, a u znatnoj mjeri i spram Ustava RH, dogovorila sporazum, kojim se neprimjereno derogiraju neki bitni sastojci državne suverenosti i da Hrvatska, umjesto integriranja u Europu, nizom preuzetih obveza usmjeruje na područje koje će u dogledno vrijeme biti izuzeto od punopravnog članstva u EU. Najvažniji međunarodni sporazum o kojim je pregovarala od svog osamostaljenja ovu zemlju ne vodi u Europu nego naprotiv od nje je udaljuje.

"Prosudujući djelovanje hrvatske Vlade prilikom ugovaranja odnosa s Europskom unijom sa stanovišta Ustava RH, međunarodnog prava i običaja parlamentarne demokracije, razvidno je da Vlada u protimbi s Ustavom prihvaća rješenja koja pripremaju institucionalno povezivanje Republike Hrvatske s državama

na području bivše Jugoslavije i šire; prihvaća prijenos važnih dijelova državne suverenosti u ruke predstavnika međunarodne unije, koje Hrvatska nije član niti zna kada bi to mogla postati; izbjegava javnu i parlamentarnu raspravu o rješenjima koja zadiru duboko u Ustavom utvrđenu podjelu državne vlasti i bitna politička i gospodarska pitanja razvitka Hrvatske te prihvaća primjenu, makar i privremenu, međunarodnog sporazuma s dalekosežnim posljedicama za Republiku Hrvatsku prije nego što ga je Hrvatski sabor prihvatio dvotrećinskom većinom" - stoji u materijalu dr. Đure Njavre.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja ministra za europske integracije, **Nevena Mimice**, i **Ante Đapića**, koji je zastupnike upoznao sa zahtjevom Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a za referendumom za riječ se javio **Drago Krpina (HDZ)**. Opovrgao je tvrdnju ministra Mimice da je nakon 3. siječnja 2000. nastupilo novo razdoblje u odnosima Hrvatske i Europske unije. Smatra da isti ili slični problemi opterećuju njihove odnose i prije i poslije izbora, a to je pogled na balkanske ili regionalne asocijacije. U tom kontekstu podsjetio je na regionalni pristup zemljopisne karte iz britanskog atlasa, Balkanski summit, Bildov plan, Fisherov plan, itd. Razlika je samo u različitim stupnju otpornosti bivše i sadašnje Vlade prema tim pritiscima, tvrdi zastupnik. A da se radi o stanovitom kontinuitetu, pa čak i u kadrovskom smislu, najbolje svjedoči činjenica da je ministar za europske integracije ranije bio visoki dužnosnik u HDZ-ovoj Vladi.

Podržati potpisivanje sporazuma, uz zaštitne mehanizme

Za riječ se potom javio **dr. Zdravko Tomac**, predsjednik Odbora za vanjsku politiku, koji je, kako reče, održao zajedničku sjednicu s Odborom za europske integracije. Članovi navedenih radnih tijela smatraju (o tome je postignut konsenzus) da, bez obzira na primjedbe pojedinih klubova i zastupnika, treba podržati potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i

pridruživanju između Europske zajednice, odnosno država članica i Republike Hrvatske. U raspravi je,

Bez obzira na primjedbe pojedinih klubova i zastupnika, treba podržati potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između EU, odnosno država članica, i Republike Hrvatske.

doduše, izražena bojazan da bi neke nedefinirane odredbe tog dokumenta o regionalnoj suradnji mogle dovesti do toga da se Hrvatsku svrstava na zapadni Balkan. Stoga su se članovi odbora suglasili s prijedlogom da se u Saboru formira višestranačka radna grupa koja bi razradila posebne zaključke o tome kako uključiti Hrvatski sabor u provedbu ovog Sporazuma i kako ugraditi realne kontrolne i zaštitne mehanizme koji bi onemogućili pokušaje nametanja Hrvatskoj regionalne suradnje sa zemljama tzv. zapadnog Balkana. Izrazio je uvjerenje da će Klub zastupnika HSP-a, ako se o tom pitanju postigne konsenzus parlamentarnih stranaka, povući svoj prijedlog o raspisivanju referenduma. Na kraju je spomenuo i zahtjev odbora upućen hrvatskoj Vladi da se prije donošenja odluka Vijeća za stabilizaciju, koje će biti sastavljeno od članova Vlade i predstavnika Europske zajednice, traži prethodna rasprava i mišljenje Sabora, posebno ako se radi o regionalnim sporazumima s bilo kojom državom. Svrha - onemogućiti bilo kakve pritiske na Hrvatsku da prihvati nešto što nije u njenom nacionalnom interesu.

Dr. Đuro Njavro (nezavisni) primijetio je da je Europska unija, nažalost, Hrvatsku već svrstala na zapadni Balkan. O tome, kaže, svjedoči politička karta Europske unije iz siječnja ove godine, a i vijest od 22. listopada u kojoj stoji da je europske komisija usvojila program pomoći zemljama zapadnog Balkana u jačanju regionalne suradnje, borbi protiv prekograničnog kriminala, itd. u iznosu od 197 mln. eura za naredne tri godine.

Ankete pokazuju, upozorio je **dr. Ivo Sanader**, da je hrvatska javnost vrlo slabo informirana o cjelokupnom Sporazumu i odnosima Hrvatske i Europske unije. Stoga Klub zastupnika HDZ-a inzistira na tome da se

rasprava o ovoj prevažnoj temi odvija pred TV kamerama. Ako to nije moguće osigurati večeras, rasprava se može nastaviti sutra ujutro. Predsjednik **Tomčić** je obećao da će pokušati ponovno razgovarati s predstavnicima HRT-a, ali je sugerirao da se na tome ne inzistira, budući da su odnosi Parlamenta s tom kućom regulirani usvajanjem programa što ga je donijelo Vijeće HRT-a.

Fijasko hrvatske vanjske i integracijske politike

Glasnogovornica Kluba zastupnika HDZ-a **dr. Ljerka Mintas Hodak** naglasila je da je Hrvatska oduvijek pripadala srednjoeuropskom kulturnom krugu i da je, stoga, njena postupna i potpuna integracija u

Nema sumnje da vlada opći konsenzus svih ozbiljnjih političkih snaga oko orijentacije Hrvatske prema integraciji u Europsku uniju, ali na osnovi potpuno individualne procjene hrvatskih postignuća u tom procesu.

suvremene europske integracijske asocijacije, napose u Europsku uniju, naš vitalni nacionalni interes. Proces međunarodne integracije Hrvatske, što ga je započela bivša vlast članstvom Hrvatske u UN, Vijeću Europe, OSS-u, Srednjoeuropskoj inicijativi, itd., sadašnja vlast je obećala biračima kvalitativno unaprijediti pridruživanjem zemlje Europskoj uniji. Nema sumnje, kaže zastupnica, da vlada opći konsenzus svih ozbiljnjih političkih snaga oko orijentacije Hrvatske prema integraciji u Europsku uniju, ali na osnovi potpuno individualne procjene hrvatskih postignuća u tom procesu. Međutim, bez obzira na vijesti prorežimskih medija o sjajno obavljenom poslu te izjavama visokih državnih dužnika o velikom uspjehu ove Vlade što će ovim Sporazumom Hrvatska napokon krenuti prema punopravnom članstvu u Europskoj uniji, sadržaj tog dokumenta svjedoči o fijasku hrvatske vanjske i integracijske politike.

Unatoč cijeni koju je ova vlast bila spremna platiti da bi pokrenula

proces pregovaranja s EU, apsolutnom podložnošću Haškom sudu i kriminaliziranjem Domovinskog rata, preuzimanjem osobite brige za povratak hrvatskih državljana srpske nacionalnosti i odricanjem bilo kakve aktivne politike prema Hrvatima u BiH, Hrvatska ovim Sporazumom još nije ni zakoračila na put prema članstvu u tu asocijaciju, tvrdi zastupnica. Umjesto toga, čvrsto se ušaničila u zapadnobalkanski krug pet država, uz Bosnu i Hercegovinu, Jugoslaviju, Makedoniju i Albaniju, obuhvaćenih regionalnim pristupom EU koji se ostvaruje kroz tzv. proces pridruživanja i stabilizacije. Po mišljenju njenih stranačkih kolega, uvažavanju individualnog pristupa neće pomoći nikakve jednostrane deklaracije Republike Hrvatske prilikom potpisivanja Sporazuma. Upozoravaju, među ostalim, na to da se potpuno zanemaruje značaj bilo kakvih drugih regionalnih povezivanja Hrvatske izvan zone zapadnog Balkana, za daljnji razvoj njenog odnosa s Europskom unijom (npr. učlanjenje u CEFTU-u ili asocijaciju mediteranskih država, i sl.). Dakako, ne treba izgubiti iz vida ni brojne pozitivne strane ovog dokumenta, od otvaranja tržišta EU za hrvatsko gospodarstvo, preko poticanja i financijske podrške procesima nužnih tranzicijskih reformi, do preuzimanja brojnih europskih standarda i drugih pogodnosti za Hrvatsku. U Klubu zastupnika HDZ-a, međutim, smatra-

Hrvatska ovim Sporazumom još nije ni zakoračila na put prema članstvu u Europsku uniju.

ju da prije potpisivanja Sporazuma treba upozoriti hrvatsku javnost na sve dvojbe i nejasnoće te nedostatke ovog dokumenta.

Regionalna suradnja uvjet daljnjeg razvoja odnosa s EU

Njihov prvi prigovor je da nam ni potpuna provedba Sporazuma ne osigurava nužno put prema punopravnom članstvu u Europsku uniju. Naime, ni u preambuli Sporazuma, ni u ciljevima niti u općem dijelu tog dokumenta uopće se ne spominje buduće članstvo Hrvatske, već ostajemo samo potencijalni kandidat. Nadalje, Sporazum bjelodano potvr-

duje da regionalna suradnja, kao neizbježni dio procesa stabilizacije regije, definitivno veže Hrvatsku sa sudbinom država koje čine zapadni Balkan. Po navodima zastupnice proces pridruživanja potpuno je uvjetovan napretkom procesa stabilizacije regije zapadnog Balkana koji se ostvaruje raznovrsnim oblicima regionalne suradnje država regije. Konkretno, regionalna suradnja Republike Hrvatske definirana u članku 12. Sporazuma uvjet je daljnjeg razvoja odnosa Hrvatske i EU. Iako se regionalna suradnja prvenstveno temelji na bilateralnim sporazumima sa zemljama koje imaju takav sporazum s Unijom, Hrvatska će na nedovoljno definiran način sudjelovati i u regionalnoj suradnji s drugim zemljama regije koje nemaju ili neće imati takav sporazum, tvrdi zastupnica. A kako regionalna suradnja podrazumijeva i stvaranje odgovarajućih institucionalnih okvira na osnovi bilateralnih sporazuma, postaje razvidno da postoji itekako velika opasnost da ta mreža najrazličitijih bilateralnih sporazuma preraste u pripremu uvjeta za stvaranje jedne multilateralne regionalne strukture, zaključila je.

Sporazum bjelodano potvrđuje da regionalna suradnja, kao neizbježni dio procesa stabilizacije regije, definitivno veže Hrvatsku sa sudbinom država koje čine zapadni Balkan.

Daljnja je zamjerka njenih stranačkih kolega da Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje, institucionalni mehanizam za nadzor primjene i provedbe Sporazuma, ima gotovo neograničenu nadležnost. S obzirom na to, a i njegovo pravo da donosi obvezujuće odluke, evidentno je da će se nerazmjerno proširiti uloga izvršne vlasti tj. Vlade, čiji predstavnici sudjeluju u radu tog tijela, kako na zakonodavnom, tako i na planu kreiranja svih vidova politike. Pritom treba imati na umu da je druga strana u tom Vijeću Europska unija, koja ima vrlo snažne mehanizme političkog pritiska na Hrvatsku. Očito je, dakle, da se radi o ponudi uspostave ugovornih odnosa s EU, ali daleko ispod razine onoga što hrvatski građani očekuju i kakva se predodžba stvara u javnosti o

Nudi nam se uspostava ugovornih odnosa s EU, ali daleko ispod razine onoga što hrvatski građani očekuju i kakva se predodžba stvara u javnosti o dosezima ovog Sporazuma.

dosezima ovog Sporazuma. Naime, EU nam nudi tek sudjelovanje u zapadnobalkanskom procesu stabilizacije i pridruživanja, ma što tko pod takvim pridruživanjem podrazumijevao.

Odgoditi potpisivanje Sporazuma

Zastupnica je na kraju izjavila da su njeni stranački kolege izrazito nezadovoljni načinom informiranja zastupnika, ali i ukupne javnosti, o cijelom ovom procesu i o bitnim elementima Sporazuma. Zbog toga predlažu da Sabor donese zaključak kojim bi se zakazano potpisivanje ovog dokumenta odgodilo, dok se kvalitetno i potpuno ne informira hrvatsku javnost i o sadržaju Sporazuma i o svim dvojbama koje iz njega proizlaze za dugoročno pozicioniranje Hrvatske u međunarodnim odnosima.

Netočan je navod kolegice Mintas-Hodak da je hrvatska vanjska politika doživjela fijasko, izjavio je **mr. Marin Jurjević (SDP)**. Naprotiv, prvi put su ispunjeni svi politički preduvjeti da bi se ostvario proces integracije Hrvatske u EU. Osim toga, rezultati istraživanja predloženi zastupnicima pokazuju da ovaj proces integriranja, pod uvjetima koji su postavljeni, ima podršku između 75 i 80 posto hrvatskih građana. Po mišljenju zastupnika ministar za europske integracije je manje-više potpuno informirao hrvatsku javnost o ovom pitanju.

U svom ponovnom javljanju **Ljerka Mintas-Hodak** je napomenula da kolega može polemizirati s njom, ali da ne može ispravljati njeno mišljenje. Smatra netočnim njegov navod da građani u tako ogromnom broju podržavaju ovakav Sporazum o pridruživanju i stabilizaciji, budući da ih nitko nije anketirao o dilemama koje se njime otvaraju (primjerice, da će Hrvatska biti tretirana kao zemlja zapadnog Balkana).

Dr. Zdravko Tomac je rekao da je zbunjen ponašanjem kolega iz HDZ-a, s obzirom na postignuti konsenzus na zajedničkoj sjednici odbora da je nacionalni interes Hrvatske da se Sporazum potpiše. Prijedlog da se potpisivanje tog dokumenta odgodi vraća Hrvatsku natrag i izbacuje je iz procesa pridruživanja, odnosno integriranja s Europom, naglašava zastupnik. U tom slučaju ja, kao predsjednik Odbora, povlačim

Prijedlog da se potpisivanje ovog dokumenta odgodi Hrvatsku vraća natrag i izbacuje je iz procesa pridruživanja odnosno integriranja s Europom.

predložene zaključke jer nema nikakvog smisla formirati spomenutu radnu grupu ako se ne slažemo oko osnovnog pitanja, rekao je Tomac.

Točno je, kaže **Ivan Milas (HDZ)** da Hrvatska ovim Sporazumom ulazi u Europske integracije, ako se pod time podrazumijevaju balkanske integracije. Naime, u članku 12. Sporazuma stoji da će Hrvatska osnivati, odnosno pristupiti institucionalnim mehanizmima na Balkanu, te da će, primjerice, otvoriti tržište radne snage, kapitala i dr. Pred nas će se uvijek postavljati novi zadaci, a ako ih ne izvršimo gubimo šansu za uključivanje u europske integracije, napominje zastupnik. To nas nikuda neće odvesti, već ćemo ostati tamo gdje smo bili prije ove naše neovisnosti, s tim da ćemo još dobiti i Albaniju na teret, zaključio je.

Građani nisu upoznati sa sadržajem Sporazuma

Nema sumnje, kaže **dr. Đuro Njavro**, da više od 80 posto građana podržava europsku orijentaciju Hrvatske, odnosno njenu integraciju ka Europi. Međutim, rezultati provedene ankete objavljeni na televiziji pokazuju da tri četvrtine hrvatskih građana uopće nije upoznato sa sadržajem ovog Sporazuma, što znači da ga ne mogu ni podupirati. Osim toga, više od 80 posto anketiranih građana očekuje da prije potpisivanja taj dokument bude raspravljen u Hrvatskom saboru. To znači da i oni koji ne znaju što u Sporazumu piše vjeruju da će Sabor donijeti ispravnu

odluku i, na neki način, preuzeti na sebe odgovornost za vođenje Hrvatske u idućim desetljećima.

I **Drago Krpina** smatra netočnom tvrdnju zastupnika Jurjevića da je politika sadašnje Vlade rezultirala time da su stečeni uvjeti za europske integracije. Naprotiv, stečni su uvjeti za balkanske integracije, tako da se više neće moći pjevati, kao 90: "Od Vardara pa do Triglava" - nego "od Prokletija do Sutle". **Mr. Jurjević** je ostao pri svom stajalištu, uz opasku da sa zadržkom prihvaća primjedbe gospodina **Krpine**, koji se više razumije u stambene kredite uz kamatu od 2 posto nego u europske integracije. Nakon opomene predsjedatelja, **Baltazara Jalšovca**, da saborski mikrofoni ne bi trebalo koristiti za osobna razračunavanja, **Drago Krpina** je rekao: "Gospodine Jurjeviću, postoje sve indicije da su ideološki protagonisti vaše partije u travnju 91. godine srušili moju kuću. Za razliku od 100 tisuća hrvatskih obitelji ja nisam koristio pravo na obnovu te kuće i zato sam dobio stambeni kredit. Međutim, prije godinu dana izvijestio sam vašeg predsjednika Vlade da sam spreman potpisati aneks ugovora i odreći se tih subvencioniranih kamata.

Nije riječ o ulasku u EU, nego u okvir zapadnog Balkana

Dr. Ivo Sanader potvrdio je da su članovi Kluba zastupnika HDZ-a na zajedničkoj sjednici odbora nastojali pronaći konsenzus oko ovog pitanja i predlagali stanovite zaštitne mehanizme. Međutim, hrvatska javnost je apsolutno neinformirana o tome da nije riječ o ulasku Hrvatske u EU, nego da se upravo završava proces

Hrvatska javnost je apsolutno neinformirana o tome da nije riječ o ulasku Hrvatske u EU, nego da se upravo završava proces njena ulaska u okvir zapadnog Balkana, koji je započeo na Zagrebačkom summitu prije godinu dana.

njena ulaska u okvir zapadnog Balkana, koji je započeo na Zagrebačkom summitu prije godinu dana, a tek će se vidjeti kako će na kraju završiti. Zbog toga je Klub

zastupnika HDZ-a predložio da se potpisivanje Sporazuma odgodi. **Dr. Tomac** je izrazio zadovoljstvo činjenicom da je predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a pojasnio da su naknadno promijenili stavove. Ponovno je ustvrdio da bi odgađanje potpisivanja sporazuma za Hrvatsku bila nacionalna katastrofa.

Replicirajući zastupniku Sanaderu, **Darinka Orel (HSL)** je primijetila da javnost i građani znaju o Sporazumu onoliko koliko žele. Naime, informacije o tom dokumentu mogu se dobiti putem e-maila i interneta. Spomenula je da su internet kiosci i euro-police postavljeni u 19 gradova na području Hrvatske, najčešće u gradskim knjižnicama i na fakultetima.

Za razliku od gospodina Tomca, ja smatram da je odgoda potpisivanja jedini način da hrvatski građani saznaju što se u ovom Sporazumu sprema budućim generacijama, izjavio je **Ante Beljo (HDZ)**. Svoj stav potkrijepio je tvrdnjom da prema tom dokumentu naš pristup EU dolazi u obzir tek nakon 2010. godine, dok ulazak u zapadni Balkan stupa na snagu 1. siječnja 2002, s tim da naš suverenitet prelazi na Europsku zajednicu.

I ja sam za Europu, ali smatram da bi potpisivanje ovog Sporazuma bilo katastrofa, izjavio je **Ljubo Česić-Rojs; HDZ** (ne dolazi u obzir nikakva regionalna suradnja s EU, nikakvo novo bratstvo i jedinstvo, nikakva integracija). Svim sredstvima branit ćemo neovisnost slobodne i samostalne hrvatske države, u ime onih koji su ugradili svoje živote u njene temelje, naglasio je zastupnik.

Dr. Zdenko Franić (SDP) javio se za riječ da bi ispravio netočan navod zastupnika Sanadera da je u Deklaraciji Zagrebačkog summita Hrvatska bila ugurana na zapadni Balkan. Napomenuo je da u paragrafu 4. te izjave stoji da na bazi određenih kriterija EU predlaže individualizirani pristup svakoj od zemalja regije koje su uključene u proces stabilizacije i pridruživanja.

Nije točno da se preko interneta svatko informira koliko hoće, već koliko može, replicirala je **dr. Ljerka Mintas-Hodak** zastupnici Orel. Budući da se velika većina građana informira putem televizije i dnevnih novina, a svega 5,6 posto preko interneta, to što je Sporazum bio na internetu ne znači da su građani informirani o onim dilemama i opasnostima na koje

upozoravaju zastupnici HDZ-a, što je itekako bitno za njihovo opredjeljivanje. Nadovezujući se na njene riječi **dr. Ivo Sanader** je izrazio uvjerenje da hrvatska javnost nije upoznata sa sadržajem članka 12. Sporazuma u kojem stoji da će se u roku od dvije godine od njegova stupanja na snagu sklopiti dvostrani ugovori o regionalnoj suradnji koji će sadržavati i odredbe o osnivanju potrebnih institucionalnih mehanizama. Prema tome, spremnost Hrvatske da sklopi takve ugovore sa zemljama zapadnog Balkana bit će uvjet daljnjeg razvoja odnosa s Europskom unijom, zaključio je Sanader.

Ispravljajući, kako reče, djelomično netočan navod o regionalnoj suradnji, **Darinka Orel** je napomenula da članci 13. i 14. Sporazuma omogućavaju Hrvatskoj da sklopi ugovore i s drugim zemljama obuhvaćenim procesom stabilizacije, kao i s ostalim zemljama kandidatkinjama za pristup EU (10). Primijetila je, nadalje, da se građani koji kod kuće nemaju kompjutor mogu informirati putem interneta u gradskim knjižnicama. Što se, pak, tiče informacija preko HRT-a, konstatala je da su gledatelji, primjerice, jako dobro informirani o mirovinskom fondu pa ipak ne znaju što im donosi mirovinska reforma s 1. siječnja 2002. godine.

I **Drago Krpina** smatra netočnom tvrdnju da je javnost informirana onoliko koliko želi, budući da se mali broj građana koristi internetom. Naime, sinoćnje ankete su pokazale da je naša javnost vrlo zainteresirana za sadržaj ovog Sporazuma, ali da o njemu nije informirana. Zbog toga treba postići konsenzus o tome da ovu raspravu vodimo uz izravan TV prijenos, zaključio je.

Iz Sporazuma proizlazi, ne samo da Hrvatska može sklapati sporazume i s drugim državama, nego mora izvršiti ono što joj se naredi jer će inače biti zaustavljena u predvorju Europe. Ako mi, zastupnici, ne znamo dovoljno o ovom Sporazumu i procesu pridruživanja, što će potaći obične građane da krenu u knjižnice da bi se o tome informirali (najprije moraju znati da postoji neki problem) upitala je **Jadranka Kosor**. Točno je, kaže **dr. Zdenko Franić**, da ovaj Sporazum nalaže Republici Hrvatskoj uspostavu regionalne suradnje sa zemljama zapadnog Balkana, ali s onim državama koje su već potpisale

sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (zasad je to jedino Makedonija). U protivnom bi, kaže, došlo do paradoksalne situacije da Hrvatska surađuje s EU, ali ne s drugim zemljama koje su potpisale istovrsni sporazum.

Odgoda potpisivanja dovela bi do izolacije Hrvatske

Poznato je da sam bio vrlo kritičan prema mnogim aspektima pritiska međunarodne zajednice da nas previše veže uz zapadni Balkan, ali odgoda potpisivanja sporazuma značila bi potpunu izolaciju Hrvatske, napominje **dr. Zdravko Tomac**. Budući da nema nikakvih realnih šansi da Hrvatska nametne EU pravila po kojima ćemo se mi priključivati toj asocijaciji, nepotpisivanje tog dokumenta bilo bi puno gore rješenje.

Nemojmo plašiti građane izolacijom, kao što ih plašimo sankcijama koje su ionako na snazi od 3. siječnja, kaže **Ljubo Česić-Rojs** (o tome najbolje svjedoči pad standarda i povećanje nezaposlenosti). Raspišimo referendum, pa ćemo vidjeti mišljenje hrvatskog naroda, predložio je.

Da bi osporio tvrdnju zastupnika Franića kako se u Sporazumu govori o regionalnoj suradnji Hrvatske samo sa zemljama koje su ga već potpisale, **Drago Krpina** je citirao članak 13. tog dokumenta. U njemu, među ostalim, stoji da će Hrvatska sudjelovati u regionalnoj suradnji s ostalim zemljama koje su obuhvaćene procesom stabilizacije i pridruživanja, a u dokumentima i rječniku nekih europskih krugova zapadnim Balkanom se nazivaju bivše republike bivše Jugoslavije, minus Slovenija plus Albanija, napominje zastupnik.

Izolacija je manje zlo od ulaska u balkanske konfederacije

Gospodin Tomac bi, kao političar, trebao znati da smo mi imali dvije Jugoslavije koje su ovaj hrvatski narod itekako mnogo koštale, primijetio je **Ante Beljo**. A ovo je ulazak u jednu treću Jugoslaviju, na način kako se ušlo 1918, i na svima nama je velika odgovornost da ne dozvolimo jednu takvu katastrofu. Uostalom, izolacija je manje zlo od ulaženja u balkanske konfederacije i federacije, zaključio je zastupnik.

U tom trenutku je **Ljerka Mintas-Hodak** izvijestila zastupnike da je prestao televizijski prijenos. Potpredsjednik Hrvatskog sabora **Baltazar Jalšovec** ih je informirao da je od odgovornih ljudi na Televiziji saznao da ne postoji mogućnost da se izravni prijenos nastavi, budući da su termini na svim kanalima rasprodani. Predložio je da se, unatoč tome, nastavi s raspravom jer će Televizija emitirati snimku sjednice. **Vladimir Šeks** je bio suprotnog mišljenja. Sugerirao je da se rasprava prekine i nastavi sutradan prije podne, uz obrazloženje da je snimka rasprave o Zakonu o hrvatskim braniteljima emitirana u terminu od 2 do 4 sata ujutro, "tako da se građani mogu dobro informirati". **Predsjedatelj** ga je dopunio da je ta snimka reemitirana i drugog dana ujutro. Ujedno je napomenuo da ne bi trebalo Televiziji uvjetovati izravne TV prijenose. Kako reče, donošenjem Zakona o HRT-u uspostavljena su pravila ponašanja kojih bismo se trebali držati želimo li uistinu imati slobodnu Televiziju.

Potom je uslijedilo izjašnavanje zastupnika o prijedlogu da se rasprava nastavi i bez izravnog TV prijenosa. Većina zastupnika (47) se s tim složila, 39 ih je bilo protiv, a 1 suzdržan. Nakon toga se još javio za riječ **Ivo Lončar (nezavisni)** s poslovničkom primjedbom. Ustvrdio je da nije točno da HRT nema mogućnosti nastavka izravnog prijenosa sjednice. Budući da se radi o nacionalnoj javnoj televiziji s kojom Hrvatski sabor upravlja u ime hrvatske države, možemo im narediti da prenose raspravu o temi od iznimnog nacionalnog interesa, zaključio je.

Raspravu o Televiziji smo davno završili, donošenjem Zakona o HRT-u, kada smo preko nadležnog saborskog odbora formirali Upravno vijeće HRT-a, primijetio je predsjednik **Tomčić**. Dakako, ako nismo zadovoljni možemo mijenjati pravila, ali i zakon.

Prilagodba hrvatskog zakonodavstva pravilima i propisima EU-a

U nastavku rasprave **Vladimir Šeks** je u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** zatražio stanku od 45 minuta radi konzultacija u svezi s nastavkom rasprave o ovoj točki dnevnog reda. To je obrazložio konstatacijom da je materijal za raspravu podijeljen na

sam dan sjednice. Ne sporeći točnost te konstatacije predsjednik Tomčić upozorio je na činjenicu da su svi materijali u svezi s ovom točkom već čitav niz tjedana na raspolaganju onima koji su ih željeli imati i detaljno prostudirati. **Dr. Zdravko Tomac** prosvjedovao je u ime **Kluba zastupnika SDP-a** što su se nakon što je rasprava o ovoj temi žestoko počela, zastupnici HDZ-a najedanput sjetili da nisu čitali materijale i da im je potrebna dodatna instrukcija. Predsjednik Tomčić ipak je odredio stanku od 15 minuta, tumačeći zahtjev Kluba zastupnika HDZ-a kao želju da zauzme stajalište da li će, s obzirom na obimnost materijala, moći dalje sudjelovati u raspravi ili ne.

Nakon stanke u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je **dr. Ivo Sanader**. HDZ podupire put Hrvatske u europske integracije i želi da naša država bude članica EU-a i NATO saveza. U Hrvatskom saboru, međutim, postoji bitna razlika u ocjeni ovog Sporazuma između nekih u vladajućoj koaliciji i oporbe. Oporba, kaže Sanader, drži da je Hrvatska vlada propustila bitnu priliku da se prethodno u Saboru rasprave sve bitne radnje, stavke i kategorije Sporazuma. Umjesto toga dovodimo se u situaciju da ministar vanjskih poslova informira zastupnike o Sporazumu prije nego ga premijer potpiše, što je potpuno neprihvatljivo već stoga što još iz vremena Zagrebačkog, odnosno Balkanskog summita kako se navodi u dokumentima EU-a, postoji veliko neraspoloženje prema ovom dokumentu i u pristupima EU-a. Iako smo svi za ulazak Hrvatske u EU, i s tim u svezi individualan pristup, ovaj je Sporazum korak natrag, a ne korak naprijed, kaže Sanader. Dodao je zatim da će zastupnici Kluba sudjelovati u ovoj raspravi te predložio da se tijekom večeri obavi tek dio rasprave, a ostatak sutra ujutro pred TV kamerama. Kako se ovdje radi o temi koja je vrlo važna za Hrvatsku, i možda o povijesno prijelomnom trenutku za budućnost Hrvatske, zastupnik je insistirao na provođenju javne rasprave o dokumentu.

Reagirajući, predsjednik **Tomčić** je kazao kako drži da građani Hrvatske neće biti ni najmanje uskraćeni što neće gledati izravan TV prijenos jer će cijela snimka ove rasprave biti emitirana u povoljno vrijeme. Dodao je još kako ne može drugačije postupiti nego onako kako je Dom već

odlučio glede ove točke dnevnog reda. Slično je reagirala i zastupnica **Mirjana Didović (SDP)**. Činjenica da nema izravnog televizijskog prijenosa ove rasprave ne znači da će hrvatska javnost o tome ostati neinformirana jer će HT dati cjelovit snimak cijele rasprave, rekla je objašnjavajući zašto Sanaderov zahtjev za prekid ove rasprave drži neargumentiranim.

Dr. Anto Kovačević (HKDU) smatra da je potpisivanje Sporazuma možda hrvatski kratkoročni, ali ne i dugoročni nacionalni interes, a **dr. Zdravko Tomac (SDP)** reagirao je na navod zastupnika Belje o trećoj Jugoslaviji konstatacijom kako u Sporazumu nema niti jednog članka odnosno niti dijela članka koji bi naslućivao, obvezivao ili govorio da Hrvatska ide u treću Jugoslaviju ako potpiše Sporazum. "Kada bi postojala takva sumnja sigurno se ne bih zalagao za Sporazum", uvjerava dr. Tomac.

Ivan Milas (HDZ) se nije složio sa tvrdnjom prethodnika kako nema niti jedne odredbe koja bi prisiljavala Hrvatsku da ide u treću Jugoslaviju. Čitav članak 12. Sporazuma imperativne je naravi, kaže Milas, jer, uz ostalo, navodi da će "primjereno potrebi ugovori (misli se na dvostrane ugovore o regionalnoj suradnji) sadržavati odredbe o osnivanju potrebnih institucionalnih mehanizama i sklopiti se u roku od dvije godine od stupanja na snagu ovoga Sporazuma." Ako mi iza formalnosti da se u tekstu Sporazuma izričito ne spominje Jugoslavija ili Balkan izvlačimo nešto treće to je zabadanje glave u pijesak", rezolutan je Milas.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između RH i EU-a svakako nije idealan niti optimalan za Hrvatsku, ali je nažalost odraz sadašnje realnosti u tim odnosima,

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između RH i EU-a nije idealan niti optimalan za Hrvatsku, ali je odraz sadašnje realnosti u tim odnosima.

podvukao je **dr. Mato Granić**. Istupajući u ime **Kluba zastupnika DC-a** kazao je da je ovakav okvir procesa stabilizacije i pridruživanja najmanje poželjan za Hrvatsku, jer je Hrvatska primarno srednjoeuropska i mediteranska država. Mnoge ključne

odredbe Sporazuma nisu dorečene niti precizne, poput članaka 12. i 81, te članaka 110. do 112. koji se tiču Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje. Nisu dovoljno precizirane okolnosti Vijeća koje će nadzirati primjenu i provedbu Sporazuma, naglašava zastupnik. S druge je strane činjenica da se zadnju godinu dana javljaju brojne inicijative za još snažnije regionalno povezivanje ovog dijela Europe, posebno na gospodarskom planu (carinska i monetarna unija). To su dobro poznate inicijative koje su započele sa Carlom Biltom, da bi se nastavile preko bivšeg predsjednika vanjskopolitičkog Odbora Njemačkog parlamenta, Carlom Lamersom pa preko Christiana Schwartza Schillinga i Lorda Robertsona, sve do talijanskog ministra vanjskih poslova Renata Ruggiera i Joschke Fischera, i izraz su dubokog nezadovoljstva i frustracije međunarodne zajednice situacijom na jugoistoku Europe. Sporazum nije protuustavan, ali zahtijeva najstrožu parlamentarnu proceduru i snažan nadzor u svim fazama provedbe uključujući tu i traženje prethodnog mišljenja Sabora a radu Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje. Kluba ocjenjuje potrebnim donošenje posebnog zakona o provedbi Sporazuma, i drži kako brzina potpisivanja dokumenta nije trebala biti nauštrb njegove kvalitete. Ujedno predlaže da predstavnik Sabora u svojstvu promatrača prisustvuje u timu Vlade za pregovore o provedbi Sporazuma. Naglašava da bi povlačenje odluke o potpisivanju Sporazuma i traženje novih pregovora za nas imalo tragične posljedice jer bi Hrvatska automatski bila proglašena nestabilnom i nevjerođostojnom državom, i zaista gurnuta u prostor Balkana koji još uvijek nije definiran. Sporazum valja potpisati bez euforije i to samo kao dio ukupne strategije ulaska Republike Hrvatske u EU te ga smatrati tek jednim okvirom u kojem Hrvatska može voditi aktivnu regionalnu politiku i strogo bilateralnu. Najvažnije je ubrzano raditi na prilagodbi hrvatskog zakonodavstva pravilima i propisima EU-a, te ispunjavati stvarne kriterije Maastrichta, a napose one iz Kopenhagena. Bez toga Hrvatske neće biti primljena u EU. Stvaranje antiterorističke koalicije može ubrzati procese donošenja odluka EU-a u širenju na jugoistok Europe, a Hrvatska može u tome najviše profitirati, a najviše ako se po svim

kriterijima bude približila EU-u. Zaključujući istup kazao je da Klub podržava potpisivanje Sporazuma, ali traži donošenje posebnog zakona o provedbi Sporazuma te čvrsti parlamentarni nadzor nad njegovom provedbom. Vlada bi prije bilo kakve važnije odluke Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje trebala tražiti prethodno mišljenje Hrvatskoga sabora. Klub zastupnika DC-a se zalaže i za formiranje višestranačke radne skupine koja bi predložila zajedničke zaključke, po mogućnosti donesene konsenzusom.

Referendum

O stavovima **Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a** govorio je **Tonči Tadić (HSP)**. Ovdje se radi o iznimno bitnoj temi rasprave, jer Sporazum cementira sudbinu Hrvatske u političkom i gospodarskom smislu, ne u slijedećih 6 ili 10, nego čak možda 20 godina. Stoga je neshvatljiva situacija da se ova rasprava ne prenosi izravno preko HTV-a, te da su nogometne utakmice važnije od gospodarske i političke sudbine zemlje. To je, kaže zastupnik, samo odraz stanja u hrvatskom društvu danas, a jednako tako i neprekidna tendencija bivše i sadašnje vlasti da potpiše sporazume, a onda ih za unutarnju političku uporabu tumači na način koji odgovara domaćoj političkoj sceni. Prema engleskoj verziji naslova, riječ je o Sporazumu o pristupu, a ne pridruživanju, pa se, dakle, radi o dokumentu koji definira kojim će putem Hrvatska pristupiti, a koji nam ni u čemu ne jamči pridruživanje, podvlači Tadić. "Nejasno je i što znači pojam stabilizacija, a ako Hrvatska već sudjeluje u procesu stabilizacije onda se na nas odnosi uloga stabilizatora prostora, valjda onoga koji se eufemizmom naziva zapadni Balkan", nastavlja zastupnik dodajući "kako sam naslov ukazuje na neke dvojbe koje naslućuju sve što su govorili njegovi prethodnici". U Sporazumu se spominje regionalna suradnja, a zastupnika zanima s kojom bi to regijom Hrvatska surađivala. Osobno se uopće ne smatra pripadnikom zapadnog Balkana, i htio bi da Hrvatska razvija suradnju sa Mađarskom, Austrijom, Slovenijom, Italijom i Češkom, ali se to ovdje ne spominje jer smo se, kaže, "još prije potpisivanjem Pakta o stabilnosti zacementirali u zapadni Balkan, i to

valja priznati". Nakon potpisivanja ovoga Sporazuma Hrvatska će započeti pregovore s državom ili državama koje su već potpisale Sporazum radi sklapanja dvostranih ugovora o regionalnoj suradnji čiji će cilj biti povećanje opsega suradnje među tim zemljama. Ti će se ugovori sklopiti u roku od dvije godine od stupanja na snagu ovoga Sporazuma, ali takve obveze npr. nema kod drugih zemalja kandidata za pristup Europskoj uniji, primjećuje Tadić, i dodaje da je upravo to ono što ga drži skeptičnim glede cijele te regionalne suradnje. Klub se ne boji ulaska Hrvatske u EU, ali se boji gubitka identiteta ako predugo ostanemo u limbu sa zemljama jugoistočne Europe, odnosno zapadnog Balkana. Uostalom svoj identitet nisu izgubile niti Irska, Finska i Danska i ostale male zemlje koje su ušle u EU, male u odnosu na europske gigante, zaključuje Tadić. Europska integracija ima smisla ako doprinosi povećanju blagostanja hrvatskoga naroda, odnosno povećanju standarda hrvatskoga građanina, i ako pomaže hrvatskom gospodarstvu. Međutim, carinski dio Sporazuma za Hrvatsku je dosta loš. Riječ je o dijelu Sporazuma koji našu državu pretvara u ogroman duty free shop u kojem dobivamo malo ili ništa. S tim u svezi naveo je podatak o kvoti dopuštenog izvoza u EU konzerviranih srdela i papalina (180 tona), odnosno 40 tona inćuna, a to je nešto što samo tvornica ribljih konzervi u Postirama proizvede za dva mjeseca. Da je kojim slučajem Hrvatska još prije dvije godine proglasila svoj gospodarski pojas na moru tada bi i pregovaračke pozicije ministra Mimice bile daleko jače za nas i on bi mogao bolje braniti zahtjeve hrvatskih ribara i prerađivača ribe te postići veću kvotu izvoza. Hrvatski sabor to nije učinio i spomenuti ministar nije niti mogao postići bolju situaciju od one predočene u Sporazumu, naglasio je Tadić.

Zastupnik je zabrinut katastrofalnom neinformiranošću naše javnosti o EU-u, i drži da je u takvoj situaciji vrlo lako dobiti nekritičku potporu za bilo kakav ulazak u Uniju. Podvlači kako Klub jeste za ulazak Hrvatske u EU, ali ne pod bilo kojim uvjetima i ne bez informiranja hrvatskog naroda te upozorava na malo spominjan podatak o troškovima prilagodbe Hrvatske tom Sporazumu, a koji će, kaže, biti vrlo veliki i ubuduće uključeni u troškove

državnog proračuna. To treba jasno i glasno reći. U postojećoj situaciji pitanje je kako ćemo te troškove financirati, upozorava Tadić. Sporazum je navodno prilagođen specifičnostima Republike Hrvatske, a u Klubu drže da to nije tako. Prema Sporazumu Hrvatska i EU će međusobno potpuno liberalizirati tržište nekretnina što je dobro, no u situaciji kada Hrvatska ima 3700 USA dolara bruto nacionalni dohodak po glavi stanovnika, a EU 26.000 potpuno je jasno da tu nema ravnopravnosti, i dogodit će se npr. da nam Vis ili nerazvijena područja pokupuju Talijani, Nijemci i Austrijanci ili netko treći, a da mi od toga zapravo nemamo nikakve koristi. Sve u svemu Sporazum osim političkih ima i brojne gospodarske nedorečenosti, kaže Tadić, i dodaje kako sama integracija u EU Hrvatskoj neće donijeti procvat, jer Hrvatska mora ponajprije sama unutar sebe definirati ciljeve razvoja i imati jasan stav što želi postići, pa će kao takva biti kvalitetniji sugovornik za zemlje EU-a. Slaže se sa ocjenom ministra da EU nije naš konačan cilj, nego samo sredstvo za postizanje blagostanja hrvatskoga naroda, i stoga Klub traži da se između potpisivanja Sporazuma, koji je očito neminovan, i ratifikacije provede dosta široka javna rasprava, a s obzirom na brojne obveze koje nameće Sporazum građani očituju putem referenduma.

Uslijedila je replika **dr. Zdenka Franića (SDP)**. Glede dvojbe oko naziva Sporazuma Franić se pozvao na jednu odluku iz tog dokumenta koja govori da je riječ o procesu pridruživanja. Nije se složio sa Tadićevom tvrdnjom da je Pakt o stabilnosti zacementirao Hrvatsku na zapadni Balkan. Podsjetio je s tim u vezi da su potpisnice Pakta i dvije istočno-balkanske države - Rumunjska i Bugarska, koje su poput Hrvatske itekako zainteresirane za stvaranje zone slobodne trgovine.

Potpisnice Pakta također su SAD-e i Ruska Federacija, uzvratilo je **Tonči Tadić (HSP)** te ustrajao na prijašnjoj tvrdnji da je Pakt o stabilnosti doista zacementirao Hrvatsku na zapadni Balkan bez obzira što su potpisnice Pakta spomenute dvije istočno europske države.

Sa Bugarskom i Rumunjskom Hrvatska će sklopiti bilateralne sporazume o zoni slobodne trgovine za razliku od SAD-a i Ruske Federacije, primijetio je **Zdenko Franić** dok je

Darinka Orel (HSL) ispravila netočan navod zastupnika Tadića o bruto nacionalnom dohotku u Hrvata.

Sporazum nije protuustavan ali zahtijeva najstrožu parlamentarnu proceduru i snažan nadzor u svim fazama provedbe.

Po statističkoj metodologiji sada je to bruto domaći proizvod i nije više 3790 USA dolara per capita, nego 4226 USA dolara po glavi stanovnika, upozorila je gospođa Orel, a zastupnik **Tadić** uzvratilo je konstatacijom da je koristio podatke iz Times-ovog svjetskog atlasa.

Po mišljenju **Ivana Milasa (HDZ)** bruto domaći proizvod mora se korigirati za usluge stranih kompanija u Hrvatskoj pa je tako gledano bitno pao.

Seriju replika i ispravaka netočnih navoda okončao je **dr. Đuro Njavro (NZ)**. Ispravljajući netočan navod zastupnice Orel upozorio je na najnovije podatke o BDP-u. Ove je godine bruto društveni proizvod u Hrvatskoj iznosio 4333 USA dolara, u SR Jugoslaviji 1680, Makedoniji 1450, BiH 1000 i Albaniji 885 USA dolara po glavi stanovnika, dok je prosjek u EU-u bio 20 tisuća USA dolara. "Koliko mi zaostajemo za EU-om toliko zapadni Balkan zaostaje za nama", podvukao je Đuro Njavro.

U nastavku sjednice o stavovima **Kluba zastupnika IDS-a** govorio je **Damir Kajin**. Ustvrdio je odmah na početku da je Klub za Sporazuma i žali što do njega nije došlo odmah po okončanju rata 1995. godine. Klub drži da je potencijalno Sporazum ogromna šansa za Hrvatsku te da ga moramo prihvatiti prvenstveno stoga što je to početak promjene razmišljanja na ovim prostorima, a napose jedne bespoštedne tržne bitke gdje će neki na početku i "stradati" ali će dugoročno svi profitirati. Neku novu Jugoslaviju danas ne žele Slovenija i Hrvatska, a jednako tako niti BiH, Srbija i Crna Gora, ali ono što bi svima bilo potrebno to je ponovno takmičenje na tržištu spomenutih država. Jer apsurdno je npr. da ukupna robna razmjena Hrvatske i SR Jugoslavije iznosi oko 100 milijuna eura, koliko npr. Buzetsko-Koparski Cimos izveze u zapadno-europske zemlje. Robna razmjena sa BiH još je manja, pa je lani iznosila oko 350 milijuna USA dolara,

odnosno oko 100 milijuna USA dolara više ove godine, kaže Kajin. Tragično je, međutim, što Hrvatska ne ulazi na ta susjedna nam tržišta, a još tragičnije što nam ga susjedi preuzimaju, naglašava zastupnik, misleći pritom, prije svega, na susjednu Sloveniju. Ukoliko ih ne preuzmemo kao "svoja" ta bi tržišta mogla vrlo brzo biti izgubljena za hrvatsku robu nakon što te zemlje potpišu sličan aranžman sa EU-om.

Neinformirana hrvatska javnost

Zastupnik zamjera Vladi što opet na neki način dovodi Hrvatski sabor pred svršeni čin jer će samo nekoliko dana kasnije naš premijer otići u Luxemburg i potpisati Sporazum, a Sabor treba u zadnji trenutak za to dati placet. Pitanje je zašto hrvatska javnost nije dovoljno upoznata sa odredbama Sporazuma. Uvjeren je da će potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u ovom času donijeti Vladi pozitivne učinke jer ankete pokazuju da Hrvatsku u EU želi vidjeti 75 posto građana, ali će se ta politička naklonost u nekim dijelovima zemlje brzo topiti jer ekonomski učinci Sporazuma u prvotnom periodu mogli bi biti vrlo skromni za hrvatsko gospodarstvo. Bivšoj, ali i aktualnoj je Vladi zamjerio što nekoliko mirnih godina nisu iskoristili za nesmetanu pripremu za ovaj Sporazum. "Zbog nametnutog nam rata, sulude avanture u Bosni, provedene privatizacije i izolacije mi smo izgubili 15 godina razvoja ili 15 godina mirne tranzicije", primjetio je Kajin. Već slijedeća godina bit će teška jer valja otplatiti 10 milijardi kuna zajmova, a u prva dva mjeseca odmah 4 milijarde kuna stranim zajmodavcima. Tranzicijski trošak mirovinske reforme stajat će 3 milijarde kuna. Svijet je u recesiji što će reći da ulaganja u Hrvatsku neće biti, kaže Kajin, i dodaje kako ne treba zaboraviti da Sporazum zahtijeva ozbiljnu prilagodbu našega administrativnog aparata pa tako samo 2002. valja donijeti ili provesti više od 130 mjera iz Sporazuma. Sve će to, dakako, nadzirati EU. O provedbi dogovorenih mjera podnositi će se izvješća i sve će to biti uvjet za punopravno članstvo u EU. I pored svega Klub drži da Hrvatska nema alternative i da mora u EU, te kako će za nas biti bolje ako taj korak učinio što prije.

Kaže kako kasnimo sa ulaskom u euro integracije. Razlog - Hrvatska je bila u predvorju europskih integracija, poglavito zbog naše politike prema Bosni i manjinskim pravim, nekih antisemitskih izjava bivšeg predsjednika države, te ikonografije koja je postajala znak raspoznavanja početkom 1991. i 1992. godine, a ne zbog svoje ekonomske zbilje. Jer sigurno je npr. da jedna Bugarska koja je daleko ispred Hrvatske u približavanju EU nije bolja od Hrvatske po plaćama, bruto društvenom proizvodu, socijalnim pravima i demokratskim uzusima, naglašava Kajin. Nakon ostvarenja naše samostalnosti, okončanja rata i reintegriranja okupiranih hrvatskih područja ovo će biti jedan od najznačajnijih sporazuma za Republiku Hrvatsku, kaže zastupnik, i stoga ga čudi da se ova rasprava televizijski ne prenosi hrvatskoj javnosti. Smatra da neće biti previše straha kod glasanja o Sporazumu. Hrvatske je u jednoj nezahvalnoj gospodarskoj i socijalnoj zbilji, ali bez Europe, kaže zastupnik, bili bismo naprosto izgubljeni i ne bismo imali nikakvu šansu. A što se tiče referenduma, Klub je za to, ali tek prije ulaska Hrvatske u EU.

Usljediła je replika **Nevia Šetića (HDZ)**. Zastupnik misli da je IDS izvršio obrat svoje politike te kako prethodnik nije sasvim do kraja točno rekao cilj politike te stranke. Kao stranka IDS opet podržava i nudi

Hrvatska je u jednoj nezahvalnoj gospodarskoj i socijalnoj zbilji, ali bez Europe bila bi naprosto izgubljena i ne bi imala nikakvu šansu.

ulazak Hrvatske u EU preko Balkana, kaže Šetić. Uz to, IDS-ov je predstavnik propustio reći da je Istarska županija prva županija u Hrvatskoj koja je prihvatila i u svojoj skupštini ratificirala dokument koji govori da je glede lokalne samouprave nositelj suradnje unutar jugoistočne Europe.

Damir Kajin se nije složio sa konstatacijom prethodnika da je IDS izvršio obrat svoje politike i ne vidi zašto bi ova stranka vodila Hrvatsku na Balkan. Balkan je bio rat u BiH, a ne recimo podržavanje robne razmjene sa tom državom, zaključio je Kajin. U ponovnom istupu **Šetić** je kazao kako Kajin ne može opovrći da je IDS

u Istarskoj županiji prihvatio dokument koji govori da je spomenuta županija nositelj suradnje unutar jugoistočne Europe a to znači približavanja jedinica lokalne samouprave (Tetovo, Kragujevac, Tuzla, Novi Sad itd.). **Kajin** je uzvratilo "da će nas Europa prestati smještati na Balkan kada sami prestanemo govoriti o Balkanu".

Za **Dragu Krpinu (HDZ)** začudujuće je da unatoč dosadašnjim brojnim raspravama i Deklaraciji o Domo-vinskom ratu koja je gotovo konzensusom izglasana, a kojom je definiran karakter toga rata, te opomeni zastupnici Pusić zbog opetovanog optuživanja Hrvatske da je vodila agresivan rat u BiH, zastupnik Kajin ponovno se vraća na tu temu i govori o suludoj avanturi u BiH. Krpina se ne slaže sa Kajinovu tvrdnjom o tome da je Hrvatska vodila suludi rat u BiH, već upravo obrnuto, tvrdi da je Hrvatska zahvaljujući sporazumu sa vodstvom BiH omogućila deblokadu Bihaća, i spriječila da se ne dogodi ono što se dogodilo u Srebrenici. Podvlači također da bez uloge koju je Hrvatska imala u BiH, a koja uloga je bila legitimna i na temelju sporazuma sa vodstvom te države ne bi bilo Daytonskog sporazuma. Sadašnja politika Vlade Republike Hrvatske prema hrvatskom narodu u BiH avantura je, smatra ovaj zastupnik, jer je Hrvatska ostavila bez političke i financijske potpore, i objektivno podupire diskriminaciju hrvatskog naroda u toj državi, a time i njegovo iseljavanje i nestanak iz BiH. Riječ je o avanturi sa tragičnim posljedicama, zaključio je zastupnik Krpina.

Damir Kajin vjeruje kako će se svi složiti u Hrvatskom saboru da je Hrvatska do 1994. vodila jednu neprihvatljivu politiku u BiH, dok je za aktualnu vlast u Hrvatskoj rekao da još uvijek izdvaja znatna proračunska sredstva za potrebe institucija u BiH spomenuvši pritom cifru između 140 i 160 milijuna kuna. Na to je reagirao zastupnik **Krpina**, upozorivši na stavnu odredbu po kojoj Republika Hrvatske nije dužna financijski podupirati institucije BiH, nego hrvatski narod u toj državi, a to ova Vlada, kaže, ne čini.

Trebalo bi se čuvati upotrebe izraza "suludo" jer bi ipak iza toga trebalo nešto pametno govoriti, smatra **dr. Ivić Pašalić (HDZ)**. Kaže kako Kajin nije iznio niti jedan suvisli argument za konstataciju o suludoj avanturi Hrvatske u Bosni, ali drži da bi u

kontekstu zadnjih događanja bila pametna jedna suvisla rasprava u hrvatskom parlamentu o tome kakva je bila politika Hrvatske prema toj nama susjednoj državi. Ovaj zastupnik uvjerava da je hrvatska politika bila više nego ispravna, samo je problem što mnogi to nisu razumjeli, kao što nisu razumjeli sam kontekst događanja. Danas kada je BiH službeno na popisu zemalja gdje Bin Laden ima svoje organizacije, priča izgleda malo drugačije, kaže Pašalić. Na kraju se pozvao na jedan dokument kojeg su zastupnici dobili na klupe, a u kojem se tumači što Hrvatskoj donosi ovaj Sporazum. Tako se podsjeća na ljeto 1995. kada su u završnoj fazi bili pregovori o Sporazumu između Hrvatske u EU-a o Sporazumu, ali je "neposredno nakon početka akcije Oluja Vijeće ministara EU-a odlukom od 4. kolovoza 1995. jednostrano zamrznuo provedbu Sporazuma, PHARE programa za Hrvatsku, a usvojena je i odluka o suspenziji pregovora o Sporazumu", zaključio je zastupnik.

Točno je da je spomenutog datuma EU zamrznuo daljnje procese pridruživanja RH toj asocijaciji, odnosno suspendirala pregovore o Sporazumu, ali se time nije pomoglo šutljivoj većini hrvatskih građana koja iskreno želi pristupiti EU-u, odgovorio je **Damir Kajin (IDS)**. Spominjući razdoblje do 1994. govorio je, kaže, "o logorima, masakrima i najvećim stradanjima koje je doživio hrvatski narod u BiH, upravo u sukobu sa Muslimanima, i to je ta politika vođena na tragu podjele BiH sa Miloševićem".

Takvu je politiku okarakterizirao suludom, objasnio je.

Europska unija - Bosna i Hercegovina

Milan Kovač javio se radi ispravka netočnog navoda zastupnika Kajina. Misli da on najočitije krši Deklaraciju o Domovinskom ratu. Sramota je za Sabor to što on govori i zavrijedio je u ime digniteta Domovinskog rata i Deklaracije opomenu ili isključenje, rekao je. Predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskog sabora **Baltazar Jalšovec** odgovorio je da je to njegov način izražavanja, ništa bolji ni gori nego što je uvijek bio u vladajućoj stranki.

Luka Bebić ispravlja netočan navod zastupnika Kajina o politici Hrvatske

u odnosu na BiH ("suluda politika") naglasivši da zastupnik Kajin i dalje ne vidi ništa nego ono što je davno naučio, i to pogrešno, i da provodi svoju nojevsku politiku u odnosu na globalne interese hrvatskoga naroda. **Damir Kajin** odgovorio je predgovornicima da je rekao da Hrvatska nije, između ostalog, ranije potpisala takav Sporazum i zbog svoje avanture u BiH. S druge strane drži, dodao je, da bi vjerojatno i zastupnik Kovač trebao dobiti opomenu zbog ove antimuslimanske hysterije koju i sam pokušava provoditi u ovom Parlamentu (anticivilizacijsko ponašanje). **Milan Kovač** u ispravku netočnog navoda odgovorio je predgovorniku da neće uspjeti u svojim nakanama te da je on 1991. sa šleperima išao Muslimanima u BiH i dijelio oružje da se brane od četničkog pokolja. - Da je HDZ vodio politiku koju vi danas zastupate ne bi bilo ni hrvatske mačke u BiH a kamoli jednog Hrvata, rekao je zastupniku Kajinu.

Milanka Opačić je poslovničkom primjedbom upozorila da se replikama razvija rasprava koja nema veze s razmatranom točkom dnevnog reda i zatražila vraćanje toj temi što je predsjedatelj **Baltazar Jalšovec** prihvatio i podsjetio da je već prije to predložio.

Damir Kajin imao je ispravak netočnog navoda i rekao da bi možda bilo više Hrvata u BiH da se vodila drugačija politika jer da ih od onih predratnih 850.000 danas nema više od 250.000, 300.000. **Ivić Pašalić** rekao je da je nemoguće ispravcima (ili kontra argumentima) ispraviti mržnju koja sijeva iz govora zastupnika Kajina. Ta mržnja je nepopravljiva i bilo bi dobro da kolega ipak malo razmisli o težini svojih riječi i posljedicama. Razgovori o Sporazumu o suradnji suspendirani su 1995. godine zbog "Oluje" (što god da je bilo do 1994.), rekao je i retorički upitao zašto je to bilo tako. Dr. **Ljerka Mintas-Hodak** navela je da je zastupnik Kajin u svom poznatom zabavljačkom stilu rekao nekoliko retoričkih egzibicija pa i onu da su svi naši strahovi oko toga da smo na Balkanu potpuno iluzorni i ako prestanemo spominjati Balkan da ćemo iz toga izaći. Predložila je stoga da se prestane spominjati Balkan ako će to pomoći da se Hrvatska tretira individualno i da ne bude u okviru ovog procesa stabilizacije i pridruživanja. **Drago Krpina** naveo je pak da je zastupnik Kajin izrekao užasnu

optužbu odnosno netočno optužio jednog zastupnika (Kovača) u Hrvatskom saboru da širi antimuslimansku hysteriju. Takve optužbe mogu ohrabrivati, čak i poticati, terorističke čine protiv Hrvatske, rekao je opovrgnuvši taj navod i zatraživši izricanje opomene zastupniku.

Izazov ulaska u EU

Dr. **Zlatko Kramarić** govorio je u ime Kluba zastupnika LS-a koji smatra da bi bilo vrlo opasno i gotovo neprihvatljivo da se rasprava o

Raspravu bi trebalo svesti na to kakvo hrvatsko društvo želimo odnosno kako ga urediti (pravno i administrativno) da bi bilo kompatibilno i da bi se doista moglo integrirati.

Sporazumu svede na to kao da je riječ o sukobu eurofoba i eurofila i na rasprave koje su za nama, koje nam puno ne koriste i traju desetak godina u ovom Parlamentu. Raspravu bi trebalo svesti na to kakvo hrvatsko društvo želimo odnosno kako ga urediti (pravno i administrativno) da bi bilo kompatibilno i da bi se doista moglo integrirati. I to je izazov ulaska u EU i pred njim stoji Hrvatska, rekao je zastupnik podsjećajući da se ne može reći da prijašnje Vlade nisu imale želju da se Hrvatska što prije integrira.

Primanje u Svjetsku trgovinsku organizaciju i Partnerstvo za mir na neki je način završetak procesa koji je ipak puno prije otpočeo i to je zapravo pozitivan znak da je politička i gospodarska izolacija iza nas. Liberalna je stranka od samog svog osnutka točno procijenila kako će zapravo unutarne demokratsko ustrojstvo Hrvatske bitno odrediti njezin položaj i utjecaj u Europi i u svijetu i tu se zapravo radi, ponovio je zastupnik, o temeljnom, par excellence pitanju društva -kakve mi to odnose u društvu želimo i na koji ih način i kojom brzinom možemo urediti.

Moramo se zalagati i za vjerodostojnu vanjsku politiku o kojoj bismo u Hrvatskoj željeli postići ipak dugoročni nacionalni konsenzus koji se može postići isključivo na jasnoj viziji razvoja Hrvatske i u strategiji koja neće biti u službi unutarnje

politike. Treba postaviti jasan cilj a za taj posao pored Ministarstva za europske integracije potrebno je agilno, obrazovano Ministarstvo vanjskih poslova. Odlučnost i politička volja Vlade RH da se uhvati ukoštac s izazovima u koje je stavlja potpisivanje ovog Sporazuma bit će ključna za kvalitetu i brzinu njegove provedbe. Radi se o europeizaciji Hrvatske i njezinoj pozitivnoj prisutnosti, a sada bi trebalo definirati što znači to potonje. Prisutna s razmišljanja u kojima se ta pozitivna prisutnost prevodi kao vraćanje u neke asocijacije koje su iza nas a nikome ovdje ne treba dokazivati, naglasio je zastupnik, da Liberalna stranka nije za to. No, pozitivna prisutnost ima i druge elemente i Hrvatska mora biti prisutnija na tim prostorima (BiH) i ući u neke vlasničke odnose (dogodit će se da jednog dana kada slovenska mljekara uđe tamo, neće biti prostora za Vindiju, Belje) rekao je zastupnik dodajući kako ga ništa ne može uvjeriti da jedna Slovenija za to ima snage i tu volju, a da Hrvatska bježi od takvog angažmana u BiH, koji je dugoročno dobar upravo za interese hrvatskog naroda u BiH. Nedopustivo je i da Hrvatska nema svog ambasadora u Beogradu, a Slovenija je otvorila Ambasadu sa četrnaest članova, naveo je zastupnik povezujući to s gospodarskim interesom i tržištem. Od gospodarskog interesa ne treba bježati i to nije nikakvo smještanje Hrvatske na prostore tzv. zapadnog Balkana, rekao je, među ostalim, zastupnik u govoru u ime Kluba zastupnika LS-a.

Na kraju je predložio da se daju precizniji podaci u vezi s prednostima ovog Sporazuma da se doista može našu javnost educirati, biti s njom krajnje iskren i reći doista, prve godine će se živjeti toliko lošije ili zbog toga lošije, ali onda moramo biti sigurni hoće li se drugu, treću ili četvrtu godinu živjeti puno bolje.

Problematično integriranje na razini regije

Dr. Đuro Njavro osvrnuo se na navod predgovornika o polemici erofoba i eurofila nazvavši to zamagljivanjem problema. Ne radi se o polemici između onih koji su eurooptimisti i euroskeptici kakvih ima i u svim europskim zemljama, već rasprave i polemika zbog one

stabilizacijske komponente Sporazuma i što Hrvatsku okreće integriranju na razini regije, a manje integriranju i izravnoj komunikaciji EU. Kada bi imali Sporazum kakav imaju Slovenci, Česi ili Finci, onda bi bilo puno manje rasprava i polemika. Ovo je atipičan Sporazum napravljen isključivo za zemlje zapadnog Balkana i s pravom postoji bojazan da nas zbog te stabilizacijske komponente neće držati u čekanju sve dok cijela regija ne sazrije za uključivanje u Europu, (a pitanje je tko će to od nas doživjeti) rekao je navevši da smo 1995. imali Sporazum koji je više individualizirao odnos Hrvatske i EU. U svom se odgovoru dr. **Zlatko Kramarić** složio s tim jer da je i on upravo rekao da bi to bilo vrlo opasno, ali ni kontekst Finske ni neke druge zemlje nije bio ovaj naš nesretni kontekst, koji nas na neki način određuje da smo, u međuvremenu, pomalo kažnjeni. **Ivan Milas** se osvrnuo na navod zastupnika Kramarića o pozitivnim stremljenjima te rekao da bi ih bilo kada bi mi slobodnom voljom odlučivali opseg i vrijeme ulaska, ali nama je kongentnim odredbama određeno uspostavljanje područja slobodne trgovine, uzajamne koncesije glede kretanja radnika i sve to u roku od dvije godine, puno brže nego što će se smanjiti carine pojedinih roba EU. I po ovome je jedno sigurno - da će biti ta balkanska unija, kako je vani politički zovu, koja će biti iza onog područja gdje postoji EU, rekao je, među ostalim. **Ante Beljo** je dodao da je za Hrvatsku gospodarska suradnja sa svakom od tih zemalja dobrodošla ali da se radi o institucionalnom povezivanju (ako se ne mognete dogovoriti poslat ćemo vam jednog guvernera kao što je Petrisch u Bosni i on će vam kazati što morate napraviti) i to je naša sudbina od 1. siječnja 2002, kazao je.

Pozitivan događaj

Damir Jurić (SBHS) govorio je u ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a, SBHS-a rekavši da je ovo pozitivna tema i nesumnjivo pozitivni događaj za Republiku Hrvatsku jer ovim činom potpisivanja Sporazuma sustižemo europski i tranzicijski vlak koji smo propustili tijekom 90-tih godina zbog znanih okolnosti. Članstvo u UE određenu zemlju uvodi u krug europske politike i obećava joj dobre perspektive u budućnosti, rekao je,

među ostalim zastupnik naglašavajući da je sudbine Europe nesumnjivo EU. Kada se promotri karta Europe i zemlje koje su članice ili u nekom odnosu s EU (pridružene ili kandidati) ostaje u Europi samo jedna bijela mrlja ili preciznije, crna rupa, sastavljena upravo od ovih zemalja tzv. jugoistočne Europe, zapadnog Balkana, kojima i mi pripadamo (Hrvatska, BiH, Jugoslavija, Makedonija i Albanija).

Tko zna politiku EU zna da ona ne želi imati crnu rupu u svom susjedstvu i da je za njih u prvom mogućem momentu pripremila scenarij stabilizacije i pridruživanja koji predviđa regionalnu suradnju, u kojoj nema ničeg lošeg. I mi smo kao zemlja zainteresirani za suradnju sa svojim prvim susjedima pa i sa onima s kojima smo u proteklom desetljeću imali problema, rekao je zastupnik naglašavajući da nema nikakve sumnje da je individualni pristup jedini mogući koncept na kojem EU temelji svoju politiku pridruživanja.

Čudne su mu dvojbe oko (ne)potpisivanja ovog Sporazuma jer to je zapravo dar, kaže, koji dobijamo i koji se očituje u tome što je na djelu asimetrični pristup u uvoznio-izvoznim aranžmanima. Temeljem tog Sporazuma dobivamo pristup najvećem tržištu na svijetu. Od prvog siječnja iduće godine kupovat ćemo jeftinije mnoge proizvode, a naše će tvrtke lakše izvoziti svoje proizvode na tržište EU, rekao je, među ostalim, naglašavajući kako Sporazum donosi kratkoročne i dugoročne koristi (nažalost, više ove potonje zbog stanja hrvatske ekonomije) i kako u njemu

Naš je problem hoćemo li u određenom roku uspjeti transformirati naše zakonodavstvo, povećati konkurentnost naše industrije i poboljšati socijalnu situaciju naših građana i time ispuniti hitni a neiskazani preduvjet pristupa EU, a to znači da dosegnemo barem 50 posto, ako ne i 60 posto, životnog standarda i bruto društvenog prosjeka EU.

nije iščitao ništa problematično. No, smatra da je naš problem hoćemo li u

određenom roku uspjeti transformirati naše zakonodavstvo, povećati konkurentnost naše industrije i poboljšati socijalnu situaciju naših građana i time ispuniti hitni a neiskazani preduvjet pristupa EU, a to znači da dosegne barem 50 posto, ako ne i 60 posto, životnog standarda i bruto društvenog prosjeka EU i o tome bi se moglo razgovarati, rekao je na kraju.

Dr. **Đuro Njavro** u svojoj replici na navod predgovornika rekao je da hrvatski porezni obveznici plaćaju da ih se odvede u nešto bolje a ne u crnu rupu na čijem rubu živimo. Ne misli da bi bila korist ni za EU niti posebno za naše građane da se Hrvatska upotrijebi za saniranje bilo koje crne rupe. **Damir Jurić** pak misli da EU ima sasvim dovoljno novca da nas poštedi brige o našem neposrednom susjedstvu. EU ulaže puno u BiH a i financirala je obnovu svih porušenih mostova na Savi između Hrvatske i BiH (ako je to regionalno povezivanje onda mu je drago da državni proračun nije izdvojio ni jednu kunu za obnovu mosta između Slavenskog i Bosanskog Šamca itd.). Dr. **Đuro Njavro** rekao je u vezi s potonjim primjerima "karitativne pomoći" da to nije (ona) regionalna suradnja. Trebamo gledati kako političari EU štite ustrajno i uspješno interese svojih građana i radništva (gosp. Schreder neće sedam godina dopustiti zapošljavanje Poljacima u Njemačkoj) i jednako tako štiti interese hrvatskoga radništva, rekao je. **Damir Jurić** je u vezi s tim odgovorio da u Poljskoj postoji škola mišljenja koja kaže da je to dobro jer da će se zaustaviti odljev najkvalitetnijih radnika dok Poljska malo ne podigne razinu svojih plaća i životnog standarda.

Jedan od najznačajnijih sporazuma, ali bez euforije

Dr. **Zdravko Tomac (SDP)**, potpredsjednik Hrvatskog sabora, govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a. - Svi smo zadovoljni i sretni što je došlo do točke kada smo pred potpisivanjem jednog od možda najznačajnijih sporazuma za budućnost hrvatskoga naroda, rekao je, ali se i složio sa zastupnikom dr. Granićem da ne treba idealizirati ovaj Sporazum i da je on kompromis. Nismo u euforiji i znamo da ima mnogo odredbi po kojima se u budućnosti može događati ovako i onako, rekao je zastupnik

dodajući da je bio zadovoljan što je na sjednicama dvaju odbora o ovoj temi prevladala realnost da se Sporazum mora potpisati i da smo svjesni svih problema u koje ulazimo i što dobivamo i da parlamentarci moraju učiniti najviše što mogu u narednih 6 do 10 godina u ostvarenju i zaštiti nacionalnih interesa.

U tom je smislu razočaran jer je ova rasprava krenula drugim putem. Raspravljamo, veli, o fantomima, o onom kako bi mi htjeli da bude što je potpuno nerealno i nema smisla. Radi javnosti još je jedanput rekao da je točno da je Hrvatska 1995. bila blizu sklapanja Sporazuma kakav su sklopile Poljska, Mađarska, Češka, Slovenija, kao i da je tada ukinut PHARE program i da je EU zaledila i prekinula pregovore sa Hrvatskom. Tek 1999. godine EU stvara novu koncepciju i novi pristup za one zemlje s kojima zbog rata i drugih okolnosti (ovdje se govori crna rupa ili bijela mrlja) nije počeo proces pridruživanja EU i zato tu nema Slovenije jer je ona već krenula drugim putem.

U tom konceptu Hrvatska može sudjelovati ili ne, nema drugog puta pa su rasprave o tome zašto mi nismo kao Poljska, Slovenija, beskorisne jer toga puta više nema. Možemo sjesti u ovaj vlak i voziti se sa svim problemima prema Bruxellesu, ili reći nećemo. U tom smislu ova dvojba treba li Hrvatska ići tim putem ili ne, a koja se naknadno pojavila, je legitimna dvojba, rekao je, ali i naglasio da je kao predsjednik Odbora za vanjsku politiku htio građanima Hrvatske reći da bi odgađanje Sporazuma i traženje nekog novog puta Hrvatsku definitivno ostavilo na tom zapadnom Balkanu s kojeg hoćemo pobjeći. Svako odugovlačenje i odgađanje je nevjerodostojnost, stvaranje situacije u kojoj će reći pokazujete vi Hrvati da ste upravo pravi Balkanci. Koja bi to država u trenutku kada dobiva nešto za što se borila da dobije što prije, kazala - mi to sada nećemo, pitao je ponavljajući da moramo biti svjesni svojih ograničenja ali i da nema alternative potpisivanju Sporazuma. Točno je da Hrvatska ne želi biti prvenstveno balkanska država i o tome postoji konsenzus, ali ona ne može sasvim pobjeći s Balkana (zbog BiH), rekao je među ostalim, dodajući da jedino Hrvatska ima šansu da ode individualno prva (Albanija neće još 30 godina, ni Jugoslavija ni BiH jer

ne mogu stvoriti ekonomske i druge pretpostavke da idu brzo).

Moramo se suočiti s istinom da nas neće tjerati u nikakve balkanske asocijacije i regionalne institucije, ali da nas ovim Sporazumom tretiraju kao balkansku zemlju gdje će naša suradnja u stabilizaciji biti važan kriterij koliko ćemo brzo u Europu. To je realnost kojoj ćemo se oduprijeti ako budemo složni, čvrsti, a u brojnim delegacijama saborskih izaslanstava zastupnici su vrlo čvrsto i argumentirano branili tu politiku i poziciju Hrvatske (bez obzira je li se radilo o Đapiću, Drandiću, Turčinoviću), naveo je. Podržimo potpisivanje Sporazuma, a nakon toga treba vidjeti kako objasniti ljudima kad ćemo ići na referendum, ako treba, i dogovoriti na koji će se način sada Sabor uključiti u ovaj težak i složen posao, rekao je na kraju, među ostalim.

Interes Hrvatske

Ante Beljo replicirao je predgovorniku rekavši da kada se ugovori potpišu onda se više ne popravljaju i onda ugovore tumači onaj tko ima vojnu i gospodarsku snagu. Bolje bi bilo da našim ljudima koji nisu toliko nepismeni damo pojedine točke iz ovog Sporazuma pa da oni prosude sami, predložio je podsjećajući na povijest (Radić išao u London ispravljati krive beogradske ugovore). Dr. **Zdravko Tomac** je odgovorio da je želio samo objasniti da se ne može biti za EU ako se nije za ovaj Sporazum (ugovor) koji može otkazati svaka strana u svakom momentu. O regionalnim sporazumima, koji će pomoći da idemo brže ili sporije, ili neće pomoći, odlučujemo mi. Ne mislite valjda da bi bilo tko od zastupnika digao ruku za nešto što je protiv interesa Hrvatske, pitao je zatraživši da se ne govori da je ovo protiv interesa Hrvatske. **Ante Beljo** je rekao pak da alternativa postoji dok se god ne potpiše Sporazum i da nam je daleko bolje u ovom slučaju to "ne" a onda pokušati iznijeti svoje uvjete (u prošlosti su pregovarači više zastupali neke druge interese nego interese ovog naroda i države, nažalost, tako mu izgleda i danas u dosta slučajeva).

Dr. **Ljerkina Mintas-Hodak** mogla bi se kažu, složiti s dosta toga što je rekao dr. Tomac, ali nikako da se sada raspravlja o fantomskim strahovima. Ne radi se o fantomskim strahovima, već o opasnostima i nepreciznosti na

koje ukazujemo u ovom Sporazumu i hrvatska javnost treba čuti različita razmišljanja i dvojbe (bilo bi dobro donijeti zaključke koje su predložila ova dva odbora).

Ljubo Česić-Rojs nije se složio s navodom dr. Zdravka Tomca da je "ovo jedini put i drugog puta nema". Ako nema drugog puta onda nema razloga za ovom raspravom, već treba glasovati, a nismo imali drugog puta ni 90. kada su svi bili protiv samostalnosti i nezavisne Hrvatske a ona je stvorena i više nam je nitko ne može uzeti. Unajmimo svoj vlak za Bruxelles, a ne sjedimo na vlak koji putuje iz Beograda, Skoplja, Sarajeva i svega ostalog, jer mi smo za pristupanje EU ali po individualnom pristupu, rekao je. **Drago Krpina** je pak rekao da je dr. Zdravko Tomac sve ovo postavio na fatalistički način - Sporazum se može prihvatiti ili ne, a ovo potonje je za Hrvatsku katastrofa. No naši su pregovarači predložili cijeli niz amandmana u pregovorima, a najvažniji nisu prihvaćeni i trebali su (Vlada) ulagati dodatne napore da budu prihvaćeni pa ako treba pregovarati još godinu dana, rekao je, među ostalim.

Legitimno pravo biti protiv konkretnog ugovora i pravila koja je nametnula EU, no to znači da Hrvatska prekida proces pregovaranja i pridruživanja EU, a naš je, ili nije, interes da idemo u EU.

Dr. **Zdravko Tomac** objasnio je da je legitimno pravo biti protiv konkretnog ugovora i pravila koja je nametnula EU, no to znači da Hrvatska prekida proces pregovaranja i pridruživanja EU, a naš je, ili nije, interes da idemo u EU. Pravo je i hrvatskoga naroda i Sabora da kaže ne, ovaj Sporazum nije u našem interesu. Mi tvrdimo da jest u našem interesu, a vi da nije, a građani će presuditi tko je u pravu, kazao je. **Drago Krpina** drži da je potpuno netočna tvrdnja da bi nepotpisivanje ili odgađanje potpisivanja ovog Sporazuma označilo trajni prekid pregovora s EU. Predstavnik EU je nedavno poručio s HTV-a da Hrvatska sljedećih deset godina nema nikakvih šansi za članstvo u EU, a tada će u ovom Domu sjediti drugi ljudi i stasati drugi birači pa neka oni o tome odlučuju kad bude aktualno, rekao je.

Netočni navod gospodina Krpine ispravio je **dr. Zdenko Franić (SDP)**. Rekao je da ovaj Sporazum nije bilo kakav, nego sporazum koji se temelji na individualnim postignućima Republike Hrvatske i uspjeh je hrvatske diplomacije.

Potom je netočan navod gospodina Franića ispravila **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Konstatirala je da se u članku 3. spominju individualna dostignuća Hrvatske, ali u tom istom članku piše da će sklapanje i provedba ovog Sporazuma biti u skladu sa zaključcima Vijeća Europske unije od 29. travnja 1997. u kojima je predviđen regionalni pristup.

Netočni navod gospodina Franića ispravio je i **Drago Krpina**. Gospodin Franić nije ispravio ništa što sam netočno rekao, iznio je zastupnik. Pojasnio je kako je samo iskazao svoje mišljenje, a kao argumente za to da je ovo bilo kakav sporazum uzeo je činjenicu da ni jedan važan amandman naših pregovarača nije prihvaćen.

Najvažnije je da se Sporazum može razvrgnuti

Nema razloga za stvaranje euforije, ali ovaj Sporazum ne bi trebalo niti previše kritizirati u Hrvatskom saboru, smatra u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a **Dražen Budiša (HSLŠ)**. Drži dalje, kako ne treba precjenjivati važnost ovakvih sporazuma za demokratski razvitak i sigurnost bilo

Hrvati nemaju nikakvu političku misiju na Balkanu i iskustvo je pokazalo da su inicijative u tom smjeru u zadnje vrijeme urodile štetnim posljedicama za međunarodni položaj Republike Hrvatske.

koje zemlje jer međunarodna pozicija ovisi o samim državama, a isto važi i za Hrvatsku. Mišljenja je da ne treba dramtizirati oko razlika koje postoje u Saboru jer s istim se već susrela Europa i ovakve rasprave su se vodile u europskim parlamentima. Ističe kako prostor na kojem živimo određuje kompliciranost našeg međunarodnog položaja i jedino što Hrvatskoj preostaje multidimenzionalna suradnja s zemljama regije bez predrasuda i determiniranosti s obzirom na povijest. Obratio se premijeru

i rekao da Hrvati nemaju nikakvu političku misiju na Balkanu i iskustvo je pokazalo da su inicijative u tom smjeru u zadnje vrijeme urodile štetnim posljedicama za međunarodni položaj Republike Hrvatske. Također smatra da aktualna vlast nema mandat sredivanja balkanskih poslova, nego mandat da uspostavlja što bolje odnose sa susjednim državama. Najbitnijom odredbom ovog Sporazuma drži da on može biti i razvrgnut. Zaključio je da će Klub zastupnika HSLŠ-a podržati ovaj Sporazum, ali treba budno paziti i ako dođe do negativnih gospodarskih, političkih i socijalnih posljedica, građani Hrvatske sporazumu moraju reći "ne".

Nema razloga za strah

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Luka Trconić (HSS)**. Rekao je da je glavni cilj hrvatske vanjske politike u vrijeme HDZ-ove vlasti bio članstvo u Europskoj uniji, a oko tog pitanja svi su zastupnici imali iste poglede, te pita, zašto se danas pojavljuju sumnje i nevjerice zbog nečega glede čega je postojalo jedinstvo i što jedino Hrvatskoj daje bolju budućnost. Smatra da nema realnih razloga za bilo kakve strahove te da ne treba stvarati bauka koji će biti samo smetnja za ono što je Republici Hrvatskoj korisno, a to je stvarna realizacija ovog Sporazuma koji nas vodi na jedini pravi put. Taj proces pridruživanja je vrlo složen, relativno dug i traži od nas velike napore kako na planu institucija i funkcioniranja pravne države, tako i poštovanja ljudskih prava i tržišnog gospodarstva na europski način, a ne poludivlje kako imamo danas, naglasio je zastupnik. Dodao je da i HSS osjeća moguću opasnost, ali baš zato ne želi jedno takvo mišljenje doživjeti kao fatalizam u smislu kojeg bi se Sporazum trebao odbaciti. To samo treba uzeti u obzir i biti oprezan, naglašava gospodin Trconić. Rekao je dalje kako HSS ne pristaje na nikakve zapadnobalkanske regionalne integracije poštujući mogućnost regionalne suradnje i priznaje samo individualni pristup pridruživanja EU prilikom čega ćemo biti u poziciji reći što hoćemo. Zaključio je da se ovakvim djelovanjem sigurno može nastaviti proces pridruživanja Europskoj uniji, a u suprotnom Hrvatska će dugo čekati na blagostanje.

Za repliku se javio **Luka Bebić (HDZ)**. Naglasio je da dok se govorilo o individualnom pristupu u svezi s članstvom u Europskoj uniji stajališta su bila približno suglasna, ali čim se pojavila ideja zapadni Balkan jedinstveno stajalište više nije moglo postojati ni u Saboru, a ni u javnosti. Osvrnuo se na izlaganje dr. Tomca koji je rekao da je EU nametnula ovakav koncept sporazuma, dodavši kako je to samo uvod u daljnja nametanja, što stvara strah.

Gospodine Bebiću poštujem Vaše mišljenje, a vrijeme će pokazati tko je od nas bio u pravu, odgovorio je **Luka Troconić**.

Za repliku se javio i **dr. Zdenko Franić** rekavši kako je sudjelovao na Parlamentarnoj skupštini NATO-a gdje je prihvaćena rezolucija individualnog pristupa pri vrednovanju Hrvatske u nastojanjima da postane članica NATO-u i Europske unije. Nema razloga da Vam ne vjerujem, dodao je **Luka Troconić**.

Nismo se mi slagali samo zadnjih 5,6 ili 7 godina oko cilja Hrvatske da bude u zajednici slobodnih europskih naroda, nego je to općepovijesni iskaz hrvatskog naroda koji je imao izrazitu svijest i osjećaj pripadnosti europskom civilizacijskom krugu, rekao je **Drago Krpina**. Smatra da ovaj Sporazum ne postavlja pitanje jesmo li ili nismo za Europsku uniju, ali on ne daje nikakve garancije da će Hrvatska za deset ili petnaest godina biti članica ujedinjene Europe.

Mi u HSS-u mislimo da će proces pridruživanja i ovaj Sporazum, bez obzira na neke nepovoljne naznake, biti od koristi za Hrvatsku i mogu reći da se tu jednostavno ne slažemo, pojasnio je **Luka Troconić**.

Hrvatska kao balkanska država neće ispunjavati uvjete za članstvo u EU

Ovim Sporazumom hrvatskim građanima se nudi, ako budu dugotrajno i mukotrпно surađivali sa zemljama zapadnog Balkana i ispunili ostale uvjete koje nametne Europa, da za deset godina budu kandidat za članstvo u Europskoj uniji, smatra **dr. Ivica Kostović (HDZ)**. Rekao je da se, kao i ostali zastupnici, zalaže za što bržu integraciju Hrvatske u Europ-

sku uniju, ali s mehanizmom kontrole pomoću kojeg bi Hrvatski sabor spriječio realnu opasnost zvanu

Što brža integracija Hrvatske u Europsku uniju, ali s mehanizmom kontrole pomoću kojeg bi Hrvatski sabor spriječio realnu opasnost zvanu zapadni Balkan.

zapadni Balkan. Prigovorio je Vladi zbog tajnosti vođenja pregovora oko Sporazuma o pridruživanju s Europskom unijom te zbog preneglašavanja nekih uspjeha vanjske politike, a vidljivo je, kaže, da se oni uglavnom svode na potpisivanje sporazuma kakav im je ponudila Europa. Naglasio je da se mora priznati hrvatskim građanima kako nas Europska unija tretira isključivo kao zemlju zapadnog Balkana. Kao ključni problem, odnosno pitanje svih pitanja, oko ulaska u Europu drži to što Hrvatska kao jedna od država Balkanskog paketa neće moći ispunjavati tražene uvjete. Smatra kako je s političkog stajališta zanimljivo to što se u Sporazumu nigdje ne spominju srpska agresija, ratna razaranja i reparacije, što znači da je Sporazum apstraktan, birokratski i tipski, na koji je naša Vlada nasjela, tim više što se "Oluja" spominje kao nešto što je spriječilo provođenje PHARE programa. Zaključio je da najveća snaga Hrvatske leži u tome što je, za razliku od Europe, spremna na odricanja u ime slobode i vlastite državnosti.

Pitanje europske integracije Hrvatske jedno je od pitanja oko kojeg bi u Hrvatskoj, jedna dobro vođena politika trebala postići nacionalno suglasje, smatra **dr. Đuro Njavro (nezavisni)**. Drži stoga da je velika šteta što će potezi aktualne vlasti dovesti do toga da se ovaj Sporazum podrži većinom glasova umjesto jednoglasno. Tu je napravljen ozbiljan propust u informiranju hrvatske javnosti o tome što je to uopće Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom, kaže zastupnik. Mišljenja je da je riječ o jednom specifičnom sporazumu napravljenom za Hrvatsku i neke zemlje regije zapadni Balkan, kojim se od Hrvatske traži da na sebe preuzme velik dio odgovornosti razvoja te regije "uz skupo i bolno"

prilagodavanje pravnom i svakom drugom ustroju Europske unije. Naglasio je dalje kako Sporazum nigdje ne daje obećanje ulaska Hrvatske u Europu, on samo nudi put do Europe preko zapadnog Balkana. Ukazao je potom na to da ako hrvatska strana nije imala mogućnosti da u Sporazum uvrsti amandmane koje je predložio i Hrvatski sabor, kako da vjerujemo u to da će se provedba Sporazuma prilagođavati našim potrebama. Smatra da je rasprava o ovom Sporazumu zakasnila, budući da se on potpisuje za četiri ili pet dana, istaknuvši kako bi neke dijelove koji izazivaju strahove i dvojbe u hrvatskoj javnosti trebalo ostaviti otvorenim što bi omogućilo hrvatskoj strani postizanje sporazuma koji bi te strahove i neizvjesnosti uklonio.

Ovaj sporazum je jedan od onih koji nam netko daje da ih samo potpišemo, a tada će taj netko dalje odlučivati, rekao je **Ante Beljo (HDZ)**. Smatra da smo daleko od Europe, pozvavši se na izjave odgovornih ljudi da o ulasku u Europsku uniju možemo razmišljati tek u drugom desetljeću ovog stoljeća. Konstatirao je da Sporazum stupa na snagu 1. siječnja 2002. godine od kada smo, drži zastupnik Beljo, u Balkanskoj federaciji ili konfederaciji. Ukazao je na to da su kriteriji za pridruživanje Europskoj uniji društveni bruto proizvod po stanovniku, gospodarski razvoj zemlje i zaposlenost, a ulaskom u zajednicu država zapadnog Balkana svi ti kriteriji će u Hrvatskoj postati bitno niži i udaljit će nas od te Europe, tvrdi zastupnik. Zaključio je da je uvijek bilo najgore onim narodima i državama koje je Zapad smatrao Istokom, a Istok Zapadom, a u toj regiji smo nažalost mi. Dodao je kako ne bi želio da se Hrvatska "otkotrlja" na zapadni Balkan pa makar se on zvao "euroslovljiva" ili "jadranska federacija", već želi da se Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom iznese hrvatskoj javnosti i hrvatskom narodu koji je, kaže, bio svjestan i kada ga se guralo u dvije Jugoslavije.

Za nama je deset godina mukotrпно borbe za afirmaciju Republike Hrvatske kao zemlje koja pripada zapadnoeuropskom i srednjeeuropskom civilizacijskom krugu, rekao je **dr. Ivo Sanader (HDZ)**. Međutim, kaže, ne može se oteti dojmu kako nekim zastupnicima nikad nije bilo stalo do raspada Jugoslavije i novog među-

narodnog poretka, a nema dvojbe da isto osjećaju i neki međunarodni čimbenici. Zbog toga, konstatira, nikada nam se nije dopustio individualni pristup, nego nas se guralo u regiju te kada smo i tu sintagmu izbacili iz vokabulara i

Taj sporazum nije ulazak Hrvatske u Europsku uniju, nego pritisak da Hrvatska ostane tu gdje jest dok se ne riješe neka pitanja regije, a kada se riješe onda će Hrvatska i ostati dio zapadnog Balkana.

dokumenata Europske unije, onda se izmislio zapadni Balkan. Jedinom dilemom drži, je li ovo podcjenjivački ili partnerski dokument Europske unije sa jednom suverenom zemljom kao što je Hrvatska, a osobno je mišljenja da je on podcjenjivački. Predložio je stoga da se odgodi svaka daljnja aktivnost glede tog Sporazuma dok Hrvatski sabor i hrvatska javnost ne daju svoje mišljenje jer nije korektno da EU na takav način postupa s jednom suverenom državom. Tvrdi dalje kako taj sporazum nije ulazak Hrvatske u Europsku uniju, nego pritisak da Hrvatska ostane tu gdje jest dok se ne riješe neka pitanja regije, a kada se riješe onda će Hrvatska i ostati dio zapadnog Balkana. Smatra da MMF vrši pritisak na Vladu kako bi se primanja hrvatskih građana izjednačila s istočnim susjedima jer prednost koju je Hrvatska zadobila zadnjih godina mora nestati kao uvjet stabilizacije regije. Drži da nitko ne postavlja pitanje oko pridruživanja u Europsku uniju, ali bez ravnopravnosti svih članica ujedinjena Europa neće imati budućnosti. Zaključio je na kraju izlaganja da je ovaj Sporazum poraz hrvatske Vlade jer se ni jednoj državi ne uvjetuje regionalno povezivanje kao nama.

Hoće li Vlada donijeti odluke koje niti jedna nakon nje neće moći popraviti?

Ivić Pašalić (HDZ) je naglasio da ogroman broj hrvatskih građana ima pozitivno mišljenje o ulasku Hrvatske u europske integracijske procese i postoji jedna nada i želja ljudi da će

nam svima biti bolje kada se to ostvari. Postavio je pitanje vodi li nas aktualna politika zaista tom cilju, hoće li zaista biti više zaposlenih, hoće li plaće i mirovine biti veće i hoće li manje mladih ljudi izlaziti iz Hrvatske ili će stvari izgledati obrnuto i živjet će se sve lošije i teže. Dodao je kako cijela oporba upozorava na to da se izborna obećanja ne ostvaruju, a ona su bila individualni pristup i članstvo u Europskoj uniji za tri ili četiri godine. Drži da nema niti govora o individualnom pristupu prema Hrvatskoj već je na snazi politika regionalnog pristupa. Istaknuo je da u svim dokumentima koji se tiču odnosa Hrvatska i EU stoji zapadni Balkan te pita, hoće li ova Vlada donijeti odluke koje kasnije niti jedna druga neće moći popraviti? Konstatira da će Republika Hrvatska članstvo u Europskoj uniji čekati još dugo, a ono što je sigurno je integracija u zapadni Balkan s Bosnom i Hercegovinom, Srbijom, Crnom Gorom i Makedonijom. Rekao je dalje kako u ovom Sporazumu vidi gašenje radnih mjesta u našoj zemlji i suočavanje s konkurencijom jeftine radne snage iz zemalja zapadno-balkanskog kruga. Zaključio je kako glavni cilj aktualne vlasti ne bi trebao biti da se neki projekt realizira samo zato što oni na to imaju pravo, već je puno važnije što to u konačnici znači za ovu državu. Konstatirao je potom da su odluke glede ovog Sporazuma već davno donijete, a rasprava u Hrvatskom saboru samo je formalna. Obratio se vladajućoj koaliciji rekavši neka pazi da se ne dogodi, kao i HDZ-u u nekoliko slučajeva, kada su u najboljoj namjeri donošeni zakoni koji su se danas pokazali štetnima.

Za repliku se javio dr. Zdenko Franić. Ponovio je da je kao izaslanik Sabora osobno prisustvovao zasjedanju Parlamentarne skupštine NATO-a u Vilniusu kada je George Robertson rekao da će se Jugoistočna Europa raspasti ukoliko se ne ujedini u borbi protiv korupcije i kriminala. Dodao je kako je i Parlamentarna skupština NATO-a u Berlinu donijela Rezoluciju u kojoj eksplicite stoji da podržava individualni pristup glede svih europskih država koje se žele priključiti Europskoj uniji.

Ne sumnjam u Vaše dobre namjere, ali nemojte biti naivni, jer i mi smo nekada vjerovali sličnim riječima, odgovorio je Ivić Pašalić. Argumentirao je iskaz riječima koje je gospodin Warren Christopher uputio predsje-

dniku Tuđmanu, a glase: "Gospodine predsjedniče, što Amerika može učiniti za Hrvatsku? Vi ste nam pomogli, bez vas ne bi bilo Daytonskog sporazuma". To su bile riječi iz kojih se ništa veliko za Hrvatsku nije dogodilo, zaključio je zastupnik.

Aktivan pristup ubrzava eurointegracije

Zastupnica Milanka Opačić (SDP) replicirala je na iznijetu tezu da će Hrvatska dugo čekati na ulazak u Europsku uniju. Smatra da ova vremenska granica najviše ovisi o

Aktivnim pristupom problemima, Republika Hrvatska može ubrzati svoj pristup eurointegracijama.

nama samima, odnosno o usvajanju određenih vrijednosti koje su potrebne za ulazak. Napomenula je ujedno da treba nuditi odgovarajuće prijedloge i programe, umjesto davanja netočnih kvalifikacija o izdaji nacionalnih interesa.

Zastupnik dr. Ivić Pašalić (HDZ) dao je zatim odgovor na repliku. Navodeći da prilikom rasprave ne upotrebljava termine poput "izdaje", već dobro namjerno ukazuje na propuste kako bi se smanjila šteta po državne interese. Podsjetio je ujedno na korake prema europskim integracijama koji su bili obavljani i prije dolaska sadašnje postave Vlade Republike Hrvatske. Zastupnik Drago Krpina (HDZ) javio se zbog ispravka netočnog navoda zastupnika Franića, ocjenjujući da je netočno interpretirao izjave gospodina Robertsona. Odgovarajući na ispravak netočnog navoda, zastupnik dr. Zdenko Franić (SDP) pojasnio je dijelove službene rezolucije NATO-a oko individualnog pristupa EU.

U nastavku rasprave i zastupnica Jadranka Kosor (HDZ) zatražila je riječ zbog ispravka netočnog navoda zastupnice Opačić. Istaknula je da su pojedini visoki službeni predstavnici Europske unije spominjali 2010. godinu kao datum mogućeg ulaska Hrvatske u ovu asocijaciju. Smatra da se time otklanjaju navodi kako sve ovisi o našoj želji i nadama brzog ulaska u EU. Zastupnik mr. Ivo Škrabalo (HSL) predloženi je dokument ocijenio najkonkretnijim

korakom na putu prema Europskoj uniji. Smatra ujedno da usmjerenost prema eurointegracijama postoji već desetak godina kao neupitni svestranački i općenacionalni konsenzus. To raspoloženje potvrđuju i nedavna istraživanja koja su ukazala da čak 75,6% ispitanika podržava uključivanje Republike Hrvatske u Europsku uniju. Analizirajući ovo raspoloženje ukazao je da ljudi ujedno dosljedno traže odaljšavanje od dosadašnjih balkanskih načina ponašanja. Dio iznijetih želja, nedvojbeno se može opisati i kao utopističko očekivanje da će ulazak u Europsku uniju samo po sebi donijeti veće blagostanje. Određeni skepticizam koji se javlja kod dijela javnosti, naišao je na podršku oporbenih političkih snaga u Hrvatskom saboru, koje ukazuju i na pojedine sporne elemente koncentrirane u člancima od 111. do 113. Sporazuma.

Ukazao je zatim na pogubne posljedice samoizolacije, spominjući rijetke primjere zemalja u svijetu koje su ocijenile da su same sebi dovoljne za opstanak i razvoj. Ocjene europskih partnera da postoji potreba regionalne suradnje, potječu zbog bojazni od sukoba koji su u prošlosti narušavali stabilnost čitavog kontinenta. Ukazao je zatim i na karakter i svrhu buduće regionalne suradnje, ocjenjujući da se predviđa potreba političkog dijaloga, slobodne trgovine te suradnja na područjima pravosuđa i unutarnjih poslova. Smatra da se ne treba plašiti korektnu suradnje među državama jer dosadašnji razmjeri šverca ljudima i pojedinim robama ukazuju da se mora spriječiti ova situacija. Istaknuo je zatim da bogatije europske države odugovlače s primanjem novih članica iz sasvim razumljivih razloga. Dosadašnja povijest ove zajednice ukazuje ipak, da su i siromašnije države, ubrzo nakon ulaska, zabilježile značajan gospodarski rast. Hrvatska nema političke interese u ovoj regiji jugoistoka Europe, ali gospodarske analize ukazuju da se ovdje radi i o značajnom tržištu koje je interesantno hrvatskom gospodarstvu.

Realno sagledati sve dobre i loše strane

Repliku na izlaganje uputio je zatim zastupnik dr. **Ivo Sanader (HDZ)**, navodeći da se euroskepticizam

nipošto ne treba vezati uz vanjsko-političke ostavštinu HDZ-a. Između skepticizma i entuzijazma, ova se stranka opredijelila za eurorealizam, a svi iznijeti argumenti podstaknuti su ovim vrijednostima. Ne smiju se

Vlada Republike Hrvatske pogriješila je zbog pretjerane i nepotrebne tajnovitosti oko prihvaćanja Sporazuma.

ujedno zanemariti desetogodišnji naponi koje je HDZ uložio u ostvarenje eurointegracija i približavanja Republike Hrvatske iznijetim ciljevima. Ocijenio je ujedno da je Vlada Republike Hrvatske pogriješila zbog nepotrebne i pretjerane tajnovitosti uoči potpisivanja Sporazuma. Zastupnik **Škrabalo** pojasnio je zatim iznijete segmente iz vlastitog izlaganja, ocjenjujući da su pojedine ocjene pogrešno doživljene. I osobno se zalaže za realističan pristup eurointegracijama, ukazujući ujedno na potrebu pravovremenog uključivanja na jedini put koji vodi prema Europi.

Repliku je zatražio i zastupnik dr. **Đuro Njavro (nezavisni)** ukazujući da određeni skepticizam može postojati samo u vezi s pojedinim prijedlozima, prema kojima bi hrvatski put u Europsku uniju vodio preko zapadnog Balkana. Smatra da sve političke stranke podržavaju hrvatsku europsku orijentaciju, ali žele da se pregovori vode izravno s Unijom. Smatra da se prilikom iznošenja određenih rezervi prema pojmu zapadnog Balkana ne smiju zamjenjivati teze jer određeni strahovi zbog balkanskog okružja utemeljeni su i ukazuju na nužni oprez. Zastupnik **Škrabalo** ponovno je zatražio riječ, objašnjavajući nijanse oko termina euroskepticizma. Smatra da ne treba osporavati i uvjerljive riječi kritike prema započetim procesima jer se time jačaju i pozicije Republike Hrvatske, kao zemlje koja ne želi bespogovorno prihvatiti niti jednu ideju koja zadire u vlastite državne interese. Ukazao je i na određene hrvatske proizvode koji su se već potvrdili na širem svjetskom tržištu i dokazali svoju kvalitetu.

Iako je osjetila određeno ublažavanje u nastavku izlaganja zastupnika Škrabala, ni zastupnica dr. **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)** nije propustila kritički se osvrnuti na izraz "euroskepticizma". Smatra da se

ovaj izraz nipošto ne treba u negativnim konotacijama vezati uz stranku HDZ-a. Jednako netočna je i izjava zastupnice Opačić da brzina uključivanja u eurointegracije ovisi samo o hrvatskim željama i htijenjima. Zastupnik **Škrabalo** ponovno se javio za riječ vrednujući iznijete kritike kao legitimne sumnje, iznijete u želji da tekst Sporazuma bude što kvalitetniji. Potvrdio je zajedničku riješenost da se Hrvatska, kao dio srednje Europe i Mediterana, što žurnije otarasi predrasuda o pripadnosti dijelu zapadnog Balkana.

Zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** potvrdio je da put Zagreba, odnosno Republike Hrvatske u Europu ne bi trebao voditi preko Beograda, Tirane i Skopja. Smatra ujedno da svjetske integracijske procese uglavnom kreiraju bogate i moćne države, a ne želje i očekivanja manjih i siromašnijih naroda. Mišljenja je da hrvatska javnost treba biti ispravno obaviještena o svim aspektima predstojećih posljedica zbog potpisivanja sporazuma. Sada je pak repliku zatražio zastupnik **mr. Škrabalo**, ukazujući da termin "euroskepticizam" nitko ne bi trebao doživjeti kao uvredu ili osporavanje iznijetih argumenata.

Na još jednu netočnost koju je otkrio u izlaganju zastupnika Škrabala, ukazao je zastupnik **Drago Krpina (HDZ)**. Smatra da nije točna ocjena da će Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje, prema tekstu Sporazuma, biti sastavljeno na paritetnoj osnovi. Kako bi potkrijepio iznijete navode citirao je fragmente teksta sadržane u članku 111. rečenog Sporazuma. Smatra ujedno da standardne trgovačke i gospodarske interese sa SR Jugoslavijom nitko ne osporava, ali za to nam nisu potrebni nikakvi posebni sporazumi. Određena netočna navode pridodao je i zastupnik Sanader, ističući da bi pozicija Republike Hrvatske bila snažnija da je Vlada dala više prostora i vremena kritičkom sagledavanju pojedinih dijelova Sporazuma.

Na ispravak netočnog navoda odlučila se i zastupnica **Milanka Opačić**. Smatra da nikako nisu točne kritike iznijete u izlaganju zastupnice Mintas-Hodak o skorom boljem životu Hrvatske nakon ulaska u EU. Nije zastupala ovako pojednostavljene ocjene, već stav i razmišljanje da standard i bolje uvjete života mogu ostvariti hrvatski građani vlastitom energijom i zalaganjem. Javila se

zatim i zastupnica **Mintas-Hodak**, ali zbog ispravka netočnog navoda kojega je zamijetila prilikom izlaganja zastupnika Škrabala, odnosno njegove ocjene da predloženi Sporazum predstavlja jedini put koji vodi u Europu. Sličnih je ponuda bilo i ranije, upozorila je zastupnica, a do punopravnog članstva o kojemu odlučuju zemlje EU predstoji još dugotrajan put.

Analizirati geopolitičke kalkulacije i opasnosti

Riječ je zatim dobio zastupnik **Luka Bebić (HDZ)** ukazujući uvodno na prešućene kontraverze oko pravog imena Zagrebačkog sumitta, kojega su pratili i prosvjedi. Oni su bili potaknuti zbog strahovanja o asocijaciji država koja se i u doku-

Postoje planovi pojedinih europskih političkih krugova o stvaranju novog zajedničkog prostora na području zapadnog Balkana.

mentima sve više naziva prostorom zapadnog Balkana. Smatra da treba očekivati i daljnje pritiske od strane Europske unije kako bi se realiziralo institucionalno povezivanje u naznačeni geopolitički okvir. Ukoliko se krene od iznijete hipoteze, onda se javlja i dužnost pravovremenog izvješćivanja hrvatske javnosti i upozorenja na mogući razvoj događaja. Navodeći imena utjecajnih europskih državnika koji su spominjali takve mogućnosti, izlagatelj je upozorio da je na slične opasnosti u svom izlaganju upozorio i zastupnik Dražen Budiša. Pretpostavljeni geopolitički okvir za Republiku Hrvatsku bio bi nepovoljniji od Jugoslavije, upozorio je zastupnik Bebić u nastavku izlaganja. Iznio je zatim evidentni nesklad u etničkom sastavu te hipotetičke zajednice, koja ne predviđa uključivanje ni Hrvatskoj u mnogo čemu bliske, Republike Slovenije. Prema pojedinim zagovornicima ove ideje, državni okvir zapadnog Balkana tvorile bi: Albanija, Jugoslavija, Makedonija, Bosna i Hercegovina i Hrvatska. Ukazao je zatim i na moguće gospodarske i financijske implikacije ovakvoga raspjeta, ukazujući da hrvatska javnost mora biti

svjesna svih mogućih scenarija. Na kraju je zamjerio na ubrzavanju cjelokupne procedure, iako će proteći još mnoge godine do punopravnog članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji.

Zatim je govorio zastupnik mr. **Marin Jurjević (SDP)**, ocjenjujući da se temeljna dilema javlja oko individualnog ili regionalnog hrvatskog pristupa Europskoj uniji. Na sjednicama radnih tijela iznijeta je sumnja da bi suma bilateralnih sporazuma mogla prerasti u multilateralni sporazum. Ipak, ocjene resornog ministra u uvodnom dijelu izlaganja bile su jasne, budući da se ne pripremaju nikakvi zajednički politički mehanizmi za regionalno povezivanje. Ocijenio je ujedno da bi u zajedničke zaključke trebalo interpolirati i iznijete temeljne teze koje izvire iz razmišljanja Kluba zastupnika HDZ-a. Smatra da treba odbaciti i zaključiti terminološki rat i posvetiti se traženju konsenzusa u predstojećim zaključcima.

Zastupnik **Milan Kovač (HDZ)** upozorio je da se, slušajući dosadašnja izlaganja, može dogoditi da javnost zbog različitih pristupa Sporazumu pretpostavi kako se raspravlja o tri različita dokumenta. Nije se složio ni s odviše optimističkim ocjenama koje su pretpostavljene na temelju dosadašnjih socioloških istraživanja. Ukazao je na manjkavosti u ponuđenim objašnjenjima, te ujedno upozorio da javnost nije bila svestrano i kvalitetno obaviještena o svim segmentima ovih procesa. Ukazao je zatim na pojedine kontradiktorne članke na čiju izmjenu Republika Hrvatska ne može utjecati, spominjući odredbe članaka 12, 13. i 14. Sporazuma, kojim se objašnjava regionalna suradnja.

Ukazao je zatim i na štetne posljedice Vlade politike oko pristupa graničnim sporovima na slučaju Piranskog zaljeva. Podsjetio je ujedno na još neke poslove koje Vlada nije obavila usprkos nedvosmislenim zaključcima i očekivanjima Hrvatskog sabora. Navodeći pojedinačno koje će obveze biti uskoro stavljene pred Republiku Hrvatsku, zastupnik Kovač je ocijenio da će prvi negativni udar osjetiti domaći poljoprivrednici. Prihvaćanjem Sporazuma usprkos ozbiljnim slabostima na koje je ukazano tijekom rasprave, Republika Hrvatska se neće uspjeti približiti Europskoj uniji i udaljiti od Balkana,

zaključio je zastupnik na kraju izlaganja.

Zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** smatra da je hrvatski narod previše pretrpio tijekom svoje višestoljetne povijesti. Zbog ozbiljnih zamjerki i propusta koji su sadržani u Sporazumu, ne smije se ovaj put zaobići temeljita rasprava u Hrvatskom saboru. Usprkos tome i ovaj dokument prispio je u vremenskom tjesnacu, a dijelovi Sporazuma koji su dostavljeni zastupnicima, ispisani su samo na engleskom jeziku. Ukazala je zatim na ranije planove o zapadnom Balkanu, potekle od švedskog diplomata Carla Bildta, podsjećajući da ova ideja ujedno predviđa centralno mjesto prostoru današnje Srbije. Podsjetila je zatim i na pojedine odjeke regionalnog sastanka koji je svojedobno održan u Zagrebu, ukazujući na dijelove zajednički prihvaćene Deklaracije. Ukazala je ujedno da velike svjetske i europske države žele upravljati i izvan svojih prostora, a ponajprije nametati vlastite interese i očekivanja manjim državama i narodima. Zbog krvlju stečene samostalnosti i nezavisnosti, ocijenila je da je hrvatski narod i sada i u prošlosti potvrdio pripadanje državama europskog kulturnog kruga. Teški put prema nacionalnoj afirmaciji ne bi se smio kompromitirati prihvaćanjem ideje da prema Europi moramo ići zaobilaznicom "orient - expressa", preko Balkana, upozorila je zastupnica Babić-Petričević. Ukazala je zatim na neprihvatljivu formulaciju pojedinih dijelova teksta Sporazuma, sadržanih u članku 12. rečenog Sporazuma. Prema njima, Hrvatska će u predstojećem periodu biti prinudena i na potpisivanje pojedinih institucionalnih mehanizama koji mogu narušiti državne interese. Smatra da ovaj proces mora biti razmotren sa svih strana, i lišen stranačkih kalkulacija, o čemu svjedoče i riječi zastupnika dr. Tomca. Trezvene riječi kritike, kaže, ne smiju biti upotrijebljene za napad na parlamentarnu oporbu, pripisujući im tobožnje protivljenje eurointegracijskim procesima. Ocjenjujući da se u ovim procesima odlučuje o sudbini hrvatskog naroda, zastupnica Babić-Petričević predložila je da se odgodi donošenje Sporazuma, odnosno da se u tekstu zaštite i jamče nacionalni interesi Republike Hrvatske.

Zastupnik **dr. Zdenko Franić** zatražio je repliku ukazujući da su i zastupnici njemačkog CDU-a u nedavnom izlaganju koje je održano u zagrebačkom hotelu "Opera" razrađivali i govorili o sličnim regionalnim inicijativama. Smatra da se time potvrđuje ocjena o tome "kako je stranačka diplomacija stranaka desnog centra zakazala". Nasuprot tome, podsjetio je na inicijative stranačke diplomacije SDP-a, koja je u veliki broj rezolucija ugradila individualni pristup Republike Hrvatske u euroatlantske integracije. Sličnu opredijeljenost svojim su pristupom i donesenim rezolucijama potvrdile i ostale socijaldemokratske i socijalističke stranke: Hrvatske, Slovenije, Austrije i Italije.

Usljedio je ispravak netočnog navoda zastupnice **Zdenke Babić - Peričević**, koja je ponovila riješenost da ne prihvati niti jednu inicijativu koja bi naškodila državnim i nacionalnim interesima Republike Hrvatske. Zatim se na ispravak netočnog navoda javio i zastupnik **Drago Krpina**, podsjećajući da inicijative pojedinih zastupnika CDU-a ne predstavljaju službeno stajalište rečene stranke. Ispravak netočnog navoda zatražio je i zastupnik **dr. Franić**, ocjenjujući da prijašnji govornici nisu ispravili niti jednu ocjenu i navod spomenut u prethodnom izlaganju. Sa ovakvom se konstatacijom ipak nije suglasio zastupnik Krpina ponavljajući iznijete stavove, i dodajući ujedno da CDU nije nikakva desna, već demokršćanka stranka. Ukazao je ujedno i na loša iskustva koja je hrvatski narod imao sa socijalističkim, odnosno komunističkim internacionalama u svojoj prošlosti. I zastupnica Zdenka Babić-Petričević, odlučila je dodatno pojasniti iznijete stavove, te ispraviti netočni navod. Ponovila je ocjenu o statusu i renomeu stranke CDU, te ocijenila da njihovo demokršćanstvo u proteklih pedesetak godina predstavlja pozi-

Ova točka dnevnog reda zbog svoje važnosti i dalekosežnosti mogućih posljedica, trebala se izravno prenositi na HRT-u.

tivno naslijeđe, što se ne može reći za komunističke partije. Zastupnik **dr. Franić** upozorio je da je citirao vijest koju je prenijela HINA, ukazujući ujedno da nikada nije bio član bilo

kakve komunističke partije, već kao i veliki broj ostalih zastupnika - Socijaldemokratske stranke.

Vlada treba pojasniti nejasne segmente Sporazuma

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** smatra da nastavak rasprave na ovu temu uzburkava dodatne frustracije, podsjećajući ujedno, da su odluke već donesene. Upozorila je zatim da se ova rasprava, odnosno točka dnevnoga reda, zbog svojega značaja i dalekosežnosti posljedica, ipak trebala izravno televizijski prenositi. Sebe doživljava kao pristašu eurointegracija, ali u okvirima realnih procjena o kojima i predlagatelj treba voditi računa. Ocijenila je da je Vlada Republike Hrvatske na određeni način skrivala svoje poteze, a raspravi je svakako trebao nazočiti i predsjednik Vlade Republike Hrvatske. Radi se o ozbiljnom dokumentu, a pojedine argumentirane primjedbe fokusirale su kritike i upozorenja na konkretne zakonske članke Sporazuma. Poduprla je najavljene poteze kojima bi naša zemlja trebala doseći visoku razinu sukladnosti s najrazvijenijim europskim državama. Budući da se konkretni doprinosi očekuju od svih građana, trebalo je jasnije i preciznije objasniti sve implikacije ovog koncepta i predstojećih ciljeva, smatra zastupnica.

Podsjetila je zatim na pojedine izjave političara iz Europske unije koje nisu naišle na dobar prijem u Hrvatskoj, a osobito na sugestije kako treba rješavati težak problem nezaposlenih osoba. Da se ovakvi recepti sve jasnije naziru i u najnovijoj praksi, svjedoče nedavno donijeti zakoni o pravima roditelja i branitelja, uz još neke zakone vezane za socijalnu problematiku. Sada se pak najavljuju nove restrikcije u radnom zakonodavstvu, a govori se o skraćivanju otkaznog roka i manjim otpremninama. Ocijenila je da određeni pristupi upozoravaju da je Republika Hrvatska svrstana na područje zapadnog Balkana. Budući da se predloženim dokumentom odlučuje i o sudbini hrvatskog suvereniteta, predložila je da se zastane u ovom procesu kako bi se jasnije sagledale sve sporne točke. Trebalo bi primjerice čuti i mišljenja roditelja poginulih hrvatskih branitelja kao i stavove obitelji 1423 nestalih

branitelja, zaključila je zastupnica Kosor.

Sporan pojam zapadni Balkan

Vladimir Šeks je rekao da je Sabor dao mandat Vladi da pregovara o pridruživanju i stabilizaciji. Ona je to učinila, ali Sabor nije obavijestila o razlozima neprihvaćanja amandmana

Stoga postoji podloga za sumnju da EU kroz mrežu bilateralnih ugovora, prikrivajući to, uvodi Hrvatsku u regionalno područje iako to sada niječe.

Vlade. Sabor je, smatra, trebao raspraviti to pitanje i Vladi dati smjernice o vođenju daljnje politike. Umjesto toga Saboru je dostavljen tekst Sporazuma za koji je i dr. Tomac rekao da ga je nametnula Europska unija.

Ključni amandman kojem je cilj ulazak Hrvatske u EU, nadomješten je cijelim nizom odredbi s nedefiniranom politikom EU koja zapravo nastoji razriješiti političke odnose na jugoistoku Europe ili preciznije zapadnom Balkanu, rekao je Šeks.

Smisao odredbi je u tome da prvo zemlje zapadnog Balkana svojim ugovorima rješavaju pitanja o kretanju radnika, pružanja usluga, tekućih plaćanja, i uspostave područja slobodne trgovine. To su mali predkoraci političke naravi koji bi postupno trebali prerasti u političko povezivanje.

To nije u skladu s hrvatskim Ustavom, rekao je zastupnik, napomenuvši kako će spremnost Hrvatske da sklopi takve ugovore postati uvjetom daljnjeg razvoja odnosa sa Eropskom unijom, a temeljem toga će se procjenjivati razvitak daljnjih odnosa Hrvatske i EU.

Dominantna uloga pripast će Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje koje će, premda sastavljeno po dogovoru stranaka, određivati dinamiku bilateralnih dogovora. Potom će političkim autoritetom određivati ključne momente, a njih će Hrvatska, boji se, teško moći izbjeći.

Stoga, smatra on, postoji podloga za sumnju da EU kroz mrežu bilateralnih ugovora, prikrivajući to, uvodi Hrvatsku u regionalno

područje iako to sada niječe. Uz to, EU nije razriješila svoje proširenje na istok i jugoistok Europe.

Slijedom rečenoga stav je Kluba zastupnika HDZ-a - ne protivi se pridruživanju Europskoj uniji, ali ima drugačiju viziju ulaska. Naime, mišljenja je da se Hrvatskoj, u slučaju da odgodi potpisati Sporazum, ne bi zalupila vrata EU, a u međuvremenu bi euro-birokrate trebalo uvjeriti da uvrste u Sporazum ključne zahtjeve Republike Hrvatske.

Premda očekuje da će saborska većina odlučiti drugačije, drži da će budućnost pokazati opravdanost ovih stajališta.

Drago Krpina je prigovorio Vladi da već šest mjeseci skriva od javnosti i parlamenta tekstove sporazuma. Objavljuje ih na internetu, a poznato je da ga koristi samo 6 posto građana. Skriva se i ova rasprava jer ju je na televiziji zamijenila utakmica košarkaških juniora.

Samo ukazivanje na loše strane sporazuma, manjkavosti i neprihvatljive odredbe, ne znači da se protivi članstvu u EU. Međutim, smatra da Sporazum udaljava Hrvatsku od EU, odnosno ne daje joj jamstva da će postati članom. To potvrđuje odredba na koju upozorava i V. Šeks u kojoj se ne govori o članstvu u EU nego samo o razvoju odnosa između Hrvatske i Europske unije.

Štoviše, hrvatski građani ne znaju što im Sporazum donosi u području trgovine, zapošljavanja, proizvodnje hrane, što je s vanjskotrgovinskom bilancom, koliki će, radi ukidanja carina, biti gubitak u državnom proračunu.

O tome je Vlada morala informirati javnost kako bi mogla odlučiti želi li ona to što se nudi ili ne želi. Narodu je dosta toga da se u njegovo ime odlučuje, rekao je D. Krpina.

Na površinu izbija još jedno pitanje - s kim će Hrvatska surađivati ako se znade da je u Makedoniji izbio rat (nakon potpisivanja Sporazuma), da je sudbina sadašnje Jugoslavije potpuno neizvjesna te zašto bi Hrvatska pristala da njezini odnosi s EU ovisе o odnosima sa zemljama nejasnog međunarodnog statusa i u kojima rat može ponovno buknuti.

Pitanje ulaska u EU može biti aktualno tek za desetak godina, rekao je, a do tada bi za Hrvatsku bilo bolje da razvija gospodarstvo i postane ozbiljniji partner u pregovorima nego što je to ona danas.

Kazao je da je ovaj Sporazum i protuustavan utoliko što naš Ustav zabranjuje saveze, sporazume ili ugovore koji mogu dovesti do obnavljanja jugoslavenskog državnog zajedništva, odnosno balkanske države, u bilo kojem obliku.

Neinformirana javnost

Vladimir Šeks je rekao da je javnost sasvim sigurno sklona ulasku u članstvo Europske unije jer ona ne zna za prikrivenu činjenicu da nisu prihvaćeni amandmani Vlade. Ona ne zna niti sadržaj teksta sporazuma sa MMF-om, i na što je sve ova Vlada pristajala, a zastupnici to saznaju tek kroz pojedina predložena zakonska rješenja.

Ljerka Mintas-Hodak (HDZ) je prigovorila predsjedatelju što je dopustio kasnu raspravu, nakon zamornog cjelodnevnog rada.

Što se tiče Sporazuma uvjereni su da su pregovarači pri EU postupili u dobroj vjeri i postigli najviše što se moglo postići.

U ovom slučaju radi se o tipskom ugovoru koji je teško mijenjati amandmanom, rekla je. Jasno joj je da je Vlada bila prisiljena prikazati da je Ugovor primamljiviji nego što on to uistinu jest i ne želi odgoditi potpisivanje samo da može reći kako je nakon samo 2 godine, i vrlo kratkih pregovora, uspjela postići Sporazum.

Zabrinjava međutim, što će biti s provedbom procesa pridruživanja i stabilizacije zbog činjenice da se nalazimo na politički nesigurnom prostoru. Također je nejasno koliko će taj proces potrajati i koliko ćemo morati dugo ostati u okviru zapadnog Balkana, a Europska unija traži politički sigurno područje. Suprotno tome, želja je Hrvatske da što prije uđe u punopravno članstvo.

S ovom je činjenicom hrvatska javnost trebala biti upoznata, mišljenja je, pa je čak trebalo omogućiti da se odluka donese referendumom.

Istovremeno sugerira Vladi da predvidi kontrolne mehanizme u slučaju da u procesu provedbe Sporazuma prevlada pritisak Europske unije.

Za **Nevia Šetića** je neprihvatljivo da Hrvatska u Europsku uniju ide preko balkanskih asocijacija. Osim toga, i on dvoji o tome koliko će u njima u tom slučaju morati ostati. Nelagoda je utoliko veća što bi se Hrvat koji ima sve vrijednosti europskog kulturnog

kruga u toj asocijaciji osjećao vrlo neugodno.

Javnost bi, na pitanje želi li da RH postane članica Europske unije, siguran je, dala pozitivan odgovor, međutim, treba joj reći pod kojim uvjetom to postaje.

Poznato je da se kao Istranin već 10 godina zalaže za europske principe, ali u ovom slučaju smatra kako treba pričekati s potpisivanjem sporazuma.

Prednosti ulaska u EU

I Josip Torbar je upozorio da velika većina javnosti ne zna koje su prednosti i nedostaci ulaska u EU.

Do sada se u raspravi govorilo uglavnom o nedostacima, pa je izdvojio prednosti - ulazak u Uniju podrazumijeva dugogodišnje približavanje europskim standardima, postizavanje određenog napretka u suradnji s ostalima, pa treba uskladiti hrvatsko zakonodavstvo sa zakonodavstvom naprednije zajednice. Podrazumijeva razvitak civilnog društva, povećanje trgovine, valja završiti prelazak u tržišno gospodarstvo, uspostaviti dobrosusjedske odnose, promicati regionalnu suradnju, podrazumijeva ukidanje carina, zabranjuje svako sprječavanje ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja, također usklađivanje standarda da zaštitu potrošača, jačanje institucija na svim razinama, znači neovisno sudstvo i poboljšavanje njegove učinkovitosti, kontrolu ilegalnih emigracija, razmjenu informacija o makroekonomskim rezultatima, uspostavljanje zajedničkih analiza gospodarskih pitanja i pristupanje novim tehnologijama.

Nadalje, podrazumijeva reformu bankarstva i financijskih usluga, jačanje malog i srednjeg poduzetništva, razvoj sela s posebnim osvrtom na šumarstvo, kulturnu suradnju i ulazak u informatičko društvo, uspostavu energetske i nuklearne sigurnosti, promicanje zaštite okoliša, financijsku pomoć uključujući i zajmove Europske investicijske banke.

Uz napomenu da se napredak postiže samo udruživanjem s jačima, rekao je da se ne boji odredbe o zapadnom Balkanu jer smo, stvorivši državu postigli svijest o vlastitoj državi i autonomnom razvoju. Međutim, moguće je očekivati, barem u prvoj fazi, da će se pojaviti problemi oko zaštite poljoprivrede. No, za nju je ulazak u EU ipak pravi put prema

razvoju jer će biti subvencionirana preko centralnih organa Unije, o čemu se danas može samo sanjati.

U situaciji kakvu imamo, treba poraditi na procesu provedbe preuzetih obveza, i ne treba strahovati, rekao je, da ćemo ući u neželjene integracije, iako se to izvlači iz izjava nekih, makar i uvažanih ljudi iz Europske zajednice.

No, zastupnik smatra da treba upozoriti kako uspjeh neće biti ni tako brz, ni onakav kakav si priželjkujemo.

Hrvatska se ne smije protiviti ulasku u svijet u kojem je na djelu međuzavisnost, nego treba nastojati na takvoj suradnji, ne ispuštajući iz vida svoje osnovne interese.

Hrvatska se ne smije protiviti ulasku u svijet u kojem je na djelu međuzavisnost, nego treba nastojati na takvoj suradnji, ne ispuštajući iz vida svoje osnovne interese.

Pri tome nema mjesta bojazni da se Hrvatska odriče nekih svojih prava, nego treba voditi konstruktivnu politiku po kojoj će nas Europa prihvaćati. Ona je, štoviše, već i sada oduševljena našom zainteresiranošću, rekao je. Osobno u tom smislu ne zagovara neku određenu politiku, već u svome razmišljanju nastoji uvjeriti da treba biti više razuma.

Argumenti

U završnoj riječi **Neven Mimica**, ministar za europske integracije, je rekao da bi nakon ovakve diskusije bilo najbolje da ponovno pročita svoje uvodno izlaganje jer bi njime argumentirano pobio sve neargumentirane primjedbe. Naime, smatra da su njegove argumente neki zastupnici namjerno prećuli. Zastupnik Beljo, primjerice konstruirao tezu da od 1. siječnja 2002. godine, potpisom privremenog sporazuma, Hrvatska ulazi u balkansku asocijaciju. Takvo tumačenje sigurno ne pridonosi boljem informiranju hrvatske javnosti - a na to se neki zastupnici žale - a niti selektivnim iščitavanjem Ustava kao zastupnik Krpina.

Radi iscrpnijeg informiranja, ministar Mimica je rekao da članak 141. Ustava ne govori o zabrani sklapanja sporazuma. Zabranjuje se pokretanje postupka udruživanja

Republike Hrvatske, ali, dodao je, ovaj Sporazum ne sadrži u sebi takve namjere.

Među tvrdnjama koje se ne temelje na činjenicama je tvrdnja zastupnika Belje da je pregovarački tim radio u interesu stranaca, a da je tome tako rasprava se ne bi vodila u Saboru nego na nekom sudu.

Selektivnim iščitavanjem članka 12. Sporazuma, zastupnik Milas je pokušao dokazati nepreciznost, a prešutio dijelove koji su upravo suprotni njegovom tumačenju. Naime, rekao je ministar Mimica, članak određuje samo one ugovorne odnose koji su obuhvaćeni sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju s EU. Prema tome, ne može biti govora o slobodi kretanja radnika i kapitala ili bilo kojih drugih sloboda, osim slobode kretanja, tj. ugovora o slobodnoj trgovini na bilatelarnoj osnovi.

I zastupnik Tadić je izrekao netočnu tvrdnju, rekao je, tj. da Sporazum Hrvatskoj daje malo ustupaka. Istine je suprotna. Daje se potpuna sloboda bescarinskog izvoza iz Hrvatske u Europsku uniju, a to svakako nisu mali ustupci. Što se tiče tvrdnje da se naše tržište previše otvara i stvara neravnoteža, i ta je tvrdnja suprotna istini jer Europska unija u prijelaznom razdoblju Hrvatskoj daje puno veće ustupke.

Što se tiče primjedbe da kvote koje smo dobili za vino i sardine onemogućavaju naš izvoz, tvrdi da se iznad njih može izvoziti, ali uz normalnu carinu. Štoviše, kvota je 5 puta veća od našeg stvarnog izvoza, a odnos ulaska na naše tržište je 1 prema 7 u našu korist.

Kvota za sardine je 150 tona i veća je od našeg stvarnog izvoza u Europsku uniju, no, zaključio je - ova su pitanja manje važna od suštinskih pitanja koja regulira ovaj Sporazum.

Netočna je i tvrdnja da se otvara tržište nekretnina, a javne nabavke otvaraju za sve izvođače radova iz EU.

Činjenicama ne odgovara i rečeno o vijeću za stabilizaciju. Iz izlaganja zastupnika stječe se dojam da se činom potpisa, uvodi Hrvatsku u balkansku uniju, a to nije moguće jer Hrvatska ima svoj Ustav i narod koji referendumom donose odluku. Naime, po rješenju u članku 141. Ustava, svako udruživanje mora proći na referendumu.

Jedna od netočnih tvrdnji je i ona da nisu prihvaćeni amandmani Vlade. Prava je istina da su zadovoljavajuće

prihvaćeni svi amandmani, osim onoga kojem je bio cilj da Hrvatskoj u stjecanju članstva Europske unije ona sama pomogne. Međutim, i da je prihvaćena ne bi pomogla da se Hrvatska približi Europskoj uniji, kao što nije ni nekim drugima. Traženje statusa kandidata je također nerealan zahtjev, rekao je, jer se stječe nakon podnošenja zahtjeva za punopravno članstvo, a to je faza koja slijedi nakon sklapanja ugovora o pridruživanju.

Bilo je rečeno da članstvo donosi veliku opasnost od gašenja gotovo svih proizvodnji u Hrvatskoj ili lošiji život za većinu građana, što također nije točno, naglasio je ministar. Međutim, priznao je da premda još uvijek nema konkretnih podataka koje bi to osporile, činjenica je da analize drugih članica govore da niti jedna od tih zemalja, zbog pridruženog članstva, nije gospodarski propala ili nazadovala.

Tranzicijske zemlje u srednjoj Europi već su prošle kroz fazu u koju mi ulazimo, pa bi i nama bilo dobro da im se približimo.

Što se tiče samog dokumenta, on Hrvatskoj nije nametnut nego joj je ponuđen, a ona je na njemu radila punih šest mjeseci, te ministar smatra da je u nj ugrađeno sve što je bilo potrebno.

Zahtjev za odgodom potpisivanja značilo bi vraćanje ili izbacivanje Hrvatske izvan procesa proširenja Europske unije a to sasvim sigurno ne bi bilo u interesu većine stanovnika Republike Hrvatske.

Pojam zapadni Balkan upotrijebljen je kao tehnički pojam kao što se upotrebljava za baltičke zemlje, rekao je.

Zahtjev za odgodom potpisivanja značilo bi vraćanje ili izbacivanje Hrvatske izvan procesa proširenja Europske unije a to sasvim sigurno ne bi bilo u interesu većine stanovnika Republike Hrvatske.

I na kraju, valja znati da se najučinkovitije približavanje Europskoj uniji postiže izvršavanjem slijedećih uvjeta - regionalnom suradnjom, ostvarivanjem kopenhaskih političkih i gospodarskih kriterija, ostvarivanjem Sporazuma izvan regionalne suradnje.

U Sporazumu se ne navodi, kazao je ministar, da je najprije potrebno ispuniti uvjete regionalne suradnje po kojem će EU procjenjivati uspješnost radi stjecanja članstva. Isto tako, spremnost na regionalnu suradnju nije preduvjet, nego je uvjet uspješne provedbe cijelog sporazuma.

U ime Vlade pozvao je da se pokuša doseći stupanj političke odgovornosti prema ovom važnom Sporazumu jer dugoročno određuje sudbinu hrvatskog naroda.

Nakon ovog izlaganja zastupnici **Krpina** i **Vukić** prijavili su se za ispravak netočnog navoda. **Drago Krpina** je rekao da i dalje smatra kako je Sporazum protusutan. Uostalom, i ministar je potvrdio da bi bilateralni ugovori, koje bi Hrvatska u roku dvije godine trebala potpisati, mogli prerasti u multilateralne, a oni bi mogli stvoriti savez država slobodne trgovine, a potom dovesti do ustavom zabranjenoga postupanja.

Dario Vukić je prigovorio što Vlada nije vodila računa o tome da informira javnost o tekstu Sporazuma, te dodao da su zastupnici izrazili bojazan da se na Hrvatsku gleda kao na tržište multinacionalnih kompanija, a ne kao na samostalnu suverenu državu.

Usljedilo je glasovanje o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju

između Republike Hrvatske i Europske zajednice, a) Izvješću Vlade Republike Hrvatske o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, privremenom sporazumu o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske s jedne strane i EU s druge strane, b) Prijedlog Kluba zastupnika HSP-a o raspisivanju referenduma o sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

Većinom je glasova 72 "za" i 30 "protiv" donesen zaključak o prihvatanju izvješća Vlade Republike Hrvatske.

Glasovalo se, zatim, o Prijedlogu odluke o raspisivanju državnog referenduma ali ona nije prihvaćena. (30 "za", 71 "protiv" i 1 "suzdržan").

Glasovalo se, nadalje, o zaključcima koje je predložio Klub zastupnika DC-a, kojim se obvezuje Vladu da do ratifikacije sporazuma predloži Saboru Zakon o provedbi sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između RH s jedne strane i EU i njihovih državnih članica s druge strane, kojim bi se osigurao potpuni saborski nadzor nad provedbom ovoga sporazuma.

Prije provedena postupka glasovanja **Neven Mimica** je upozorio da se ovako formuliranim zaključkom traži da se prije ratifikacije Spora-

zuma donese zakon. U tom smislu treba preformulirati zaključak, rekao je, ali se suglasio s formulacijom o uvođenju nadzora Sabora.

O tome se u ime Kluba zastupnika pozitivno izjasnila **Vesna Škare-Ožbolt**, te predložila novi tekst: **"Obvezuje se Vladu Republike Hrvatske da uz ratifikaciju Sporazuma predloži Hrvatskom saboru zakon o provedbi sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske s jedne strane i Europske zajednice i njenih država članica s druge strane. Time bi se osigurao potpuni saborski nadzor nad provedbom ovog Sporazuma"**, rekla je.

Ovaj je prijedlog Kluba zastupnika DC-a prihvatila većina zastupnika (76 "za", 20 "protiv" i 10 "suzdržanih").

Glasovalo se i o prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a da Sabor obveže Vladu da odgodi potpisivanje sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europske zajednice i njihovih država članica i Republike Hrvatske zakazano 29. listopada 2001. godine. "Za" je glasovalo 30 zastupnika a protiv 76, te takav zaključak nije donesen.

J.R.; M.Ko; J.Š.; Đ.K.; M.S.; V.Ž.; M.P.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O JAVNOM PRIOPĆAVANJU (Predlagatelj - Klub zastupnika HSLs-a)

Zaštita slobode javnog priopćavanja

Jednoglasno je, sa 95 glasova, prihvaćeno drugo čitanje prijedloga izmjena i dopuna zakona o javnom priopćavanju koji je Saboru uputio predlagatelj - Klub zastupnika HSLs-a. Cilj je bio urediti pitanje javnosti vlasništva i poslovanja novina što su nužne mjere sprječavanja pojave monopola u medijima. U raspravi, kao što pokazuje glasovanje, zastupnici su iskazali zadovoljstvo predloženim novim rješenjima i suglasili se s potrebom donošenja novog teksta koji će urediti zakonom nereguliranu problematiku. Stoga je prihvaćen prijedlog Kluba zastupnika SDP-a i dana je obveza Vladi da to učini u roku 90 dana (s tim je ona bila suglasna). U ovoj temi zastupnici su

upozorili na pojavu političkog pritiska na medije te nemogućnost obrane od klevete i javnog linča.

O PRIJEDLOGU

Praktična primjena važećeg Zakona iz 1996. godine ukazuje na niz nedorečenosti - stoji u obrazloženju uz zakonski tekst. To se posebno odnosi na odredbe kojima se reguliraju pitanja statuta javnih glasila i javnost vlasništva nad javnim glasilima.

U aktima Vijeća Europe o slobodi izražavanja i informiranja, osobito u Preporuci Parlamentarne Skupštine Vijeća Europe, u svezi s opasnostima

koje prijete slobodi tiska i televizije, ocjenjuje se da bi statuti o položaju članova uredništva u javnim glasilima, izrađeni na nacionalnoj razini, (temeljem smjernica Vijeća Europe), mogli u većoj mjeri jamčiti slobodu priopćavanja, osobito u odnosu na pokušaje vlasnika ili sindikata da novinarima ograniče slobodu komentiranja. Sukladno navedenom, člankom 8. Zakona o javnom priopćavanju propisuje se donošenje statuta kojim će se urediti prava i obveze uredništva, te njihovi odnosi s nakladnikom i glavnim urednikom. Međutim, zbog nepreciznosti zakonskih odredbi o načinu i rokovima donošenja statuta, u većini medija u Hrvatskoj, statuti nisu

doneseni. Budući da je u ovaj dio promjena Zakona predlagatelj krenuo na poticaj Hrvatskog novinarskog društva, u Konačnom je prijedlogu sadržano temeljno rješenje HND-a, kojim se pojam statuta pravne osobe zamjenjuje pojmom statuta javnog glasila i osigurava učinkovitiji pravni mehanizam za njegovo donošenje.

U Preporuci Parlamentarne Skupštine Vijeća Europe u svezi s opasnostima koje prijete slobodi tiska i televizije, preporučuje se i usvajanje nacionalnih propisa za ograničavanje monopola i koncentracije u novinstvu, jer slobodu tiska ne mogu jamčiti samo pravila slobodnoga poduzetništva. Prema tome, javnost vlasništva i poslovanje novina, smatraju se nužnom mjerom sprječavanja pojave monopola i koncentracije u novinstvu, a time i zaštitom slobode priopćavanja. Javnost vlasništva nad medijima regulirana je odredbama članka 19. Zakona o javnom priopćavanju. No, praksa je pokazala da je moguće izbjegavanje obveze prijavljivanja stvarnih vlasnika medija, i to u okvirima zakonitog postupanja. Stoga se Konačnim prijedlogom jasno utvrđuju: rok prijave vlasništva, osobe koje se podrazumijevaju kao vlasnici i uspostava efikasnijih sankcija za prekršitelje Zakona.

Razlike nastale u Konačnom tekstu prijedloga zakona proizlaze iz primjedbi i prijedloga koje su dali - Vlada Republike Hrvatske, odbori Hrvatskoga sabora, klubovi zastupnika, pojedini zastupnici i Hrvatsko novinarsko društvo, a predlagatelj ih prihvatio. Prihvaćen je prijedlog Hrvatskog novinarskog društva da se na članak 1. Prijedloga zakona, kojim se mijenja stavak 1. članka 8. Zakona o javnom priopćavanju, umjesto pojma statut pravne osobe koja obavlja djelatnost javnoga priopćavanja, uvede pojam statut javnoga glasila.

Prihvaćen je prijedlog Vlade Republike Hrvatske na članak 1. Prijedloga zakona, kojim se mijenja članak 8. stavak 6. Zakona o javnom priopćavanju, da se propiše da pravilnik o sastavu i postupku arbitraže donosi čelnik državnog tijela koje obavlja upravne poslove iz područja javnog priopćavanja, jer podzakonske akte, na temelju zakonskog ovlaštenja, donose čelnici državnog tijela, a ne državna tijela.

Predlagatelj je u stavku 3. članka 1. Konačnog prijedloga zakona, u svezi sa stavkom 6. članka 8. Zakona o javnom priopćavanju, uvrstio i odredbu da je čelnik državnog tijela koji obavlja upravne poslove iz područja javnog priopćavanja, dužan donijeti pravilnik o arbitraži u roku 60 dana od dana stupanja na snagu Konačnog prijedloga zakona.

Prihvaćena je sugestija Vlade RH i Kluba zastupnika HDZ-a da se odustane od članka 2. kojim se naziv poglavlja "Prijava tiska" mijenja u "Prijava javnog glasila". Primjedba da je takva intervencija nepotrebna jer je prijava vlasničke strukture radija i televizije propisana odredbama Zakona o telekomunikacijama, ocjenjena je utemeljenom.

Prihvaćen je prijedlog Vlade Republike Hrvatske, Kluba zastupnika HSS-a i Hrvatskog novinarskog društva, da se u odnosu na članak 4. Prijedloga zakona kojim se mijenja članak 19. Zakona o javnom priopćavanju, ne prijavljuju samo vlasnici deset i više postotaka dionica ili udjela, nego sve fizičke i pravne osobe koje imaju u vlasništvu dionice ili udjele u pravnoj osobi koja se bavi djelatnošću javnoga priopćavanja.

U odnosu na Prijedlog zakona, u vezi s definiranjem pravnih i fizičkih osoba koje treba prijaviti kao vlasnike dionica i udjela, predlagatelj je u Konačni prijedlog zakona uveo pojam pravne i fizičke osobe koje neposredno ili posredno imaju u vlasništvu dionice ili udjele.

U najvećoj dvojbi predlagatelja - sankcioniranje nepoštivanja obveze prijave stvarnih vlasnika dionica i udjela, predlagatelj se odlučio između stava Kluba zastupnika SDP-a koji je podržao rješenje iz Prijedloga zakona da se za pravne osobe koje ne ispune obvezu prijave vlasništva predvidi privremena obustava djelatnosti, i Vlade koja primjerenim rješenjem smatra propisivanje visokih novčanih kazni, za deseterostruko višu novčanu kaznu od do sada propisane.

Bitno je naglasiti, kaže se u obrazloženju da je predlagatelj u Konačni prijedlog zakona uvrstio i mogućnost pokretanja kaznene odgovornosti za one odgovorne osobe u pravnim osobama, koje ne dostave propisane podatke te za odgovorne osobe koje dostave neistinite podatke o vlasništvu nad dionicama i udjelima.

Prihvaćen je i stav Vlade Republike Hrvatske da nije potrebno da nakladnik dva primjerka tiskovine, dostavi državnom tijelu što obavlja poslove iz područja javnog priopćavanja.

Također je prihvaćen prijedlog Vlade Republike Hrvatske u svezi s člankom 10. Prijedloga zakona odnosno člankom 7. Konačnog prijedloga zakona kojim se regulira njegova primjena u tekućoj godini.

Zbog preciznosti članka 1. (stavci 2. i 3.) Konačnog prijedloga zakona, predlagatelj je propisao i ukidanje članka 46. Zakona o javnom priopćavanju.

Prihvaćen je prijedlog više saborskih odbora u svezi sa stupanjem na snagu Prijedloga zakona, odnosno Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom priopćavanju. Predlagatelj je razmotrio i sljedeće prijedloge: potreba posebne razrade područja elektroničkih medija (Odbora za informiranje, informatizaciju i medije, Kluba zastupnika HSS-a, zastupnice Mirjane Didović, zastupnika Ante Simonića); promjena naziva Zakona - "priopćavanje" u "informiranje" (Kluba zastupnika HSS-a), preciziranje odredbi o zaštiti privatnosti (Kluba zastupnika SDP-a, zastupnice Mirjane Didović); osnivanje tijela za prigovore građana na priloge objavljene u medijima (zastupnice Mirjane Didović); uvođenje obveze da se na svakom primjerku tiskovine otisne broj što označava nakladu te da se definiraju sankcije za slučaj da se spomenuta odredba ne izvrši (zastupnika dr. Ante Simonića); odredba po kojoj glavni urednik ne može biti većinski vlasnik nakladnika ili osoba ovlaštena za zastupanje nakladnika, ako je u javnom glasilu zaposleno više od pet novinara (Hrvatsko novinarsko društvo).

Navedene prijedloge predlagatelj ocjenjuje utemeljenima, ali smatra da bi ta pitanja trebalo riješiti u okviru izrade novog, cjelovitog Zakona o javnom priopćavanju.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada je razmotrila zakonski prijedlog i o njemu se očitovala. Bila je mišljenja da Sabor treba prihvatiti Konačni tekst izmjena i dopuna, a u

odnosu na obrazloženje uz taj tekst zakona skrenula je pozornost da, premda je u obrazloženju navedeno da je prihvaćen prijedlog Vlade u vezi s člankom 10. Prijedloga zakona, odnosno članka 7. Konačnog prijedloga, kojim se regulira njegova primjena u tekućoj godini, to nije u potpunosti učinjeno.

Naime, s obzirom da je odredba članka 7. Konačnog prijedloga zakona prijelazna odredba, ona bi treba glasiti: Pravne osobe koje obavljaju djelatnost javnog priopćavanja dužne su podatke iz članka 3. stavka 1. ovog Zakona dostaviti nadležnom tijelu u roku od 45 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona." Isto tako, u članku 1. riječ "statutom" ispred riječi "javnog glasila" treba brisati, jer se ista već nalazi u tekstu odredbe članka 8. Zakona da ne dođe do nepotrebnog ponavljanja.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo dostavio je Saboru izvješće sa svoje sjednice u kojem stoji da podupire donošenje zakona. Uputio je većinu amandmana kojim je zatražio da se tekst nomotehnički uredi, te amandman na članak 7. koji mijenja tako da su pravne osobe koje, na dan stupanja na snagu ovog Zakona obavljaju djelatnost javnog priopćavanja, dužne u 2001. godini podatke iz članka 19. stavka 1. ovog Zakona dostaviti nadležnom tijelu u roku 45 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Klub zastupnika SDP-a uputio je prijedlog da se zaduži Vladu Republike Hrvatske da u roku 90 dana izradi i predloži Saboru novi tekst zakona o javnom informiranju.

AMANDMANI

Zastupnik **Joško Kontić** uputio je amandman na tekst zakona u kojem traži brisanje članka 7. Smatra da nema smisla propisivati njegovu primjenu u tekućoj godini, jer bi pravne osobe koje obavljaju djelatnost javnog priopćavanja bile obvezne isti postupak (dostava podataka o vlasništvu) provesti dva puta u vrlo kratkom roku (krajem 2001. i početkom 2002. godine).

RASPRAVA

Prihvatljiv Prijedlog

Zastupnicima se u ime predlagatelja obratio **Joško Kontić** i pojasnio zakonsko traženje kao i promjene u odnosu na prvo čitanje.

Prva sudionica rasprava u ime **Kluba zastupnika SDP-a** bila je **Lucija Debeljuh**. Ona je rekla da će podržati Prijedlog jer u modernom demokratskom društvu mora biti uređen medijski prostor. Uređeni odnosi unutar medijskog prostora, uz poštivanje demokratskih principa preduvjet su odgovornog i istinitog informiranja. Premda Prijedlog, mišljenja je, ne odgovara u potpunosti na sva pitanja, drži ga kvalitetnim već i stoga što je predlagatelj prihvatio većinu primjedbi i sugestija iz prvog čitanja. Izmjene će omogućiti i da se, bez žurbe, a kvalitetno pripremi novi zakon o javnom priopćavanju, odnosno informiranju.

U ime **Kluba zastupnika IDS-a** dr. **Petar Turčinović** je također potvrdio da će podržati Prijedlog, naglasivši kako je očita potreba za donošenjem cjelovitog zakona o javnom priopćavanju, jer ovaj, važeći, nije razradio pitanje elektronskim medija. Pohvalio je dobru suradnju naizgled raznolikih institucija, i predloženo rješenje o prijavljivanju vlasnika medija, što stoji kao obveza i po međunarodnim aktima. Donošenje redakcijskih statuta olakšat će život novinarima, kazao je i sugerirao da se javni prostor definira kao prostor svih građana.

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** **Jadranka Kosor** je rekla da će Klub podržati donošenje zakona te ustvrdila kako nije potrebno donositi novi zakon o priopćavanju. Dovoljno je dopuniti važeći, s normama o elektronskim medijima i naravno dosljedno ga primjenjivati.

Javno se priopćavanje mora temeljiti na zabrani cenzure, na neovisnosti medija i slobodi izražavanja.

Javno se priopćavanje, rekla je, mora temeljiti na zabrani cenzure, na neovisnosti medija i slobodi izražavanja. Uporište je u Ustavnoj normi u članku 38. koji govori o slobodi mišljenja, izražavanja misli i zabrani

cenzure i o tome da novinari imaju pravo na slobodu izvještavanja i pristup informacijama. Stajalište je Kluba da je javnost vlasništva i poslovanja, uistinu nužna pretpostavka za spriječavanje uspostave monopola i zaštite slobode javnog priopćavanja.

Podršku Kluba zaslužuje i rješenje o donošenju statuta kojim će se urediti prava i obveze uredništva, te njihovi odnosi s nakladnikom tj. glavnim urednikom.

Budući da rasprava o slobodi medija posredno otvara drugu raspravu o utjecaju na te iste medije, smatra da treba naglasiti princip da političari moraju biti podalje od medija, odnosno novinarstva, ali se pretpostavlja i obveza novinara da se klone dvostrukih mjerila. Stoga drži da treba razmisliti o članku 6. za koji se ne predlaže promjena a govori o zaštiti privatnosti. Naime, smatra kako je teško dosljedno provesti odredbu tog članka u elektroničkim medijima jer u tom mediju demantiji u klasičnom smislu, ne postoje.

Osim toga nameće se pitanje koliko je uistinu zajamčena sloboda javnog priopćavanja, odnosno jesu li novinari slobodni pisati, govoriti i iznositi svoja stajališta, i postoji li politički pritisak na medije čime se predložene izmjene i dopune ne bave.

U kreiranju koncepcije medija smatra kako osobitu pozornost treba dati pothvatima običnih ljudi.

I na kraju, zastupnica je iznijela slučaj novinara Denisa Šabića koji je nakon vođenja prosvjeda na Trgu bana Josipa Jelačića dobio otkaz, odnosno otkazana mu je suradnja Hrvatskog radija, Radio postaje Split, i to 10 dana poslije potpisivanja ugovora o autorskom djelu, a nakon prosvjednog skupa. Nakon ovog slučaja teško je oti se dojm, rekla je, da to nije u vezi s politikom. Na to još više upućuje izjava glavnog urednika da se novinari moraju odlučiti za politiku ili novinarstvo. Izgovoreni stav je u suprotnosti s člankom 38. Ustava koji kaže da sloboda izražavanja misli obuhvaća osobito slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa i naravno slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja.

Za ispravak netočnog navoda javio se mr. **Marin Jurjević** (SDP) i rekao da gospodin Šabić nije mogao dobiti otkaz jer nije stalno zaposlen na radiju. **Jadranka Kosor** je međutim

upozorila da je precizno rekla da je dotični novinar prije samo 10 dana potpisao ugovor o autorskom djelu a onda je ta suradnja, nakon skupa, otkazana. **Marin Jurjević** je ustrajao na terminologiji, odnosno riječi otkaz, a **Jadranka Kosor** upozorila da je riječ o otkazu suradnje.

Donijeti cjelovit zakon

Nakon ove polemike prešlo se na raspravu u trajanju 10 minuta. Prva je bila **Mirjana Didović**. Rekla je da predloženi zakon treba podržati jer precizno uređuje pitanje vlasništva nad javnim glasilima i statuta javnih glasila. No, primijetila je da je ovo zakonsko rješenje tek prijelazno i kao takvo necjelovito jer ne daje odgovor na sva postojeća pitanja u području javnog priopćavanja. Budući da, osim ovoga nisu razmotrena i druga važna pitanja, drži kako je potrebno donijeti cjelovit zakon o javnom priopćavanju. Za to postoje tri razloga - jačanje demokratske kulture a time i demokratske javnosti, usklađivanje svih zakona koji uređuju medijski sustav, usklađivanje s europskim standardima na koje se RH obvezala, a osim toga za time i sama ima potrebu.

Ova pitanja još treba raspraviti javnost, znanstveni krugovi i Sabor premda su ona već uvelike riješena u zemljama s demokratskom tradicijom. Bilo bi dobro smatra zastupnica, razmisliti i o revidiranju propisa u važećem Zakonu o zaštiti privatnosti, a valjalo bi razmisliti i o osnivanju tijela za prigovore građana i uvođenju instituta ombudsmena. Čini joj se važnim, rekla je, potaknuti razmatranje pitanja u odredbama o kaznenim postupcima protiv novinara, odgovornosti nakladnika za naknadu štete kao i pitanja zaštite prava novinara i neovisnosti u uređivačkom i novinarskom pristupu.

I radi navedenog smatra da je potrebno donijeti cjeloviti zakonski tekst o javnom priopćavanju, te navedena pitanja riješiti sukladno demokratskim načelima djelovanja medija u modernom društvu.

U nastojanju da se ostvari demokracija u javnom i političkom životu, najprije treba načiniti kvalitetan pravni okvir, a onda će se - smatra - sve ostalo izgraditi postupno. Misli na opću političku kulturu i kulturu javnosti, na stručnost, profesionalnost i neovisnost urednika i novinara.

Visoko postavljani ciljevi, naglasila je, ostvarit će se u području medija tek uspostavom njihove autonomnosti.

Želimir Janjić (HSL) je izrazio sklonost prema donošenju cjelovitog zakona, radi čega se predlaže da Vlada u narednih 90 dana sastavi tekst novog zakona.

Visoko postavljani ciljevi ostvarit će se u području medija tek uspostavom njihove autonomnosti.

Uvodno je podsjetio na razloge koji su naveli na potrebu donošenja predloženih odredbi a kojima predlagatelj želi kvalitetno regulirati pitanje javnosti vlasništva. I on je rekao da je do sada ono regulirano u gotovo svim zakonima visoko razvijenih zapadnoeuropskih zemalja. Postojeće će se stanje promijeniti ponuđenim rješenjima, a biti će uspostavljen i nadzor kako u medijima ne bi došlo do stvaranja monopola. U rješavanju tog pitanja predlagatelj se odlučio za uvođenje visoke novčane kazne (desetorostuko veća od dosadašnje) i određivanje kaznene odgovornosti odgovornoj osobi. Međutim, Klub stranke ocjenjuje da bi mogla postojati spremnost plaćanja i takve cijene ako bi postojala želja za uspostavom monopola. I to bi, smatra valjalo uzeti u obzir prilikom sastavljanja novog zakonskog teksta.

Konačni tekst zakona o kojem je riječ dobro uređuje pitanja radi kojeg se donosi, te smatra da će uspjeti spriječiti sve moguće afere vezane uz vlasništvo.

Joško Kontić se zadržao na slučaju Šabić. Smatra da nije bitna terminologija, odnosno, radi li se o prekidu radnog odnosa ili autorskog ugovora nego činjenica da je jednom čovjeku onemogućen rad na Hrvatskom radiju, te da su suspendirane novinarske slobode, i uzeto u obzir to što je bio na skupu na Jelačićevom trgu.

Bez obzira na to na koji način spomenuti novinar vodi radio postaju Sinj, i to ne uzima u obzir pa je objektivna, i upućuje mu javno potporu.

Miješanje u uređivačku politiku

Drago Krpina (HDZ) je podržao zakonska rješenja jer omogućavaju uvid u vlasništvo nad medijima. Ono

(vlasništvo) i u demokratskoj Europi utječe na uređivačku politiku medija, ali je sreća u tome što u tim društvima postoji pluralizam medija.

Međutim, mišljenja je - izmjene i dopune neće otkloniti "neuralgične točke" hrvatskih medija, a to su miješanja političara i državnih dužnosnika u uređivačku politiku medija pa i u objavljivanje pojedinih informacija i priloga.

Jedan od takvih primjera je prikazivanje filma "Oluja nad Krajinom" a pritisak za prikazivanje dolazio je od samog Predsjednika Republike. Prema saznanjima, njegov je savjetnik Tomislav Jakić rekao da će Ured Predsjednika ako bude potrebno, osigurati novac za prikazivanje tog, pa i u plaćenom terminu. Slučaj govori da se državna institucija u ovom slučaju, uplela u uređivačku politiku Hrvatske televizije.

Da bi se tome suprotstavili, novinari moraju imati profesionalne hrabrosti i objaviti tu vrstu pritisaka, bez obzira od koga oni dolazili, mišljenja je Krpina.

Zakonski tekst, na žalost, neće, rekao je - riješiti pitanje obrane od kleveta i linča u javnim u medijima. I osobno ga je doživio pa smatra da samo novinari sami, mogu pomoći tako da ne sudjeluju u tom šikaniranju, po svemu sudeći, naručenome u političke svrhe.

Slučaj Šabić komparirao je sa "službenim partijskim glasnogovornikom" SDP-a Tihomirom Ladišićem koji je nakon 3. siječnja čak postao urednikom na Hrvatskoj televiziji. Njegovo bavljenje politikom nije bilo razlogom da se s njim raskine ugovor, a s novinarem Šabićem jest, jer a vodio samo jedan prosvjedni skup, organizaciju udruga iz Domovinskog rata.

Protiv ovakvih dvostrukih mjerila mogu se boriti samo novinari, ako budu imali više profesionalne i stručne hrabrosti da se usprotive političkim manipulacijama, kakvih na žalost danas ima dovoljno.

Ante Beljo (HDZ) je sugerirao da se kleveta riješi zakonom i uredi da je za nju odgovoran onaj tko ju je proizveo. Takvih je predmeta na sudovima tisuće i iz područja medija i gospodarstva. Njega osobno, vođenje takvog dugogodišnjeg procesa košta novaca i patnji, rekao je, te smatra da se oni odražavaju i na zajednicu u cjelini.

Replicirao mu je **Želimir Janjić** jer drži da širenje rasprave nije korektno prema predlagatelju koji je ponudio dobro rješenje, a **Ante Beljo** uzvratilo da nije širio ovu raspravu nego naveo svoj konkretni slučaj. U ovu se raspravu uključio **Drago Krpina** upozorivši na članak 161. Poslovnika prema kojem je kaže moguć vlastiti izbor diskusije.

Vlada je suglasna

Dr. **Anto Kovačević (HKDU)** daje podršku zakonskom prijedlogu jer je za dva koraka ispred važećeg. U dijelu uvodnog izlaganja komentirao je izlazak iz Sabornice nekih kolegica zastupnica riječima da se kolegice AFŽ-a dižu, a na primjedbu predsjednika Sabora, uzvratilo da ne može drugačije jer ga je 6 godina odgajao komunistički zatvor.

Nastavio je o zakonskom tekstu i rekao da je posebno važan jer u zadnjih 10 godina nije bilo veće moralne kaljuže - laže se po Gobelsovoj metodi, s ciljem da od nje nešto i ostane.

Suglasio se s traženjem kolege Belje da se definira u kojem se slučaju radi o laži, odnosno kleveti.

Povrijeđen napisima novinara Srećka Jurdane u "Nacionalu" kojeg je nazvao različitim pogrđnim imenima, rekao je kako ima namjeru tužiti taj tjednik, te da ima spoznaje o tome da se provodi organizirani medijski linč. Dao je podršku Prijedlogu i stoga što drži da je potrebno učiniti sve kako bi se

onemogućilo medije, u djelovanju, kao glavne sijače mržnje.

Poslovničku primjedbu uputila je **Đurđa Adlešić (HSLŠ)** prigovorivši predsjedniku Sabora da u vođenju sjednice dopušta vrijeđanje zastupnica, zastupnika, institucije Hrvatskog sabora, te potpuno nepotrebnih obračuna s novinarima.

Nakon ove primjedbe predsjednik Sabora je Anti Kovačeviću dao opomenu.

Primjedbi zastupnice Adlešić, pridružio se dr. **Zlatko Kramarić (LS)** podukom da se u sabornici ne izriču preteške kvalifikacije o novinarima, ma što god mislili o njima. Upitao je - kako se može tražiti zaštita digniteta ako se vodi rasprava koja je i sama iskočila izvan civilizacijskih i građanskih okvira.

Zastupnik **Anto Kovačević** je odgovorio da kratica AFŽ (antifašističke žene) nije uvredljiva.

Nakon ovog dijela rasprave riječ je dobio predstavnik Vlade, ministar kulture dr. **Antun Vujić**. Kazao je kako je postignuta suglasnost s predlagateljem, u tome da je Prijedlog doprinos poboljšanju stanja u javnom informiranju.

Osim toga, pokrenuta je inicijativa za izradu cjelovitog zakona o javnom priopćavanju, uputit će se u proceduru zakon kojim će se staviti izvan snage zakon o nadležnosti organa uprave, te Zakon o unošenju i rasparčavanju inozemnih sredstava masovnog komuniciranja i o inozemnoj informativnoj djelatnosti u Jugoslaviji, koji je još uvijek na snazi,

ali se na sreću, ne primjenjuje. Ministar je bio suglasan s predloženim rokom u kojem Vlada treba izraditi zakonski prijedlog. Želio je odgovoriti i na primjedbu zastupnika o filmu "Oluja nad Krajinom", ali je prihvatio stav predsjednika Sabora da u okviru ove teme ne može davati takve odgovore.

U zaključnoj riječi **Joško Kontić**, u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a zaključio je da je cilj ovog Prijedloga zapravo dobivanje boljih i kvalitetnijih rješenja.

Budući da je u raspravi bilo riječi o kleveti, zaštiti časti i privatnosti koji se reguliraju člankom 6. , rekao je imajući pritom razumijevanja za oklevetane da ne trebaju insistirati na ubrzanom rješavanju svojih slučajeva nego imati više razumijevanja za slučajeve koji su vezani uz pitanje egzistencije, a također se dugo nalaze u sudskim postupcima.

Što se tiče prijedloga SDP-a, smatra da je naziv javno informiranje bolji pojam, jer je širi. Predlagatelj je podržao prijedlog SDP-a da Vlada u roku 90 dana donese cjelovit zakon.

Usljedilo je izjašnjavaње o podnijetim amandmanima, te je **Mario Kovač (HSLŠ)** u ime predlagatelja, bio suglasan s većinom amandmana Odbora za zakonodavstvo osim na članak 7. a, na taj je članak prihvaćen amandman zastupnika Kontića.

Glasovalo se o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom priopćavanju. Jednoglasno je prihvaćen (95 glasova "za").

M.P.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O HRVATSKOJ IZVJEŠTAJNOJ NOVINSKOJ AGENCIJI (Predlagatelj - Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav)

HINA ubuduće javna ustanova

Na sjednici u listopadu Hrvatski sabor je, uz određene amandmanske korekcije, donio Zakon o Hrvatskoj izvještajnoj novinskoj agenciji koji bi trebao osigurati javnost i samostalnost Hine u obavljanju njene djelatnosti. Naime, ovim se zakonom ta agencija ustanovljava kao javna ustanova, te se utvrđuje da obavlja djelatnost kao javnu službu samo u slučajevima elementarnih nepogoda,

Novim zakonom HINA se ustanovljava kao javna ustanova koja svoju djelatnost obavlja kao javnu službu samo u slučajevima elementarnih nepogoda, epidemija, izvanrednog ili ratnog stanja.

epidemija, izvanrednog ili ratnog stanja. Reguliraju se, nadalje, njene obveze u obavljanju djelatnosti, ustrojstvo i tijela, status radnika, opći akti te imovina.

Uvodno još podsjetimo da smo o Prijedlogu ovog zakona pisali u našem listu br. 305 od 26. srpnja (strana 32.) u okviru prikaza rasprave prilikom njegova prvog čitanja.

UVODNO IZLAGANJE

Predložene novine zastupnicima je obrazložio predstavnik predlagatelja **mr. Mato Arlović**. Uvodno ih je informirao da je predlagatelj - Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, uvažio sve primjedbe zastupnika izrečene u prvom čitanju ovog propisa i na plenarnom zasjedanju, a i po radnim tijelima. Podsjetio je, nadalje, na činjenicu da je postojeći Zakon o HINA-i donesen u srpnju 1990. i od tada nije mijenjan. U međuvremenu je došlo do promjena Ustava, a i pravnog sustava, pa ovaj propis treba uskladiti s Ustavom i sa Zakonom o javnom priopćavanju, a i propisima Europske unije. Naime, prema postojećem Zakonu HINA je praktički ustrojena kao republička organizacija te pravna osoba na koju se primjenjuju propisi koji vrijede za organe uprave i organizacije, dakle za tijela državne uprave koja nisu pravne osobe. U takvim okolnostima ona ne bi mogla biti servis svih ostalih korisnika njenih informacija, ulaziti u tržišne odnose s pisanim, govornim i slikopisnim medijima, ali i servisirati državna i upravna tijela te druge pravne i fizičke osobe koje na osnovi ugovora žele koristiti njene informacije.

Konačnim prijedlogom zakona utvrđeno je, stoga, da se HINA ustanovljuje kao javna ustanova na čije se zaposlenike primjenjuju propisi koji uređuju radne odnose, osim u slučajevima kad mora svoju djelatnost obavljati kao javnu službu (teške elementarne nepogode, epidemije, izvanredno ili ratno stanje). Budući da tu javnu ustanovu osniva država, njeno unutarnje ustrojstvo je uređeno na način da ona, kao pravna osoba, odgovara za obveze cjelokupnom svojom imovinom, a za sve ostalo može solidarno odgovarati osnivač. U takvoj situaciji HINA je omogućeno da bude u pravnom prometu i da uspostavlja tržišne odnose, a državi da zaštiti posebne interese.

Na kraju je naglasio da je otvorena mogućnost da, pored profesionalaca (stručnjaka za medije, ekonomskih, pravnih i informatičkih stručnjaka) u Upravnom vijeću te kuće bude i jedan član iz reda zaposlenih novinara. Predviđen je, dakle, takav sastav tog tijela koji može kvalitetno kontrolirati zakonitost rada i poslovanja HINA-e i na taj način pomoći upravi i svima ostalima da ta agencija kvalitetnije radi.

RADNA TIJELA

Predloženi Zakon poduprli su, bez primjedbi, **Odbor za zakonodavstvo i Odbor za informiranje, informatizaciju i medije**. Svoje mišljenje dostavila je i **Vlada RH**. U njemu stoji da podržava razloge za donošenje novog Zakona i namjeru predlagatelja da se njime osigura javnost i samostalnost Hine, u okviru usklađivanja propisa Republike Hrvatske s propisima EU. Međutim, Vlada izražava zabrinutost nezadovoljavajućim stanjem u medijima uopće i zakonskim rješenjima koja reguliraju navedenu materiju. Stoga sugerira predlagatelju ovog zakonskog prijedloga da, u suradnji s njenim tijelima nadležnim za tu problematiku, dodatno razmotri predložena rješenja. Za slučaj da taj njen prijedlog ne bude prihvaćen, utvrdila je više amandmana na pojedine zakonske odredbe.

Zatražila je, ponajprije, brisanje stavaka 2. i 3. u članku 5, uz obrazloženje da su predviđene situacije praktično neostvarive, budući da Hina, kao pravna osoba, ne može biti izložena utjecajima koji bi mogli ugroziti točnost, objektivnost ili vjerodostojnost njezinih informacija. Stoga smatra svrsishodnijim predvidjeti odgovornost za članove Upravnog vijeća, ravnatelja, glavnog urednika i zaposlenika koji pod nekim utjecajem ugroze točnost, objektivnost ili vjerodostojnost informacija i vijesti. Spomenimo, nadalje, prijedlog da se iz stavka 5. članka 5. izostavi rečenica: "HINA, sukladno svojim finansijskim mogućnostima, sudjeluje u financiranju dopisništava". Svrha - izbjeći dvojbe oko pitanja statusa dopisništva. Naime, ako se pod tim pojmom podrazumijevaju dopisništva u statusu podružnica iz članka 2. stavka 4, takva odredba nije sukladna odredbama članka 9. Zakona o ustanovama, upozorava Vlada. Predložila je, nadalje, brisanje stavka 2. u članku 8. (ta je odredba sadržajno istovjetna odredbi čl. 2. st. 4.) te suvišnih riječi "zbog nedavanja pozitivnog mišljenja novinara Hine na prijedlog ravnatelja ili iz drugog razloga" u stavku 3. članka 18. Mišljenje je Vlade da zakonom nije potrebno regulirati da sredstva za zaposlene koji obavljaju stručne, administrativne i druge poslove osigurava HINA kad je to nesporno (amandman na čl. 26.). Upozorava, također, da je odredba

stavka 3. u članku 33, prema kojoj Republika Hrvatska zadržava vlasništvo u stopostotnom udjelu na svim sredstvima za rad javne ustanove, u suprotnosti s odredbom stavka 2. (propisuje da sve nekretnine i pokretnine u cijelosti prelaze na Hinu).

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja, **Mladen Godek**, potpredsjednik **Odbora za zakonodavstvo**, upoznao je zastupnike sa stajalištem tog radnog tijela.

Članove Upravnog vijeća treba predlagati Vlada

Marija Lugarić, glasnogovornica **Kluba zastupnika SDP-a**, najavila je da će njeni stranački kolege podržati donošenje ovog zakona kojim bi se osigurala javnost i samostalnost HINA-e, posebice u kontekstu usklađivanja propisa Republike Hrvatske s propisima EU. To bi - kaže - trebala biti neka vrsta parcijalnog rješenja, barem dok se ne donese novi Zakon o javnom informiranju kojim bi se cjelovito uredilo područje javnog informiranja. U tom kontekstu esdepeovci u potpunosti podržavaju ustrojavanje HINA-e kao javne ustanove (to je preduvjet da se formira i kao javni medij), te odredbe koje se odnose na osiguravanje javnosti i samostalnosti njena rada i ostvarivanja načela neovisnog, nepristranog i profesionalnog novinskog agencijskog izvještavanja. Kako reče, njeni stranački kolege smatraju primjerenijim da, sukladno uvjetima iz članka 11, umjesto nadležnog odbora Vlada RH, kao izvršno tijelo obavi pripreme radnje i Saboru predloži članove Upravnog vijeća HINA-e, s tim da Hrvatski sabor, uz mišljenje nadležnog odbora, pojedinačno glasuje o svakom predloženom kandidatu. U tu svrhu Klub zastupnika SDP-a je podnio amandman na članak 12. predloženog propisa.

Po riječima **Stjepana Radića**, **Klub zastupnika HSS-a** će također glasovati za ovaj zakonski prijedlog. Napominju da HINA, kao državna izvještajno-novinska agencija, mora obavještavati istinito, pravovremeno i objektivno, kako o događanjima u

unutarnjoj politici, tako i o vanjskopolitičkim zbivanjima.

Njihova je zamjerka, među ostalim, da u članku 12. Konačnog prijedloga zakona nije naveden naziv nadležnog odbora koji pokreće postupak imenovanja članova Upravnog vijeća HINA-e. Smatraju, također, da bi prethodnu suglasnost (a ne samo mišljenje) za njihovo imenovanje trebalo dati Hrvatsko novinarsko društvo. Njihov je prijedlog i da se u članku 18. navede da ravnatelj Hine treba (a ne da može) odustati od prijedloga za imenovanje glavnog urednika ako novinari ne daju pozitivno mišljenje. Nedopustivo je, kaže Radić, da novinari te agencije rade s glavnim urednikom koji je izabran protiv njihove volje.

Ponavljaju se greške iz Zakona o HRT-u

Jadranka Kosor, glasnogovornica Kluba zastupnika HDZ-a, naglasila je da njeni stranački kolege neće poduprijeti ovaj zakonski prijedlog. Naime, slažu se s tim da treba donijeti novi zakon o Hini, ali se ne mogu

Predloženi sastav odnosno procedura imenovanja Upravnog vijeća neće omogućiti da se politika, što je moguće više odmaklo od tako važne kuće kao što je HINA.

složiti s nekim ključnim odredbama predloženog propisa. Činjenica je, kaže zastupnica, da se radi o ustanovi od osobite važnosti za Republiku Hrvatsku koja mora biti riznica informacija iz svih područja života. Međutim, stječe se dojam da u ovom zakonu predlagatelj ponavlja greške koje je napravila Vlada predlažući novi Zakon o HRT-u. Primjerice, u članku 11. predlaže se da Upravno vijeće Hine imenuje i razrješava Hrvatski sabor, očito po uzoru na imenovanje Upravnog vijeća HRT-a, i to bez pravih kriterija. Navodi se samo da se jedan član tog tijela imenuje iz reda zaposlenih, jedan iz reda stručnjaka za medije, a ostala tri iz reda ekonomsko-financijskih, pravnih i informatičkih stručnjaka, što se može vrlo široko tumačiti. Nadalje, u članku 12. stoji da postupak imenovanja pokreće nadležni odbor Hrvatskog sabora objavom oglasa u

”Narodnom novinama” (bilo bi logičnije i demokratičnije objaviti taj poziv u svim medijima ili barem dnevnim listovima). Po ocjeni zastupnika HDZ-a ovako predložen sastav odnosno procedura imenovanja Upravnog vijeća neće omogućiti da se politika, što je moguće više, odmakne od tako važne kuće kao što je HINA. Jer, činjenica je da većina u Parlamentu ima većinu u svakom odboru. To znači da će ta većina odlučivati i o predloženim kandidatima za članove Upravnog vijeća, upozorava zastupnica.

Po njenim riječima amandmanom Kluba zastupnika SDP-a ide se korak dalje, budući da se predlaže da postupak izbora pokreće Vlada RH a ne nadležni odbor. To je, kaže, dodatno lagano, ali učinkovito, pritezanje političke omče oko vrata HINA-e i marginaliziranje Sabora. Jer, ne treba zaboraviti da Upravno vijeće HINA-e ima i te kako velike ovlasti (imenuje i razrješuje ravnatelja i njegove pomoćnike, glavnog urednika, itd.) pa nije svejedno tko će biti članovi tog tijela, zaključila je. Izrazila je mišljenje da bi hadezeovci možda i mogli glasovati za ovaj zakonski prijedlog kada bi se bitno izmijenile odredbe članka 11. koje nisu dovoljno definirane, što bi moglo dovesti do problema u funkcioniranju tako važne ustanove. Na kraju je pohvalila novinare koji u toj kući rade iznimno težak posao, u tišini, anonimno, ali vrlo savjesno, korektno i profesionalno.

Primjerenije je rješenje da Vlada, a ne nadležni odbor, predloži kandidate za članove Upravnog vijeća, s tim da se o svakome od njih glasuje pojedinačno.

Replicirajući zastupnici Kosor **Marija Lugarić** je podsjetila na formulaciju članka 1. kojim je propisano da je osnivač ove javne ustanove Republika Hrvatska. Iz toga proizlazi da, na neki način, ima pravo utjecaja i nadzora nad poslovanjem te kuće. Međutim, kroz cijeli zakon provlači se ograda da se time ne može ostvarivati politički utjecaj. Primjerice, u stavku 3. članka 5. piše da HINA ne smije doći pod vlasničku ili nekakvu drugu interesnu kontrolu neke ideološke, političke ili ekonomske skupine a u stavku 1. stoji da

djeluje po načelima neovisnog nepri-stranog i profesionalnog novinsko-agencijskog izvještavanja. Budući da Sabor ima puno posla njeni stranački kolege smatraju primjerenijim rješenje da Vlada, a ne nadležni odbor, predloži kandidate za članove Upravnog vijeća, uz ogradu da se pojedinačno glasa o svakome od njih.

Nejasni kriteriji

Odgovarajući na repliku **Jadranka Kosor** je ustvrdila da Sabor, u ovom slučaju, zasigurno ne bi imao konačnu riječ jer bi se glasovalo o prijedlozima Vlade. Dakako da bi članove tog tijela birala odnosno imenovala većina zastupnika, a zna se tko ima većinu u Saboru. **Marija Lugarić** ne dijeli to mišljenje. Napomenula je da je najvažnije da su u zakonu navedeni točni kriteriji za izbor kandidata a posve je irelevantno tko ih predlaže. Važno je, kaže, da na kraju članove Upravnog vijeća bira Hrvatski sabor.

Jadranka Kosor je pojasnila da je svojom raspravom, u ime Kluba zastupnika HDZ-a, nastojala ukazati na to da kriteriji za izbor članova Upravnog vijeća nisu jasni, budući da je samo nabrojeno iz reda kojih stručnjaka će se birati. Slična situacija je - kaže - bila i prilikom rasprave o Upravnom vijeću HRT-a, kad nije udovoljeno zahtjevu zastupnika da se obrazlože kriteriji za imenovanje članova tog tijela.

Osnovati Vijeće Hine

Po mišljenju **Ante Belje (HDZ)** osnovni je zadatak Hine da korektno i na vrijeme informira javnost o događajima iz Hrvatske, ali na temelju jasnih kriterija o tome što će se prenositi i u kojoj mjeri će to biti dostupno medijskim agencijama. Izrazio je mišljenje da, prema predloženim rješenjima u člancima 11. i 12, ti kriteriji ne bi bili zadovoljeni, a malom broju ljudi bilo bi omogućeno da odlučuju o tome što će ta agencija davati u javnost a što ne.

U nastavku je spomenuo da su vlasnici “Večernjeg lista” (austrijska “Stirija”) već otkazali korištenje Hininih informacija, te da će vjerojatno i strani vlasnici drugih naših listova uzimati informacije od svojih agencija. Nama kao državi to nije u interesu, već nam je u interesu da informacije, barem što se tiče domaćih

zivanja, budu na vrijeme i korektno prenesene.

Prijedlog je zastupnika da se ingerencije odlučivanju u ovoj agenciji daju Hrvatskom saboru, na način da se osnuje Vijeće HINA-e koje bi sačinjavalo 19 - 25 članova. U tom bi tijelu trebalo biti zastupljeno 10 saborskih zastupnika, srazmjerno broju stranačkih mjesta u Saboru. Pored toga, valja formirati Upravni odbor HINA-e koji bi obavljao konkretne poslove koji se tiču samog poslovanja i financijskog vođenja te agencije.

Riječ predlagatelja

Nema sumnje, kaže **mr. Arlović**, da pitanje preuzimanja informacija od HINA-e, pogotovo ako pojedine novinske kuće odustanu od toga, može biti itekako interesantno, prije svega s aspekta poštivanja ustavnog prava na informiranje i na slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja. To pitanje, međutim, nije materija Zakona o Hini, već će se morati riješiti izmjenama i dopunama Zakona o javnom priopćavanju.

Ovaj zakon je predložen za donošenje ne samo radi usklađivanja postojećih rješenja s Ustavom i Zakonom o javnom priopćavanju, nego i s propisima Europske unije, napominje **mr. Arlović**. Naime, postojećim Zakonom iz 1990. godine HINA se tretira kao organ uprave ili upravna organizacija jer su to zahtijevale okolnosti (morala je biti tako ustrojena da može obaviti funkciju informiranja i pripremanja građana za obranu zemlje). Ranije, naime, nije bilo predviđeno rješenje koje se sada nudi, da ta agencija obavlja djelatnost kao javnu službu samo u slučajevima elementarnih nepogoda, epidemija, izvanrednog ili ratnog stanja.

U nastavku je naglasio da se HINA ustanovljava kao javna ustanova na koju se primjenjuje ovaj zakon a iznimno, ako nešto nije njime riješeno, Zakon o ustanovama. U tom pogledu predlagatelju su, kaže, upućene brojne primjedbe i zamjerke, među ostalim i mišljenje Vlade da ne bi trebalo prihvatiti odredbu stavka 3.

u članku 5. (govori o tome da HINA ne smije, faktički ili pravno, doći pod vlasničku ili drugu interesnu kontrolu neke ideološke, političke ili ekonomske skupine). Ta odredba nije slučajno ugrađena u zakon, napominje **mr. Arlović** - upravo ona je jamstvo da ne dođe do takve situacije. Pojasnio je, nadalje, da ravnatelj odgovara za ukupno poslovanje HINA-e, dok Upravno vijeće kontrolira zakonitost rada, donosi odgovarajuće odluke i dr. Nema sumnje, kaže, da će svaki iskusan ravnatelj itekako voditi računa o tome da za glavnog urednika ne predloži osobu o kojoj novinari s kojima mora surađivati imaju negativno mišljenje.

Obećao je da će predlagatelj još jednom razmotriti amandman Kluba zastupnika SDP-a koji ide za tim da se Upravno vijeće imenuje na prijedlog Vlade (Sabor može ali ne mora prihvatiti taj prijedlog). Međutim, u članku 11. je vrlo jasno navedeno iz kojih krugova mogu biti kandidirani članovi tog tijela, a sva ostala pitanja će se urediti statutom i ostalim općim aktima HINA-e.

Na kraju je izrazio žaljenje da u Zakon o javnom priopćavanju nije ugrađena obveza da oni koji se bave informiranjem građana moraju preuzimati dio informacija koje se tiču ostvarivanja ljudskih prava i sloboda zaštićenih Ustavom i od interesa su za sve građane Republike Hrvatske. Smatra, također, da je kod privatizacije pojedinih novinskih agencija trebalo ugovoriti da su dužne osigurati kvalitetno servisiranje naših građana informacijama. To će se pitanje svakako morati riješiti dođe li do izmjena Zakona o javnom priopćavanju.

Po riječima **Dr. Ante Kovačevića (HKDU)** ključno je pitanje kako zaštititi hrvatski medijski prostor i samu HINA-u od profesionalnih medijskih ubojica, poput Srećka Jurdane, koji godinama kleveće i laže, Roberta Bajrušija i sl. Nakon upozorenja potpredsjednika Hrvatskog sabora **Baltazara Jalšovca** da ubuduće ne koristi saborski mikrofon za neka osobna razračunavanja, za riječ se javio **mr. Mato Arlović**. Naglasio je da hrvatski medijski pro-

stor treba, srazmjerno svom značaju, postati sastavni dio medijskog prostora buduće ujedinjene Europe. To znači da mora postojati i konkurencija informativnih sredstava i informacija kako bi građani, odnosno pravne i fizičke osobe, dobili što kvalitetnije informacije u ostvarivanju svojih interesa. Drugo je pitanje, kaže, kako zaštititi pojedine vrednote ustavnog poretka, ali to nije stvar HINA-e i medijskog prostora, nego posebnih propisa, pa i samog Ustava. Na kraju je napomenuo da nije korektno da repliku na izlaganje predstavnika predlagatelja u svezi s predloženim zakonom zastupnik koristi za razračunavanje s pojedinim novinarima.

IZJAŠNJAVANJE

Nakon ove rasprave uslijedilo je izjašnjavanje o podnesenim amandmanima. **Mr. Mato Arlović** izvijestio je zastupnike da je predlagatelj uvažio amandman Kluba zastupnika SDP-a na članak 12. koji je postao sastavnim dijelom zakonskog teksta. Zbog toga nije prihvaćen prvi amandman zastupnice **Katice Sedmak** (pravno-tehničke naravi) na stavak 2. tog članka. Njen drugi amandman (na članak 4.) predlagatelj nije prihvatio jer je rješenje za koje se zalaže već sadržano u zakonskom tekstu (u stavku 12. navedeno je da Upravno vijeće Hine donosi poslovnik o svom radu). Uvaživši to obrazloženje zastupnica je povukla svoje amandmane.

Nije se glasovalo ni o amandmanima Vlade, budući da je dio njih predlagatelj prihvatio (amandmani na članke 8, 26. i 33.) dok je ostale predstavnik Vlade, **dr. Antun Vujić**, uvaživši argumente Odbora povukao.

Ishod - većinom glasova nazočnih zastupnika (69) Hrvatski sabor je donio Zakon o Hrvatskoj izvještajnoj novinskoj agenciji u predloženom tekstu, zajedno s prihvaćenim amandmanima (protiv je glasovalo 24 zastupnika).

M.Ko.

PRIJEDLOG USTAVNOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA USTAVNOG ZAKONA O USTAVNOM SUDU REPUBLIKE HRVATSKE

Zaštita principa i načela ustavnosti, zakonitosti i ljudskih prava i sloboda

Hrvatski je sabor raspravljao o ovom Prijedlogu ustavnog zakona o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, ali još nije glasovao o njemu.

Na sjednici u srpnju 2001. godine donio je Odluku o utvrđivanju Nacrta Ustavnog zakona o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske te je odlučeno da Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav podnese ovaj Prijedlog a na temelju i u okviru Nacrta te primjedbi i prijedloga iznesenih u raspravi. Potanje su razrađene odredbe koje uređuju kandidiranje sudaca Ustavnog suda, nadležnost Ustavnog suda te postupovne odredbe.

Podsjećamo da smo o Prijedlogu za utvrđivanje Nacrta Ustavnog zakona o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu RH pisali u "Izvjješćima" broj 305 od 26. srpnja 2001. na str. 33. pod naslovom: "Nove nadležnosti".

O PRIJEDLOGU

U ovom prikazu zadržat ćemo se na razlikama između rješenja iz Nacrta i iz Prijedloga ustavnog zakona o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu. Na temelju primjedaba iznesenih u raspravi na radnim tijelima, sjednici Hrvatskog sabora i primjedaba Vlade RH u Prijedlog je ugrađena i odredba da pojedinac može predložiti sam sebe kao kandidata za suca Ustavnog suda te da nadležni Odbor upućuje, uz svoj prijedlog, Hrvatskom saboru listu svih kandidata koji ispunjavaju uvjete za suca.

Brisana je odredba da se pri podnošenju prijedloga za ocjenu

ustavnosti treba dokazati pravni interes, odredba o plaćanju ustavnosudskih pristojbi, odredba da rok za važenje ukinutog zakona ne može biti duži od godine dana od dana objave odluke Ustavnog suda, zatim odredba po kojoj se mogla odgoditi primjena zakona čiju je ocjenu ustavnosti zatražilo predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne/regionalne samouprave, a usvojeno je rješenje da će

Ugrađena je i odredba po kojoj Ustavni sud utvrđuje, na prijedlog Hrvatskoga sabora, da li je referendumsko pitanje odnosno izjašnjavanje birača o potrebi da se zatraži raspisivanje referenduma u skladu s Ustavom u slučaju kad raspisivanje referenduma zatraži deset posto od ukupnog broja birača u RH.

Ustavni sud započeti postupak najkasnije u roku od godine dana od podnošenja prijedloga. Ugrađena je i odredba po kojoj Ustavni sud utvrđuje, na prijedlog Hrvatskoga sabora, da li je referendumsko pitanje odnosno izjašnjavanje birača o potrebi da se zatraži raspisivanje referenduma u skladu s Ustavom u slučaju kad raspisivanje referenduma zatraži deset posto od ukupnog broja birača u RH.

Predlagatelj nije prihvatio primjedbe u vezi s nemogućnošću ustavne tužbe prije nego što bude iscrpljen pravni put jer drži da će se omogućavanjem podnošenja takvih ustavnih tužbi omogućiti učinkovitije djelovanje sudova i državnih tijela te ostvarivanje temeljnih prava i sloboda.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Ustavnog zakona a na Konačni prijedlog podnio je dva amandmana nomotehničke naravi (članak 2.) odnosno radi usklađivanja izričaja i dopune (članak 6. - objava poziva za postupak izbora sudaca odnosi se i na odvjetničku komoru).

AMANDMANI KLUBOVA ZASTUPNIKA I ZASTUPNIKA

Klub zastupnika **LS-a** podnio je dva amandmana kojima traži da u ovom zakonu bude izvršna klauzula za uređenje temeljnih odredbi o radnim mjestima i statusu ustavnosudskih savjetnika i drugih zaposlenika Ustavnog suda Poslovnikom tog Suda te da se u postupcima povodom ustavnih tužbi ne objavljuju u "Narodnim novinama" sve odluke i rješenja već samo odluke kojima se ustavna tužba usvaja i važnija rješenja. Potpuno je neprimjereno da se sve one objavljuju u "Narodnim novinama" s obzirom na njihov broj (ove će godine Ustavni sud riješiti gotovo 2000 ustavnih tužbi) jer bi se takvom zakonskom obvezom službeno glasilo RH pretvorilo u bilten Ustavnog suda, obrazloženje je uz potonji amandman.

Zastupnik **mr. Mato Arlović (SDP)** amandmanom je predložio izmjenu članka 38. (o referendumu) Prijedloga zakona na način da "Na zahtjev Hrvatskog sabora Ustavni će sud, u slučaju kad deset posto od ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj zatraži raspisivanje referenduma, utvrditi je li sadržaj referendumskog pitanja u skladu s Ustavom i jesu li ispunjene pretpostavke iz članka 86. stavaka 1. do 3. Ustava RH za njegovo raspisivanje". Obrazložio je da se tim amandmanom predlaže usklađivanje odredbe Ustavnog zakona o Ustavnom

sudu s odredbom članka 86. Ustava RH kojim je uređeno pitanje referenduma.

Zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** zatražila je da se odredbe o mogućim ustavnim tužbama protiv odluke Državnog sudbenog vijeća o imenovanju sudaca usklade s odredbama Ustava RH koje se odnose na ustavne tužbe odnosno da se navede (članak 39.) da protiv odluke Državnog sudbenog vijeća o imenovanju sudaca kandidat koji nije imenovan može podnijeti ustavnu tužbu.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora najprije je uvodno govorio **mr. Mato Arlović**, predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Naznačio je da je Odbor, sukladno Odluci Hrvatskoga sabora pripremio ovaj akt kojim se otvara prostor da se osigura maksimalna pravna podloga za zaštitu principa i načela ustavnosti i zakonitosti i ljudskih prava i sloboda utvrđenih Ustavom i da se omogući Ustavnom sudu da to obavi. Podsjetio je da su se u raspravu povodom Prijedloga odluke o pristupanju ovim izmjenama i dopunama i Nacrta uključili ne samo svi klubovi zastupnika, već i zastupnici, a u tematske rasprave stručnjaci koji se bave ustavnim pravom (u širem i užem smislu).

Nakon uvodničara, prvi je riječ zatražio **Josip Leko** u ime **Kluba zastupnika SDP-a**. Prijedlog je u okviru ustavne reforme civilne središnje državne vlasti i na ustavnopravno moderan način uređuje mjesto i ulogu Ustavnog suda u državnoj vlasti RH, ocjena je ovog Kluba zastupnika. Predloženi zakon uvodi mogućnost zaštite ljudskih prava i prije iscrpljivanja redovnih pravnih puteva zaštite ljudskih prava, temeljnih sloboda zaštićenih Ustavom RH, naglasio je zastupnik osvrćući se na rješenja iz predloženog zakona za koji će Klub zastupnika SDP-a glasovati.

Širenje ovlasti Sabora pri izboru sudaca

Mario Kovač govorio je u ime **Kluba zastupnika HSLs-a**, rekavši da je predlagatelj ponudio ovaj Prijedlog sa širokom intervencijom u postojeci

Zakon (od 96 članaka čak se mijenja 42), a da je glavnina izmjena i dopuna nužna uslijed promjene Ustava RH. Odmah se uočava promjena u načinu i postupku izbora sudaca Ustavnog suda, rekao je, budući da je ustavnim promjenama ukinut Županijski dom Sabora koji je predlagao suce (birao ih je Zastupnički dom), a sada se predlaže da postupak izbora sudaca Ustavnog suda pokreće Odbor Hrvatskoga sabora nadležan za Ustav. No u Prijedlogu, za razliku od Nacrta, nema razrađene procedure o formiranju liste kandidata pa to ostaje otvoreno pitanje, upozorio je zastupnik.

Klubu zastupnika HSLs-a smatra da je potrebno omogućiti sveobuhvatniju raspravu o kandidatima (u tom smislu im se ne sviđa predloženo rješenje iz članka 6. jer bi zastupnici mogli glasovati samo o imenima s liste koju je predložio Odbor) i širenje ovlasti Hrvatskog sabora kod izbora sudaca Ustavnog suda između više kandidata. Kontrola ustavnosti ima i svoju političku dimenziju, što se prvenstveno zrcali u činjenici da Ustavni sud ispituje ustavnost zakona, odredbi, koje je donijelo zakonodavno tijelo, Hrvatski sabor, objasnio je, među ostalim, naglasivši pritom da su rješenja u vezi s tim u prijedlogu kvalitetnija od onih u Nacrtu.

Neke novine u Prijedlogu ukazuju na moguće povećanje broja predmeta pred Ustavnim sudom a postoji i opasnost da slučajevi (predmeti) za koje nije propisana hitnost traju dugo, rekao je, među ostalim. Osvrnuo se na brisanje odredbe (članak 82.) koja je kao razlog za zabranu rada političke stranke navodila "ako politička stranka, bilo u svom programu, bilo nasilnim djelovanjem ugrožava neovisnost i jedinstvenost ili teritorijalnu cjelovitost RH" te predložio da se dobro razmisli o ukidanju tog razloga.

Nove nadležnosti koje je Ustav RH (članak 123.) dao Ustavnom sudu za odlučivanje o žalbama sudaca protiv odluka Državnoga sudbenog vijeća o stegovnoj odgovornosti, o razrješenju sudačke funkcije dobro su i kvalitetno regulirane, naglasio je, među ostalim, podržavajući Prijedlog u ime Kluba zastupnika HSLs-a, uz zamolbu da predlagatelj razmotri i iznesene primjedbe.

Stanovite dvojbe

Vladimir Šeks govorio je o predloženom zakonu u ime **Kluba zastupnika HDZ-a**, naglašavajući da

Je li to potpuno u suglasju s ustavnim odredbom prema kojoj je sudbena vlast samostalna i neovisna i ne dovodi li se time Ustavni sud u poziciju da zadire u samostalnost i neovisnost sudbene vlasti i u kojoj je to korelaciji s ustavnim odredbom o samostalnosti i neovisnosti sudbene vlasti.

je nesporno da je zbog ustavnih promjena bilo potrebno mijenjati ovaj Ustavni zakon. Sve ugrađene odredbe koje su u vezi s ustavnim promjenama primjerene su, logične i nužne. Međutim, dvije od njih izazivaju stanovite dvojbe, rekao je zastupnik obrazlažući šire to mišljenje.

Naime, prema članku 26. Prijedloga, Ustavni sud može iznimno pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije nego što je iscrpljen dopušteni pravni put ("Ustavni sud iznimno može pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen dopušten pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke nije u razumnom roku odlučio sud ili u slučaju kad se pobijanim aktom grubo vrijeđaju ustavna prava, a potpuno je razvidno da bi nepokretanjem postupka za podnositelja ustavne tužbe mogle nastati teške i nepopravljive posljedice. U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu zbog nedonošenja akta, u razumnom roku iz prethodnog članka Ustavni će sud nadležnom sudu odrediti primjereni rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti o pravima i obvezama podnositelja, računajući od dana objave odluke Ustavnog suda u "Narodnim novinama"). Je li to potpuno u suglasju s ustavnim odredbom prema kojoj je sudbena vlast samostalna i neovisna i ne dovodi li se time Ustavni sud u poziciju da zadire u samostalnost i neovisnost sudbene vlasti i u kojoj je to korelaciji s ustavnim odredbom o samostalnosti i neovisnosti sudbene vlasti, pitao je. Jer, i određivanje roka

i procjene Ustavnog suda da nije nešto riješeno u razumnom roku na stanovit način ipak znači, iako ne rješava o meritumu stvari, i ulaženje u ingerenciju samostalne sudbene vlasti, naveo je, među ostalim zastupnik, rekavši da je to na neki način ustavnopravno dvojbeno što nije slučaj s drugim rješenjem iz tog članka (kada se pobijanim aktom grubo vrijeđaju ustavna prava) no koji je sporan sa stajališta političko-sudbenog oportuniteta i ne bi trebao biti u Konačnom prijedlogu (zastupnik naveo slučaj koji se može pojaviti u praksi).

Druga dvojba odnosi se na članak 38. (referendum) jer se predviđa da Ustavni sud utvrđuje, da li je referendumsko pitanje u skladu s Ustavom i to kad deset posto od ukupnog broja birača zatraži raspisivanje referenduma, ali ne i u druga dva slučaja raspisivanja referenduma. Ovdje se stavlja u diskriminatorski položaj tih deset posto hrvatskih birača i to je stavljanje jedne ograde, brane, gdje se može poništiti njihova politička volja, naglasio je smatrajući tu odredbu nepotrebnom i tražeći njeno brisanje. Ako predlagatelj ne prihvati ove primjedbe Klub zastupnika HDZ-a neće moći glasovati za ovaj Ustavni zakon, a u suprotnom da, rekao je na kraju.

Darko Šantić (HNS) iznio je stajalište **Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a** koji, kako je rekao, podržava Prijedlog ovog zakona.

Govoreći o ciljevima Prijedloga i njegovim rješenjima, posebno je pohvalio što se dosadašnji komplicirani postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti zamjenjuje jednostavnijim i izravnijim (omogućava izravan kontakt nižeg suda sa Ustavnim). Kao moguće sporne, uočene su odredbe članka 8, 15, 26. i 36. Prijedloga ovog zakona, naveo je zastupnik te, među ostalim, predložio izmjenu u članku 15. (predlaže, što ovisi o intenciji zakonodavca - Ustavni sud će odlučiti o pokretanju postupka najkasnije u roku od godinu dana od dana podnošenja prijedloga) i brisanje riječi "meritorno" u članku 26. (članak već citiran pri izlaganju zastupnika Šeksa) jer predložena norma nema u vidu mogućnost nepostojanja procesnih pretpostavki za meritorno odlučivanje i u većoj mjeri ruši temelje procesnog prava. Uz to, ovaj Klub zastupnika smatra da treba preispitati (članak 36. - već

spomenuto u raspravi) brisanje odredbe koja se odnosi na političke stranke.

Jedan od najboljih zakonskih projekata

Dr. Zlatko Kramarić (LS) govorio je (prvi put) u ime **Kluba zastupnika LS-a** koji smatra, kaže, da je ovaj zakon jedan od najznačajnijih i najvažnijih zakona u svakom demokratskom društvu. Njegova važnost je priznata i samim Ustavom RH jer samo tom zakonu Ustav RH daje snagu samog Ustava. Predloženi tekst zakona jedan je od najboljih zakonskih projekata koji su u ovom sazivu Sabora predloženi i jedan od onih projekata koji se s punim pravom mogu nazvati stručnim zakonima jer uređuje specifično područje ustavnog sudovanja, mišljenje je ovog Kluba.

U raspravi o ovom zakonu treba se najprije zapitati je li njime osigurana neovisnost Ustavnog suda i pretpostavke za njegov uspješan, nezavisan i stručni rad. Generalna ocjena Kluba zastupnika LS-a je potvrdna, osim u dijelu koji se odnosi na sam status ustavnopravnih zaposlenika, rekao je zastupnik te podnio u ime Kluba amandmane (vidjeti u prikazu amandmana).

Osvrnuo se i na pravo građana na iniciranje referenduma te predložene odredbe u vezi s tim, pri čemu se pozvao na iskustva iz europskih zemalja rekavši da, koliko je njemu poznato, primjerice, u Italiji je to pravo referenduma s puno više ograničenja nego što je pripisano našim Ustavom. Ustavni sud Italije ima pravo ocjenjivanja dopuštenosti referenduma, ali isključivo na području formalnih pretpostavki, a nikako to pravo ne ulazi u pitanje ustavnosti referenduma. Predlagatelj bi morao razmisliti o tom rješenju na drugi način i ne bi bilo dobro da se Ustavni sud pretvori u politički sud pa da zapravo ocjenjuje pitanje ustavnosti referendumske pitanja, rekao je dodajući da će Klub zastupnika LS-a podržati ovaj Prijedlog zakona.

Dr. Petar Turčinović (IDS), govoreći u ime **Kluba zastupnika IDS-a** osvrnuo se na važeću odredbu članka 53. Zakona (koja se ne mijenja), a kojom Ustavni sud ima pravo odgađati stupanje na snagu svoje odluke odnosno produžava primjenu neustavnih zakona (poslužio se

pritom sličicom, iz života zamišljene obitelji Perić, o nepravdi prema malom Ivici koji ima pravo na korištenje računala, ali ga ne može ostvariti). Upozorio je da je ona suprotna Ustavu RH i teži oblik neusklađenosti s ustavnim odredbom članka 131. stavak 1. koji glasi: "Ustavni sud Republike Hrvatske ukinut će zakon ako utvrdi da je neustavan".

To je imperativna ustavna odredba, mišljenje je zastupnika, kojom se Sudu naređuje da odredbe zakona za koje se utvrdi da su neustavne odmah isključi iz pravnog sustava. Da ovo nije akademsko pitanje, zastupnik je primjerom pokazao i na Zakonu o naknadi za oduzetu imovinu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine (naveo i druge zakone) koji se, kako je rekao, temeljem neustavnog ovlaštenja Ustavnog suda primjenjuje više od dvije i pol godine (zbog toga deseci tisuća građana sada ne mogu prodati svoje stanove kad im novac treba za liječenje).

Stoga ovaj Klub traži, da se u okviru predloženih izmjena i dopuna Ustavnog zakona spomenuti članak 53. stavak 1. briše. Jer, inače ćemo na neki način priznati da iznad Ustava postoji netko, Ustavni sud, a na "visinama" je samo naš hrvatski Ustav, rekao je, među ostalim.

Zatim je u ime predlagatelja predsjednik Odbora za Ustav,

Sukladno našem Ustavu moramo otvoriti mogućnost, ne samo da Ustavni sud ispituje pretpostavke za provođenje sva tri vida i oblika državnog referenduma, nego i ustavnost referenduskog pitanja.

Poslovnik i politički sustav **mr. Mato Arlović** dao zaključnu riječ. Najprije se osvrnuo na ovu potonju primjedbu, naglasivši da po Ustavu i pravnoj terminologiji postoji velika razlika između pojam "ukinuti" i "poništiti" te da je sasvim jasno da odredba zakona koju Ustavni sud na temelju zahtjeva ili prijedloga za ocjenu ustavnosti poništi ne djeluje više a za onu koju ukine može odrediti kad prestaje njeno djelovanje. Takva praksa je dosad postojala po Ustavnom zakonu za Ustavni sud i u

tom pogledu ne predlažu se promjene, rekao je.

U nastavku je odgovorio i na pitanje koje je pokrenuo zastupnik Šeks u vezi s člankom 26. (iznimno pokretanje postupka i prije iscrpljenog dopuštenog pravnog puta) te, među ostalim, naglasio da je "razumni rok" suda određen i praksom rada našeg Ustavnog suda, ali i Međunarodnog suda u Strasbourgu a i naša država je potpisnica konvencije koja se na to odnosi i koja nas je počela obvezivati. Zbog principa suvereniteta i zbog principa da država ima ne samo prava, nego i obveze, zaštititi i

osigurati instrumentarij u zaštiti prava svojih građana ovu iznimku treba dopustiti, rekao je.

U vezi s primjedbama na odredbe o referendumu i moguće diskriminacije mr. Arlović je odgovorio da je on upravo zbog toga, da ne bi došlo do takve diskriminacije, osobno predložio amandman kako bi se zapravo izjednačila sva tri državna referenduma. Sukladno našem Ustavu moramo otvoriti mogućnost, ne samo da Ustavni sud ispituje pretpostavke za provođenje sva tri vida i oblika državnog referenduma, nego i ustavnost referendumskog pitanja.

Podsjetio je da ima referendumskih pitanja koja su izriječkom Ustavom zabranjena (npr. članak 141. stavak 2. Ustava u kojem se izričito zabrajuje pokretanje postupka udruživanja RH u savez s drugim državama...).

Na kraju je u ime Odbora zahvalio svima koji su sudjelovali u raspravi uz obećanje da će Odbor još jednom razmotriti primjedbe i amandmane i zauzeti kvalitetno stajalište.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Kažimo da **Hrvatski sabor još nije glasovao o ovom Prijedlogu ustavnog zakona.**

Đ.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O ZAŠTITI OSOBA I IMOVINE

Hrvatski je sabor jednoglasno sa 97 glasova "za" hitnim postupkom donio dopunu Zakona o zaštiti osoba i imovine (predlagatelj - Vlada). Tako se bivšim policijskim službenicima što su u aktualnom preustroju MUP-a postali višak i stavljeni na raspolaganje, odnosno osobama koje su obavljale vojno-policijske poslove u Ministarstvu obrane omogućava brzo zapošljavanje u zaštitarskim trgovačkim društvima.

U predstavljanju predloženog zakona poslužiti ćemo se uvodnim izlaganjem predstavnika predlagatelja i zamjenika ministra unutarnjih poslova **Josipa Vreska.**

Imajući u vidu aktualni preustroj MUP-a i Ministarstva obrane, koji će u konačnici rezultirati stavljanjem na raspolaganje značajnog broja policijskih službenika i osoba koje su obavljale vojno-policijske poslove u Ministarstvu obrane, Vlada je, na temelju ovlasti utvrđene člankom 1. Zakona o ovlastima Vlade da uredbama uređuje pojedina pitanja iz

djelokruga Zastupničkog doma, donijela Uredbu o dopuni Zakona o zaštiti osoba i imovine. Predloženim zakonskim aktom zapravo se verificira rješenje utvrđeno spomenutom Uredbom tj. Uredba pretače u zakon. Prema tome, predloženom dopunom Zakona o zaštiti osoba i imovine omogućava se brzo zapošljavanje dijela navedenih (dosađašnjih) državnih službenika u zaštitarskim trgovačkim društvima i na taj način omogućava i kvalitetnija realizacija programa zbrinjavanja viška zaposlenika MUP-a. Osim tog pragmatičnog razloga da se omogući tim ljudima koji su još uvijek na raspolaganju Vladi da bez polaganja stručnog ispita zasnaju radni odnos, odnosno zaposle se u zaštitarskim tvrtkama na poslovima zaštitara. Drugi razlog za to stručne je naravi. Vlada, naime, smatra da osoba koja je tri godine obavljala posao policijskog službenika, odnosno radila na vojno policijskim poslovima u Ministarstvu obrane ima dovoljno stručnog znanja

i radnog iskustva da bez poteškoća i položenog stručnog ispita može obavljati spomenuti posao. Zbog kompleksnosti materije Vlada još uvijek nije uputila Hrvatskome saboru novi Zakon o zaštiti osoba i imovine, ali će se on svakako ubrzo naći na zastupničkim klupama, zaključio je gospodin Vresk.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona, i ne protivi se hitnosti postupka, a na tekst Konačnog prijedloga nema primjedaba.

Niti **Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** nije se protivio prijedlogu da se Zakon donese hitnim postupkom, a tijekom rasprave u tom radnom tijelu utvrđeno je da je predloženo rješenje u Zakonu u skladu s prijedlogom Odbora prigodom rasprave o Konačnom prijedlogu zakona o policiji. Stoga članovi Odbora nisu imali primjedbi na tekst Konačnog prijedloga zakona, i predložili su Hrvatskom saboru njegovo donošenje.

J.Š.

Dr. Anto Kovačević (HKDU) zatražio je riječ radi poslovničke primjedbe. Prigovorio je predsjedniku Hrvatskoga sabora što se dan ranije u televizijskoj emisiji "Svakodnevnica" otvoreno stavio na stranu zastupnice Pusić, koja je dobila opomenu za izrečenu uvredu ovom HKDU-ovom zastupniku. Podsjetio je predsjednika Tomčića da tada kada se to dogodilo nije vodio sjednicu Parlamenta, te da je dužan kao predsjednik Hrvatskoga sabora štiti svakog zastupnika, "a ne bahato se ponašati i jedne blatiti i pljuvati, a druge braniti". "Prije vas na vašem je

mjestu sjedio jedan čovjek puno ljepši, zgodniji i pametniji, zvali su ga Lepi Žare, a zaradio je i epitet faraon. Vi se ponašate kao faraon i Lepi Žare vam po bahatosti nije do koljena, a vi njemu niste po pameti i ljepoti", ustvrdio je zastupnik Kovačević.

"Posve sam svjesno dopustio da prekršite Poslovnik jer ovo nije bila nikakva poslovničke primjedba već vaš osvrt na moj televizijski nastup u "Svakodnevnici", odgovorio mu je predsjednik Zlatko Tomčić. Dodao je zatim kako svaki pojedinac ima pravo ocjenjivati nastup svakog političara pa tako i njegov

nastup. Iako je upozorio zastupnika Kovačevića da je debelo zlorabio Poslovnik, kazao je kako mu ipak neće izreći opomenu i kazniti ga kako bi dokazao "da može biti tolerantan i da može zaštititi sve zastupnike". "Ponekad je dobro da se u Saboru i ovakve riječi čuju, pa neka hrvatska javnost procijeni na temelju mog jučerašnjeg nastupa na televiziji i vašeg današnjeg nastupa u Hrvatskome saboru tko je u pravu i tko govori istinu", zaključio je gospodin Tomčić.

J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O PRESTANKU VAŽENJA ZAKONA O OVLAŠTI VLADE REPUBLIKE HRVATSKE DA UREDBAMA UREĐUJE POJEDINA PITANJA IZ DJELOKRUGA HRVATSKOGA SABORA

Vlada mora imati mogućnost donošenja odluka kada Sabor ne zasjeda

Nekoliko dana nakon što je usvojen Zakon o ovlaštima Vlade da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskoga sabora, Vlada je uputila prijedlog o prestanku njegovog važenja. Usprkos tvrdnji resorne ministrice da Vlada želi vladati na temelju Ustava i zakona, te da ne osjeća potrebu za ovakvim zakonom, radna tijela Sabora, predstavnici klubova zastupnika, i sami zastupnici pojedinačno usprotivili su se tom Vladinom prijedlogu. Odbijajući prihvatiti Prijedlog zakona zastupnici su tvrdili kako Vlada ovako postupuje uvrijeđena zbog niza upućenih joj kritika na nedavno izglasane ovlaštima. Također smatraju da Vlada mora imati mogućnost donošenja odluka u razdobljima kada Sabor ne zasjeda.

O PRIJEDLOGU

U obrazloženju uz zakonski tekst Vlada podsjeća na članak 87. Ustava kojim je propisano da Hrvatski sabor može, najviše na vrijeme od godinu dana, ovlaštiti Vladu da uredbama uređuje pojedina pitanja iz njegovog djelokruga, osim onih koja se odnose na razradu Ustavom utvrđenih ljudskih prava i temeljnih sloboda, nacionalnih prava, izbornog sustava, ustrojstva, djelokruga i načina rada državnih tijela i lokalne samouprave. Uredbe donesene na temelju zakonske ovlaštima prestaju vrijediti istekom roka od godine dana od dana dobivene ovlaštima, ako Hrvatski sabor ne odluči drukčije. Polazeći od te ovlaštima, Hrvatski sabor je redovito donosio zakone o ovlaštima Vlade da uredbama uređuje pojedina pitanja iz njegovog djelokruga. Tako je od 1991. do 2000.

doneseno devet zakona o ovlaštima Vlade na temelju kojih su donesene ukupno 444 uredbe sa zakonskom snagom. No, 30. rujna 2000. godine stupio je na snagu Zakon o ovlaštima Vlade da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora. Tim zakonom, za razliku od prije navedenih zakona o ovlaštima Vlade, osim ustavnih ograničenja sadržanih u članku 87. Ustava, Vlada je imala ovlaštima na donošenje uredbi samo u razdoblju kada Hrvatski sabor redovito ne zasjeda (od 15. prosinca 2000. do 15. siječnja 2001. i od 30. lipnja 2001. do 15. rujna 2001). Takvo zakonsko rješenje bilo je i u Prijedlogu zakona koji je Vlada usvojila 21. rujna ove godine i uputila Saboru u daljnju zakonodavnu proceduru, budući da je Vlada smatrala da se propisana ustavna ovlaštima može koristiti samo izuzetno i samo u razdoblju kada Hrvatski Sabor ne zasjeda.

Tijekom mandata aktualne Vlade tj. od 3. siječnja 2000. doneseno je svega 10 uredbi, podsjeća predlagatelj ovog zakona i osobito skreće pozornost da sama ustavna ovlaštima Vladi za donošenje uredbi sa zakonskom snagom nije sporna, o čemu je svoj pravovrijek dao i Ustavni sud RH. Rješenjem Ustavnog suda iz ožujka prošle godine, nije prihvaćen prijedlog za ocjenu suglasnosti s Ustavom Zakona o ovlaštima Vlade da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora. Donoseći tu Odluku Ustavni je sud zauzeo stajalište da "budući da postoje izričite ustavne odredbe o zakonodavnoj delegaciji nedvojbeno je da se ustavnost osporenog Zakona sama po sebi ne može

dovesti u pitanje sa stajališta vladavine prava iz članka 3. Ustava, te odredbe članka 5. stavka 1. Ustava prema kojoj zakoni moraju biti u suglasnosti s Ustavom, a ostali propisi s Ustavom i sa zakonom".

I važeći Zakon o ovlaštima Vlade da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskog sabora iz rujna ove godine sadrži ista naprijed navedena ograničenja u pogledu korištenja ustavne ovlaštima Vlade RH. Međutim, neovisno o tome, Vlada smatra da, uzimajući u obzir prigovore da Vlada preuzima ovlaštima koje ona dosita ne želi imati, kao i mogućnost da se u slučaju postojanja osobito važnih razloga za žurno uređivanje ili izmjenu zakonskog uređenja određenog pitanja, sazove izvanredno zasjedanje Hrvatskog sabora, Vladi treba u potpunosti ukinuti ovu ovlaštima. Otuda prijedlog Vlade da se donese predloženi zakon.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav drži da Vlada mora imati pravni instrument na temelju kojeg će imati mogućnost urediti pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskoga sabora u slučaju da se Sabor ne može sazvati i to ne samo u stanci između redovitog zasjedanja u skladu s člankom 78. Ustava. S tim u vezi Odbor ocjenjuje potrebnim da se ova pitanja rasprave na sjednici Sabora i protivi se povlačenju predloženog zakona iz procedure.

U obrazloženju Prijedloga zakona predlagatelj pogrešno navodi da se radi o ustavnoj ovlaštima Vlade da uređuje pojedina pitanja iz djelokruga

Hrvatskoga sabora što nije u skladu s odredbom članka 87. Ustava kojim je propisana ustavna mogućnost da Sabor ovlasti Vladu da uredbama uređuje pojedina pitanja iz njegovog djelokruga.

Pobrajanje 444 uredbe koje je Vlada donijela na temelju zakonske ovlasti u razdoblju od 1991. do 3. siječnja 2000. veoma je dobar informativni podatak iz kojega je vidljivo da li je Vlada prigodom donošenja tih uredbi postupala sukladno Ustavu i zakonskom ovlaštenju.

Nakon rasprave Odbor je predložio Saboru da raspravi predloženi zakon, a zatim ga iz ustavnopravnih razloga odbije.

Potvrđujući svoje stajalište koje je imao u postupku donošenja Zakona o ovlasti Vlade da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskoga sabora, **Odbor za zakonodavstvo** predložio je Hrvatskom saboru da odbije predloženi zakon.

RASPRAVA

Uvodno je o Prijedlogu govorila ministrica pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **Ingrid Antičević-Marinović**. Prema njezinim riječima za Vladu nije sporan Zakon o ovlastima Vlade RH da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskoga sabora niti odredba članka 87. Ustava. Razvidno je, kaže, da se za razliku od prijašnje Vlade, aktualna Vlada tim zakonskim ovlaštenjem koristila vrlo restriktivno i obazrivo. "Budući da želimo vladati na temelju Ustava i zakona, gotovo da

Aktualna se Vlada vrlo restriktivno i obazrivo koristila zakonskom ovlasti na donošenje uredbi.

i nema potrebe za ovakvim ovlastima", poručila je ministrica.

U nastavku rasprave, u ime Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav govorio je **mr. Mato Arlović**, a potom i u ime **Kluba zastupnika SDP-a**. Objašnjavajući zašto je Klub protiv ukidanja ovlasti Vladi na donošenje uredbi ustvrdio je, među ostalim, da je u nedavno usvojenom Zakonu ta ovlast ionako ograničena isključivo na razdoblje kada Sabor ne zasjeda, s

tim da Vlada ne može zadirati u porezni sustav niti u proračun.

"Nalazimo se u veoma teškim vremenima koja su bremenita i borbom protiv terorizma i terorističkim djelovanjima u svijetu, tako da nije isključeno da će u određenim trenucima Vlada morati posegnuti za uredbama ne bi li zaštitila temeljne vrednote ove zemlje", primjetio je Arlović. Ukoliko takvih uredbi ne bi bilo, preostala bi još jedna ustavna mogućnost, a to je da predsjednik države preuzima ovlasti Hrvatskoga sabora, tj. prvo donosi odluku o proglašenju izvanrednog stanja u zemlji, a potom i uredbe sa zakonskom snagom. Klub može razumjeti motiviranost Vlade da predloži zakon kojim traži da se izvan snage stavi Zakon o ovlastima Vlade da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskoga sabora. Vladi su, naime, upućivani prigovori da želi uzeti ovlasti od Hrvatskoga sabora, a Arlović kaže da je to irelevantno pitanje jer se ovdje radi o mogućnosti da Hrvatski sabor ovlasti Vladu da uredbama uređuje pojedina pitanja iz njegovog djelokruga. Vlada, dakle, nije uzela ništa od Sabora što bi po Ustavu bilo zabranjeno, niti može ako Hrvatski sabor prethodno ne donese takav zakon, upozorava Arlović. U tom smislu za postupanje Sabora, nije odlučujuće pitanje želi li Vlada, ili ne želi, imati takvu ovlast jer se radi o izvornoj ustavnoj ovlasti Vlade, pojašnjava gosp. Arlović.

Klub se protivi Vladinom Prijedlogu zakona, i drži da Vlada mora imati instrumente kojima može uređiti pojedina pitanja. Usvajanjem predloženog zakona Hrvatski bi sabor preuzeo rizik da u vrijeme kada ne zasjeda ili kada za to postoje iznimne okolnosti i slučajevi, nastane pravna praznina, i kada se može dogoditi potreba za hitnim djelovanjem. Dakako, da Vlada ne treba posezati za ovim pravom, osim u krajnjoj potrebi.

Vladimira Šeksa je, u ime **Kluba zastupnika HDZ-a**, zanimalo što je to motiviralo Vladu da samo pet dana od objave Zakona o ovlastima Vlade u "Narodnim novinama", predloži prestanak važenja tog zakona. Prigovori da Vlada želi preuzeti ovlasti koje joj ne pripadaju, a koje zakonodavac navodi obrazlažući zakonski prijedlog takvog su značenja da se teško mogu ozbiljno razmatrati, podvlači Šeks. Prilikom donošenja Zakona o ovlasti Vlade da uredbama uređuje pojedina pitanja iz

djelokruga Hrvatskoga Sabora amandmanskim zahtjevom HDZ-e je predložio da se precizira da Vlada ne može donositi uredbe kojima bi se ukidale ili mijenjale odredbe važećih zakona. (amandman nije prihvaćen). Odlukom parlamentarne većine Zakon je donesen, a Vlada uvrijeđena i povrijeđena kritikama tog zakona sada dolazi sa ovim zakonskim prijedlogom i "ponaša se kao uvrijeđena frajla", te po načelu "uzmite si svoje krpice mi se više nećemo s time igrati", kazao je Šeks te dodao kako je takvo što u najmanju ruku neodgovorno i neozbiljno. Zaključujući raspravu kazao je da Sabor ne bi trebao prihvatiti ovaj zakonski prijedlog. Zakon o ovlastima Vlade nužan je ne samo u razdoblja kada Hrvatski sabor ne zasjeda nego i u slučaju npr. raspuštanja Sabora ili isteka mandata zastupnika do prvog zasjedanja novoizabranog sastava parlamenta kako u tom pravnom interregnumu ne bi ostala neriješena pitanja iz tekuće gospodarske politike.

U **Klubu zastupnika HSLS-a**, kazao je **Mladen Godek**, iznenađeni su činjenicom da je Vlada predložila stavljanje izvan snage zakona koji nije vremenski zaživio. Klub smatra da je Vladu na taj potez natjerao visoki stupanj socijalne osjetljivosti na mišljenje javnosti, odnosno negativan stav javnosti koja, pak, nije bila dovoljno informirana niti joj je na razlozan način objašnjena potreba da Vlada ima ovlast donositi uredbe iz djelokruga Sabora. Zakonom čiji prestanak važenja sada traži Vlada daje se ovlast Vladi da svojim uredbama uređuje određena pitanja iz djelokruga rada Sabora, vremenski određuje razdoblje kada može koristiti tu ovlast, i precizira obveza Vlade da Saboru podnosi izvješće o uredbama koje je donijela. Usvajanjem Prijedloga zakona ništa se dobro neće postići, ocjena je zastupnika Godeka, i zato će Klub ovaj zakonski prijedlog odbiti.

Od dana objave Zakona o ovlastima Vlade do ovog Prijedloga zakona prošlo je samo pet dana, primjetio je i **Damir Kajin** istupajući u ime **Kluba zastupnika IDS-a**. To je neozbiljno jednako tako kao što je bilo neozbiljno u svega pola godine dva puta mijenjati Ustav. Poput ostalih klubova zastupnika i ovaj Klub odbija prihvatiti ovaj zakonski prijedlog jer drži da je posrijedi pitanje sujete. Zastupnik sumnja da će biti moguće

funkcioniranje bez Vladinih uredbi jer od trenutka raspuštanja parlamenta do konstituiranja novog Sabora bez ovakvih uredbi ne bi bilo moguće osmisлити život u državi, no, ako se uspije bio bi to veliki prilog parlamentarizmu. U zadnje dvije godine Vlada je te ovlasti koristila samo dvadesetak puta za razliku od bivše koja je u proteklih deset godina donijela 444 uredbе. Treba, međutim, imati na umu da je u tom periodu djelovala ratna Vlada. Bivša vlast nikada nije tvrdila da je za parlamentarizam, za razliku od ove koja si je priuštila slobodu da uredbama, i to u vrijeme zasjedanja parlamenta, smanjuje iznose plaća zaposlenicima na bivšim okupiranim područjima. Stoga nije problem u operativnoj provedbi nekog zakona, poglavito ne zakona iz gospodarske sfere, nego u tome da se uredbama mijenjaju primanja zaposlenima, te kolektivni ugovori itd., zaključio je Kajin.

Dvojba

Za **Klub zastupnika HSS-a** ključno je pitanje da li je ovaj zakon u skladu sa temeljnim intencijama Ustava, kazao je **Luka Trconić**. Da bi država funkcionirala državni se poslovi moraju svakog trenutka optimalno odvijati u općem interesu, i ako je to tako, tada se doista mora poštovati spomenuta odredba članka 87. Ustava. Ne radi se, dakle, o tome da Vlada sama odlučuje hoće li ili neće te ovlasti, nego je bit stvari u tome da li je takvo što potrebno ili nije, a na Hrvatskom saboru je da to ocijeni. Ostaje nejasno zašto je Vlada izašla sa ovim zakonskim prijedlogom. O tome mogu biti ovakve ili onakve spekulacije, ali je činjenica da se u Saboru čulo teških optužbi na račun Vlade u smislu da zlopotrebljava svoje ovlasti i hoće na neki način biti iznad Sabora, kaže Trconić, te dodaje kako se radi o iracionalnoj reakciji koju ne treba prihvatiti. Na kraju je kazao da se Klub priklanja prijedlogu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav i odbija prihvatiti Prijedlog zakona.

I glasnogovornik **Kluba zastupnika HNS-a i LS-a** (u vrijeme rasprave još postojeći) **Darko Šantić** (HNS) uskratio je podršku Vladinom prijedlogu. Kaže kako nije sporna ustavna osnova za opstojnost Zakona koji Vladi daje ovlast da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga

Hrvatskoga sabora, ali je sporno tumačenje opsega ovlasti. Suština problema leži u dvojbi da li se uredbom može mijenjati ili ukidati

Nije sporna ustavna osnova za opstojnost Zakona koji daje ovlast Vladi na donošenje uredbi, ali je sporno tumačenje opsega ovlasti.

postojeći zakonski tekst, pojedina odredba pa čak dio zakona ili, pak, uredba ima provedbeni značaj odnosno dopunjuje zakonski tekst. Dvojba je, dakle, da li ovlast tumačiti ekstenzivno (široko) ili restriktivno (usko), zaključuje Šantić.

Situaciju sa ovim zakonom Klub koristi da upozori na činjenicu da smo svjedoci sve više spornih tumačenja pojedinih odredbi, odnosno instituta Ustava. Jučer je to bilo pitanje imuniteta, danas zakonodavne delegacije (prijenosa zakonodavne ovlasti na Vladu), a sutra to već može biti pitanje financiranja lokalne samouprave tj. opsega odgovornosti države za financiranje jedinica lokalne samouprave u pojedinim oblastima gdje one to nisu u mogućnosti učiniti. Jasno je da mora postojati pluralitet u političkim stavovima, mišljenjima i koncepcijama, ali divergentna tumačenja ustavnih rješenja nisu dopustiva i Klub je za to da se o svim tim spornim pitanjima provede rasprava savjesno i stručno i bez dizanja tenzija.

Usljedila je pojedinačna rasprava zastupnika, a prva je na redu bila **Jadranka Kosor** (HDZ). U kraćem istupu zastupnica je izrazila neslaganje s ocjenom da je Vlada predlažući ovaj Zakon pokazala visoki stupanj osjetljivosti na javno mnijenje, pripremvši ovaj zakonski tekst za samo par dana od izglasavanja Zakona o ovlastima Vlade. Da Vlada pokazuje visok stupanj osjetljivosti na mišljenje javnosti tada bi, ako ni zbog čega drugoga, reagirala na zahtjev javnosti s početka ove godine da se ne smanje roditeljske naknade tj. iste vrate na prošlogodišnju razinu. Zastupnica smatra da se "Vlada ponaša kao uvrijeđena mlada koja nešto malo želi, pa ne želi, a zapravo je u svemu tome ipak na kraju nedosljedna. To je ponašanje vrlo razmaženoga djeteta, koji kada mu se nešto ne sviđa u igri kaže da će uzeti svoje krpice i bebu pa ići kući". Ovim Prijedlogom Vlada

dovodi u vrlo težak položaj zastupnike vladajuće koalicije koju su još prije nekoliko dana morali braniti prijedlog po kojem Vlada treba imati takve ovlasti, a sada bi morali promijeniti mišljenje. Čudi se ministrici pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, koja je dok je donedavno bila zastupnica, branila donošenje Zakona ovlastima Vlade, a sada predlaže nešto drugo. Za zastupnicu nije sporno da Vlada može donositi uredbе jer na to ima ustavno pravo po članku 87, ali valja voditi računa o tome da su se prilike promijenile, da se promijenio Ustav i da Vlada odgovara Saboru. Sabor bi itekako žestoko trebao kontrolirati Vladu kada donosi uredbе sa zakonskom snagom, zaključila je ova zastupnica.

Na kraju u raspravi su sudjelovala još dva SDP-ova zastupnika. I **Miroslav Korenika** drži da treba odbiti Prijedlog zakona te da Vlada mora imati mogućnost donositi uredbе sa zakonskom snagom jer u vrijeme kada Hrvatski sabor ne zasjeda može se dogoditi situacija koja zahtijeva hitno djelovanje i život ne smije stati. Nije se složio s mišljenjem Jadranke Kosor da zastupnici mijenjaju mišljenje glede ovog zakona. Njegov je dojam, kaže, da zastupnici unutar Kluba zastupnika SDP-a ne mijenjaju svoje mišljenje jer su i prilikom promjene Ustava smatrali kako mora postojati mogućnost donošenja uredbi sa zakonskom snagom. Korenika je isto tako uvjeren da ministrica sasvim sigurno može sama sebe braniti i obraniti, ali dodaje kako ministrica ovdje ne nastupa kao pojedinac već zastupa stav Vlade. Bez obzira na osobni stav, gospođa Antičević-Marinović mora sudjelujući u raspravi podržavati stav Vlade, zaključio je Korenika.

I zastupnik **Josip Leko** (SDP) reagirao je na ranije izrečenu konstataciju o različitim stajalištima zastupnika glede ovlasti Vlade da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Sabora. To jednostavno nije točno, podvukao je Leko, i dodao još kako i sada misli da se radi o praktičnom, a ne teorijskom pitanju. "Nedvojbeno je da članak 87. Ustava pruža mogućnost Saboru da diskreciono odluči hoće li donijeti Zakon kojim daje ovlast Vladi, a kada je to već tako onda Vlada mora primjenjivati zakone ili podnijeti ovakav zakonski prijedlog kojim traži prestanak važenja Zakona, pošto se nada da će Hrvatski sabor ostati kod

ocjene da je Zakon utemeljen na Ustavu, i na volji Hrvatskoga sabora te će se na tom temelju odbiti prijedlog o ukidanju Zakona", podvukao je Leko. Zastupnik se priključio mišljenjima ostalih da treba odbiti Prijedlog zakona.

U završnoj riječi ministrica pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, **Ingrid Antičević-Marinović** kazala je kako je istupe zastupnika shvatila kao iskaz velikog povjerenja koje parlament daje Vladi te je na tome od srca zahvalila

zastupnicima. Glede nekih razmišljanja o pobudama Vlade da predloži jedan ovakav zakon, ministrica kaže kako se Vlada nema pravo ponašati kao "uvrijeđena frajla" ali niti kao "uvrijeđeni gospodičić" već, prije svega, mora osluškiivati bilo javnosti. Naglasila je još da Vlada može savršeno funkcionirati i uz postojeći pravni instrumentarij.

Radi ispravka netočnog navoda javio se **Vladimir Šeks (HDZ)**. Odbijanje Kluba zastupnika HDZ-a da prihvati ovaj Prijedlog zakona nije

izraz povjerenja u aktualnu Vladu, nego je to političko stajalište da svaka vlada treba imati te ovlasti, pojasnio je.

Time je zaključena rasprava pa je uslijedilo glasovanje u kojem je većinom glasova zastupnika (81 "za" i 1 "suzdržan"), a sukladno prijedlozima radnih tijela odbijen Prijedlog zakona o ovlasti Vlade RH da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskoga sabora.

J. Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O RASPISIVANJU DRŽAVNOG REFERENDUMA (Predlagatelj: Klub zastupnika HDZ-a) - ZAVRŠETAK RASPRAVE I GLASOVANJE

Odbijen prijedlog za raspisivanje referenduma

Na sjednici 26. listopada okončana je dugotrajna rasprava o ovom prijedlogu, započeta još ljetos, na izvanrednoj sjednici Hrvatskog sabora (o tome smo pisali u našem listu broj 307 od 2. kolovoza na str. 23-41. pod naslovom: "Dugotrajna rasprava završila bez odluke"). Naime, potaknut potpisima 10 posto birača, koje je prikupio Nacionalni stožer za obranu digniteta Domovinskog rata, Klub zastupnika je 10. srpnja predložio da Sabor donese odluku o raspisivanju državnog referenduma. Na njemu bi se građani izjasnili o tome jesu li za donošenje zakona kojima bi se hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata osigurao isti tretman pred tijelima sudbene vlasti, uključujući i Međunarodni sud u Haagu (u svezi s mogućim kaznenim progonima zbog djela počinjenih u obrani zemlje) kakav su imali pripadnici antifašističkih vojski i pokreta tijekom i nakon II. svjetskog rata. Međutim, saslušavši završno izlaganje predstavnika predlagatelja, zastupnici su većinom glasova odbili predloženu odluku (glasovalo se pojedinačno).

Budući da je 14. izvanredna sjednica Hrvatskog sabora zaključena u ponoć sa 17. na 18. srpnja, za vrijeme završne riječi predstavnika

predlagatelja (prekinuta je zbog isteka ustavnog roka) **Vladimir Šeks** je na ovom zasjedanju okončao svoje izlaganje. Najprije je podsjetio na to da su u ljetosnoj raspravi zastupnici iz redova vladajuće koalicije te nadležni odbori bili mišljenja da se predložena odluka ne može donijeti, unatoč potpisima 400 tisuća hrvatskih građana, budući da postojeći Zakon o referendumu tada još nije bio usklađen s ustavnim promjenama koje omogućuju da Hrvatski sabor raspiše referendum o pitanjima iz svog djelokruga na temelju potpisa 10 posto biračkog tijela. Bilo je prigovora i da je referendumsko pitanje neustavno, nejasno, itd. U međuvremenu je, kaže, noveliran Zakon o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave. Navedenim izmjenama regulirana su sva dvojbenja pitanja koja se odnose na raspisivanje referenduma predviđenog člankom 86. stavkom 3. Ustava (kada to zatraži 10 posto birača) i sve okolnosti u svezi s tim. Sada je, znači, i ta zakonska prepreka otklonjena, tako da postoje svi formalni preduvjeti za raspisivanje državnog referenduma, zaključio je Šeks. Pitanje je samo hoće li Hrvatski

sabor poštovati volju naroda, odnosno 10 posto hrvatskog biračkog tijela koje zahtijeva da se na temelju ustavne odredbe raspiše referendum na kojem bi se hrvatski državljani s pravom glasa izjasnili o postavljenom referendumskom pitanju (to je stvar demokratske političke odluke hrvatskih birača).

Po ocjeni zastupnika Šeksa, referendumsko pitanje je vrlo precizno i jasno izraženo, a u djelokrugu je Hrvatskog sabora. Naime, prema odredbi članka 80. Ustava RH Parlament odlučuje o donošenju zakona. Ako bi se većina birača izašlih na referendum izjasnila za donošenje spomenutog propisa to bi obvezalo Hrvatski sabor da, kao zakonodavac, donese zakon u smislu pravnog i faktičnog izjednačavanja tretmana hrvatskih branitelja i onih koji su tijekom i nakon 2. svjetskog rata bili pripadnici obrambenih osloboditeljskih i antifašističkih vojski i pokreta, a u svezi s eventualno počinjenim kaznenim djelima u obrani.

Nakon što je Vlada zauzela političko stajalište da treba istraživati i zločine koje su tijekom i nakon 2. svjetskog rata počinili pripadnici partizanskih postrojbi, odnosno pripadnici NOP-a, ne može se reagirati na način kao što

je to ovih dana učinio predsjednik SAB-a Ivan Fumić, pa i Rade Bulat u tisku, negodovao je Šeks. Pritom je aludirao na tvrdnje da su saveznici 45. godine zaključili da nitko tko je bio u pokretu otpora protiv nacizma i fašizma ne mora odgovarati za eventualno počinjena kaznena djela u toj obrani. Naime, hrvatskoj javnosti je dobro poznato da su u tom razdoblju počinjeni brojni masovni zločini, od Bleiburga pa do Bjelovara, Osijeka, Vršca i drugih postaja Križnog puta, na kojima su bez

ikakva suda, ali po političkom nalogu, pobijeni deseci i deseci tisuća hrvatskih ljudi (dovoljno je bilo samo da je netko bio pripadnik domobranske ili ustaške vojske ili da se našao u onim zbjezgovima i bio označen kao narodni neprijatelj).

Kako reče, ne vidi razloga da Hrvatski sabor ne odgovori na izraženu volju 400 tisuća hrvatskih birača koji su uredno, u skladu s Ustavom, zatražili donošenje odluke o raspisivanju referenduma. Apelirao je, stoga, na zastupnike, u ime Kluba

zastupnika HDZ-a, da respektiraju tih 400 tisuća potpisa hrvatskih građana i donesu odluku o raspisivanju referenduma s naznačenim referendumskim pitanjem.

Nakon toga je predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** zaključio raspravu i dao na glasovanje predloženu Odluku. **Nakon pojedinačnog izjašnjavanja utvrđeno je da većina nazočnih zastupnika (50) nije prihvatila tu odluku, 22 zastupnika glasovala su "za" a 12 ih se suzdržalo.**

M.Ko.

UTVRĐIVANJE KANDIDATA ZA IZBOR ČLANOVA DRŽAVNOODVJETNIČKOG VIJEĆA; PRIJEDLOG KANDIDATA ZA IZBOR ČLANOVA DRŽAVNOODVJETNIČKOG VIJEĆA

Izabrano deset članova-1 naknadno

Izbor članova Državnoodvjetničkog vijeća Hrvatski sabor raspravio je u dvije faze. U prvoj je jednoglasno donio zaključak da predlagatelj, Odbor za pravosuđe, izvrši odabir 11 kandidata (od ukupno 34) i predloži ih Hrvatskom saboru. Potom je, u drugoj fazi, uslijedila rasprava o predloženim kandidatima, a nesuglasice su nastupile zbog nezadovoljstva oporbe prijedlogom člana Državnoodvjetničkog vijeća koji se bira iz reda zastupnika Hrvatskog sabora, a u tom državnom tijelu predstavlja oporbu. Zastupnici su ipak postigli dogovor te su većinom glasova izabrali samo deset članova Državnoodvjetničkog vijeća, dok će o utvrđivanju kandidata oporbe Odbor za pravosuđe provesti ponovnu raspravu kojoj će biti nazočni Klubovi zastupnika oporbenih stranaka.

O UTVRĐIVANJU KANDIDATA ZA IZBOR ČLANOVA DRŽAVNOODVJETNIČKOG VIJEĆA

U pojašnjenju navedenog postupka poslužili smo se uvodnim izlaganjem predstavnika predlagatelja, predsjednika saborskog Odbora za pravosuđe **Luke Trconića**.

Odbor za pravosuđe je postupio sukladno članku 89. Zakona o Državnom odvjetništvu i pokrenuo proceduru za izbor članova Državno

odvjetničkog vijeća. Ukupan broj predloženih kandidata je 34, a od toga Hrvatski sabor trebao bi izabrati 11 članova. Sedam članova bit će iza-

*Od ukupno 11 članova
Državnoodvjetničkog vijeća
sedam članova bit će izabrano
od kandidata koje je predložilo
Državno odvjetništvo, dva
člana od predloženih
kandidata hrvatskih pravnih
fakulteta dok će dva člana biti
iz reda kandidata koje će
predložiti Hrvatski sabor.*

brano od kandidata koje je predložilo Državno odvjetništvo, dva člana od predloženih kandidata hrvatskih pravnih fakulteta dok će dva člana Državnoodvjetničkog vijeća biti iz reda kandidata koje će predložiti Hrvatski sabor. Odbor za pravosuđe predložio je predsjedniku Hrvatskog sabora da u dnevni red 17. sjednice uvrsti točku: "Izbor članova Državnoodvjetničkog vijeća". Hrvatskom saboru predlaže se potom izbor 11 članova Državnoodvjetničkog vijeća. Svi predloženi kandidati (trideset i četiri) su od ovlaštenih predlagatelja te je utvrđeno da ispunjavaju uvjete za izbor. Odbor preporučuje da se prilikom izbora članova Državnoodvjetničkog vijeća načelno vodi računa o mišljenju

struke koje je došlo do izražaja kroz broj dobivenih glasova pojedinih kandidata na proširenom kolegiju Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske. Odbor također drži da treba uvažiti stavove proširenog kolegija Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske da članove Državnoodvjetničkog vijeća iz reda zamjenika državnih odvjetnika treba izabrati na način da tri člana budu iz reda zamjenika glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske, tri člana iz reda zamjenika županijskih državnih odvjetnika i jedan član iz reda zamjenika općinskog državnog odvjetnika. Odbor smatra i da je nužno osigurati odgovarajuću regionalnu zastupljenost kao i razmjernu zastupljenost žena u članstvu Državnoodvjetničkog vijeća te predlaže da se najmanje tri člana izaberu iz reda žena-kandidata, uvažavajući Ustavom proklamiranu ravnopravnost spolova.

Za raspravu se jedino javio, u ime Kluba zastupnika SDP-a, javio **mr. Mato Arlović (SDP)**. Predložio je da Sabor zaduži Odbor za pravosuđe da od ukupnog broja kandidata izabere potrebnih jedanaest uz pridržavanja svih načela struke, Ustava i ravnopravnosti spolova te da obrazloži svoj izbor.

Zastupnici su tada prešli na glasovanje i jednoglasno (78 glasova "za") prihvatili zaključke koje su predložili Odbor za pravosuđe i Klub zastupnika SDP-a.

O PRIJEDLOGU KANDIDATA ZA IZBOR ČLANOVA DRŽAVNOODVJETNIČKOG VIJEĆA

Prijedlog kandidata za izbor članova Državnoodvjetničkog vijeća iznio je predsjednik saborskog Odbora za pravosuđe **Luka Trconić**.

Za članove

*Državnoodvjetničkog vijeća
izabrani su: Dragan Novosel,
Petar Pulišelić, Zlata Hrvoj-
Šipek; Inka Jurušić, Đuro
Pokrajac, Doris Hrast,
Mladen Crnjaković, Vesna
Podlipec, dr. Vladimir
Ljubanović i dr. Davor
Krapac.*

Objasnio je kako je Odbor za pravosuđe, ovlašten od Hrvatskog sabora, izabrao 11 kandidata za članove Državnoodvjetničkog vijeća, vodeći se kriterijima kao što je poštovanje struke, zastupljenost regija Hrvatske te zastupljenost žena. Kandidati za koje Odbor drži da bi trebali biti izabrani za članove Državnoodvjetničkog vijeća su: Dragan Novosel, zamjenik glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske; Petar Pulišelić, zamjenik glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske; Zlata Hrvoj-Šipek, zamjenica glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske; Inka Jurušić, zamjenica županijskog državnog odvjetnika u Splitu; Đuro Pokrajac, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Koprivnici; Doris Hrast, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Rijeci; Mladen Crnjaković, zamjenik općinskog državnog odvjetnika u Zagrebu; Vesna Podlipec, zastupnica u Hrvatskom saboru; Valter Drandić, zastupnik u Hrvatskom saboru, dr. Vladimir Ljubanović, profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Osijeku i dr. Davor Krapac, profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Ponovni postupak ili glasovanje o samo devet članova

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Vladimir Šeks (HDZ)**.

Rekao je da ne prihvaća prijedlog Odbora za pravosuđe da zastupnik Valter Drandić bude član Državnoodvjetničkog vijeća. Smatra da se na taj način, kako kaže, umjetno svrstava zastupnik u oporbu mada tamo ne spada, budući da je IDS na zadnjim izborima pripadao pobjedničkoj koaliciji. Drži da stvarnu oporbu Hrvatskog sabora čine zastupnici HSP-a, HKDU-a, DC-a, i HDZ-a, a nitko od njih nije predložen. Predložio je da se stoga odbaci izvješće Odbora za pravosuđe u kojem predlažu članove Državnoodvjetničkog vijeća u dijelu koji se odnosi na izbor članova iz Hrvatskog sabora. Mišljenja je da bi trebalo donijeti odluku da se cijeli postupak ponovi ili da se sada glasuje samo o izboru devet članova Državnoodvjetničkog vijeća.

Prigovor gospodina Šeksa bio bi korektan da je uslijedio u doba kada je IDS bio član vladajuće koalicije, odgovorio je predsjednik Odbora za pravosuđe **Luka Trconić**. Smatra da je doista neobično da stranka koja ima najviše oporbenih zastupnika ne bude i predstavnik te oporbe, pojasnivši kako se Odbor našao u teškoj situaciji prilikom zadanog mu posla te je izradio listu kandidata maksimalno uvaživši sve definirane kriterije. Zaključio je da izrađenu listu smatra razumnom i propisnom.

Time što je IDS istupio iz vladajuće koalicije nije prešao u oporbu, ta stranka je sada u jednoj posebnoj poziciji, konstatirao je **Vladimir Šeks**. Upitao je potom, ako IDS i jest oporba, kako je mogao, budući da ima samo tri zastupnika u odnosu na 50 zastupnika stvarne oporbe dobiti člana u Državnoodvjetničkom vijeću.

Argumenti gospodina Šeksa su vrlo uvjerljivi, jer nama treba lista koja će realno odražavati odnose u Hrvatskom saboru, rekao je **Anto Đapić (HSP)**. Podržao je potom prijedlog da se glasa samo o onom kandidatima Državnoodvjetničkog vijeća koji nisu iz Sabora, a da se ponovno raspravi o predstavnicima oporbe u tom tijelu.

Netočni navod gospodina Trconića ispravio je **Ante Beljo (HDZ)**. Osvrnuo se na izjavu kako vladajuća koalicija ima svoje ljude u opoziciji. Smatra da ako bi demokracija tako u svijetu funkcionirala bila bi to diktatura većine koja bi imala pravo odlučivati tko je u opoziciji i tko će biti njihov član u pojedinim državnim tijelima.

Potpuno je neistinito da sam ja rekao kako vladajuća koalicija ima

svoje ljude u oporbi, odgovorio je **Luka Trconić**.

Za repliku se javila i **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Naglasila je kako je i DC iznenađen ovakvim izborom članova Državnoodvjetničkog vijeća iz oporbe. Dodala je kako je gospodin Drandić kvalitetan pravnik, ali da se IDS teško može svrstati u oporbu. Predložila je stoga da se oporbi Hrvatskog sabora dopusti da se sama dogovori oko izbora svog člana u Državnoodvjetničkom vijeću.

Navod gospodina Trconića ponovno je ispravio **Ante Beljo**. Stvar je, kaže, jasna, budući da je gospodin Trconić rekao da vladajuća koalicija ne daje kandidate iz opozicije, a onda je imenovao tog kandidata.

Gospodin Drandić jedini od predloženih kandidata nije pravnik, nego ekonomist, nadovezala se **Jadranka Kosor (HDZ)** ispravivši time netočni navod g-de Škare-Ožbolt.

Oporba mora sama odlučivati o svom članu

Jadranka Kosor se potom javila za raspravu. Smatra sasvim logičnim da je oporbi dana mogućnost da se dogovori o svom kandidatu u Državnoodvjetničkom vijeću, tim više što oporba u Saboru ima oko pedesetak zastupnika. Gospodina Drandića ne drži ni kompetentnim za obavljanje te dužnosti budući da je ekonomist, a logično bi, kaže, bilo da su članovi Državnoodvjetničkog vijeća isključivo pravnici.

Odbor za pravosuđe nije imao nikakve druge namjere osim da se pokuša naći ispravno rješenje, odgovorio je predsjednik Odbora za pravosuđe **Luka Trconić**. Predložio je tada da zastupnici glasuju o devet kandidata koji nisu zastupnici Hrvatskog sabora, a da se o kandidatima Hrvatskog sabora za Državnoodvjetničko vijeće provede nova proširena rasprava Odbora uz sudjelovanje Klubova zastupnika oporbe.

Predloženo rješenje gospodina Trconića pozdravio je **Joško Kontić (HLSL)**, jer drži kako je dobro rješenje koje će pridonijeti stvaranju boljih odnosa u Saboru. Ključnim problemom situacije koja je nastala ne drži to što gospodin Drandić nije pravnik, nego to što se nije oporbi dala mogućnost da sama odlučuje o svom kandidatu u Državnoodvjetničkom vijeću. Smatra da bi saborska manjina

trebala u takvim situacijama sama donositi odluke, a ne da se stvara privid kako vladajuća koalicija iz oporbe izabire ljude koji su joj skloni.

Kada je IDS davao prijedlog svog kandidata nije ga davao u smislu kandidata oporbe, naglasio je **Valter Drandić (IDS)**. Smatra da članovi Državnoodvjetničkog vijeća ne moraju biti pravnici, što bi samo pridonijelo kvalitetnijem radu tog državnog tijela. Zaključio je da se osobno ne osjeća dijelom HDZ-ove parlamentarne manjine te da stoga povlači kandidaturu.

Joško Kantić se samo nadovezao i rekao kako je i očekivao ovakvu reakciju gospodina Drandića.

Činjenica je da HDZ u vrijeme kada je bio na vlasti nije određivao tko će iz tadašnje oporbe biti potpredsjednik Sabora ili član pojedinih odbora, naglasio je **Ante Beljo**. Drži kako vladajuća koalicija terorizira manjinu, na što nigdje u svijetu nema pravo.

Iz izlaganja gospodina Belje može se zaključiti da je HDZ tijekom deset godina funkcionirao kao udruga časnih sestara ili slikara naivaca, a to

nije točno, replicirao je **Joško Kantić**. Mišljenja je da nije korektno reći kako vladajuća koalicija terorizira oporbu, argumentirajući to odnosom koji je HDZ prije imao spram oporbe. Dodao je da će se, sada kada je u saborskoj većini, boriti za to da se ta većina ne ponaša kao što je to radio HDZ.

HDZ nikada nije određivao koji će članovi oporbe biti u saborskim odborima i ovo što se danas radi je presedan i teroriziranje manjine, tvrdi **Ante Beljo**.

O ovakvim imenovanjima zastupnika iz oporbe trebao bi ipak odlučivati Hrvatski sabor

Predsjednik Odbora za pravosuđe **Luka Trconić** iznio je mišljenje da nema potrebe za nastavkom ovakve rasprave. Predložio je da se danas glasuje o izboru deset članova Državnoodvjetničkog vijeća, budući da zastupnica Vesna Podlipec ispunjava sve kriterije i njen izbor nije sporan te bi samo o jednom članu kojeg bi izabrao Hrvatski sabor Odbor za pravosuđe trebao provesti

raspravu. Nije se složio s prijedlogom da kada se radi o ovakvim imenovanjima oporba ima pravo imenovati svoje članove, već drži da bi o tome ipak trebao odlučiti Hrvatski sabor u cjelini. Navedeni prijedlog nazvao je uskogrudnim i neracionalnim.

Vladimir Šeks je istaknuo kako nema ništa protiv gospodina Drandića, ali da priroda rada Državnoodvjetničkog vijeća iziskuje da u njemu budu isključivo pravnici. Smatra dalje da bi sada trebalo glasovati ipak o samo devet članova Vijeća, a glasovanje o izboru članova koji su iz Hrvatskog sabora trebalo bi provesti kasnije zbog cjelovitijeg rješenja.

Predsjednik Hrvatskog sabora je uvažio prijedlog gospodina Trconića te konstatirao da će se glasovati za izbor deset članova Državnoodvjetničkog vijeća.

Hrvatski sabor je tada većinom glasova (73 "za" i 20 "suzdržanih") izabrao deset članova Državnoodvjetničkog vijeća, a jedanaestog člana izabrat će naknadno.

M.S.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

CESTOGRADNJA

Rješavanje prometnog problema na području Karlovca

Zastupnik u Hrvatskom saboru **Darko Šantić (HNS)** postavio je zastupničko pitanje u **vezi s razrješenjem prometnog problema na području grada Karlovca**.

Odgovor je uputilo **Ministarstvo pomorstva, prometa i veza**. U Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2001. godinu ("Narodne novine", broj 130/2001. i 59/2001.), u razdjelu 065 Ministarstva pomorstva, prometa i veza osigurana su sredstva za kapitalne projekte: R 261889 CESTA SPLIT-ZAGREB I R 303575 RJEŠAVANJE PROMETNOG PROBLEMA NA PODRUČJU KARLOVCA

u glavi 25 Uprave za ceste, korisnik kojih je bila Hrvatska uprava za ceste. Hrvatska uprava za ceste prestala je s radom 11. travnja 2001. godine, kada je registrirano trgovačko društvo Hrvatske ceste d.o.o. Trgovačko društvo Hrvatske ceste d.o.o. samostalno je i neovisno u korištenju sredstava po svim pozicijama koje su predviđene unutar glave 25 razdjela 065 ovoga Ministarstva, stoji u odgovoru. Također, prema Zakonu o javnim cestama, investitor rekonstrukcije i građenja na državnim cestama isključivo je ovo trgovačko društvo. Za potrebu izrade odgovora na predmetno zastupničko pitanje, Ministarstvo pomorstva, prometa i veza zatražilo je podatke o dinamici korištenja planiranih proračunskih sredstava, odnosno informaciju o izvršenju projektne pripreme i građenja. Izvješće Hrvatskih cesta

d.o.o. prilaže se kao sastavni dio ovoga odgovora. Ministarstvo pomorstva, prometa i veza u više je navrata izravno i preko Nadzornog odbora Hrvatskih cesta d.o.o. (u kojem je predstavnik ovog Ministarstva ujedno i predsjednik Nadzornog odbora) interveniralo i ponudilo pomoć, a s ciljem izvršenja tekućeg državnog proračuna prema planu. U okviru svojih nadležnosti, Ministarstvo može pokrenuti odgovarajuće postupke radi eventualnog utvrđivanja uzroka i odgovornosti za neizvršenje planiranih kapitalnih projekata po svakoj proračunskoj poziciji. Ministarstvo pomorstva, prometa i veza naglašava državnu važnost karlovačkog prometnog čvora te očekuje od Hrvatskih cesta d.o.o. da realiziraju svoje obveze prema gradu Karlovcu u skladu s odrednicama državnog proračuna.

U Izvješću Hrvatskih cesta d.o.o. pak stoji da je u skladu sa Zakonom o javnim cestama u nadležnosti Hrvatskih cesta d.o.o. izgradnja i održavanje državnih cesta, pa realizacija projekta izgradnje užeg gradskog prstena na području grada Karlovca ne pripada spomenutom. U tijeku je iznalaženje načina prebacivanja utrošenih sredstava od strane Hrvatskih cesta d.o.o. na grad Karlovac, te povrata uloženi sredstava kroz suradnju na budućim projektima državnih cesta. Vezano uz realizaciju projekta izgradnje prometnice buduće dionice državne ceste D 1, od čvora Mostanje do naselja Vukmanički Cerovac, u tijeku je natječaj za izradu projekata te razminiravanje područja. Za rekonstrukciju raskrižja "Banija" provedeno je javno nadmetanje, odabran izvoditelj radova, te se čeka građevinska dozvola za početak radova, stoji u izvješću Hrvatskih cesta.

S.F.

ENERGETIKA

Nadoknade za korištenje prostora za termoelektre

Zastupnik **Valter Drandić (IDS)** postavio je pitanje u vezi s nadoknadom za prostore koje koriste objekti za proizvodnju električne energije. Naime, zašto Vlada nije donijela odluku da se sve jedinice lokalne samouprave Labinštine, koje su nekad sačinjavale bivšu općinu Labin, uključe u raspodjelu naknade za prostore koje koriste objekti za proizvodnju električne energije (TE Plomin 1 i TE Plomin 2), a koje bi tim sredstvima bile u mogućnosti realizirati svoje gospodarske i infrastrukturne programe. Odgovor je dostavila **Vlada Republike Hrvatske**. Odluka Vlade RH od 16. prosinca 1999. godine kojom je utvrđena nadoknada prema slijedećem: Općina Kršan - 60%, Grad Labin - 28%, Općina Sveta Nedjelja 5,5%, Općina Raša - 6,5%, bila je pokušaj osmišljavanja i uvođenja novog koncepta u vezi sa sustavom nadoknada, posebice vezano uz namjenu i način trošenja sredstava koja se plaćaju općinama i gradovima čije prostore koriste elektroenergetski proizvodni objekti. Cilj je bio osmišljavanje i promoviranje

učinkovitijeg korištenja nadoknada. Motiv i temelj prijedloga za raspodjelu nadoknada u vezi s termoelektre Plomin I. i Plomin II., kako je to i usvojeno 16. prosinca 1999. godine, bila je namjera da se, u sklopu postignutog dogovora i suglasja općina i gradova Labinštine, osmisle i pokrenu određene gospodarske aktivnosti. To znači da u određivanju nadoknada nije do kraja bila primijenjena metodologija koja se inače koristi na drugim proizvodnim objektima. S vremenom je, međutim, to suglasje lokalnih jedinica nestalo i konačno opozvano zbog sporog napretka pokretanja odgovarajućih gospodarskih aktivnosti.

Općina Kršan je odustala od prethodnih dogovora i 14. ožujka 2001. godine je dopisom upućenim Vladi zatražila stavljanje izvan snage Odluke od 16. prosinca 1999. godine i zatražila da se donese nova odluka. Dakle, zatraženo je da se suspendira Odluka koja nije bila isključivo utemeljena na važećoj metodologiji po kojoj se određuju nadoknade. Nova Odluka Vlade donesena je 13. rujna 2001. godine i temelji se isključivo na usvojenoj metodologiji koja vrijedi za sve hrvatske termo i hidro elektrane.

Činjenica da se 71,79% prostora TE Plomin I. i Plomin II. nalazi na području Općine Kršan, a 28,21% prostora na području Grada Labina ne određuje i odnos postotka nadoknada, jer razni dijelovi elektrane imaju različite težinske faktore u metodologiji. Prilikom donošenja nove Odluke nije bilo potrebno konzultirati Grad Labin jer se za potrebe postojeće metodologije raspolagalo sa svim potrebnim relevantnim podacima.

Nadoknada koja se isplaćuje za korištenje prostora koji zauzimaju elektrane, nije ekološka renta i stoga se temelji samo na stvarnom zauzeću prostora. Gradu Labinu je kao integralni dio obiju termoelektre, propisana površina na kojoj se nalazi deponija šljake i pepela, no neprijeporno je da se bitni dijelovi obiju elektrane nalaze na području Općine Kršan.

Iz svega prethodno rečenog proizlazi da su u tijeku izrade Prijedloga odluke, Vladi Republike Hrvatske, odnosno Ministarstvu gospodarstva bile poznate sve činjenice koje su bitne za metodologiju određivanja nadoknade, te stoga nije bilo potrebno, prije donošenja Odluke od 13. rujna 2001. godine, obaviti razgovore i s

predstavnicima jedinica lokalne samouprave koje su bile obuhvaćene prvotnom Odlukom Vlade. Na temelju članka 7. Zakona o elektroprivredi (Narodne novine, br. 31/90, 47/90, 61/91, 26/93, 78/94 i 105/99), Vlada RH je ovlaštena donositi odluke o nadoknadama bez konzultacija s jedinicama lokalne samouprave. Ukoliko se, međutim, iznesu novi konkretni argumenti glede problematike zauzeća prostora, a koji nisu bili poznati prilikom donošenja zadnje Odluke, Vlada Republike Hrvatske spremna ih je razmotriti, kako stoji u odgovoru.

S.F.

MIROVINE

O broju korisnika boračke mirovine

Na zastupničko pitanje zastupnika u Hrvatskom saboru **Ivice Tafre (HDZ)** o tome **koliko je u posljednje dvije godine porastao broj korisnika po osnovi tzv. boračke mirovine iz NOB-a i zbog čega** odgovor je dalo **Ministarstvo rada i socijalne skrbi**.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u mjesecu rujnu 2001. godine ukupno je bilo 81.323 korisnika mirovine iz Narodnooslobodilačkog rata (u daljnjem tekstu: NOR), od toga je bilo 31.182 korisnika starosne mirovine, 10.007 korisnika invalidske mirovine i 40.134 korisnika obiteljske mirovine nakon smrti korisnika, odnosno osiguranika koji je imao status borca NOR-a.

Nakon 1. siječnja 1999. pravo na mirovinu ostvarilo je 26 korisnika starosne mirovine i 3266 korisnika obiteljske mirovine nakon smrti korisnika mirovine koji je mirovinu ostvario pod povoljnijim uvjetima kao učesnik NOR-a.

Navedene starosne i obiteljske mirovine osiguranici su ostvarili od 1. siječnja 1999. na temelju podnesenog zahtjeva nakon toga dana, temeljem općih uvjeta propisanih u Zakonu o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine", brojevi 102/98, 127/00 i 59/01 - u daljnjem tekstu: ZOMO). Naime, od 1. siječnja 1999. prestao je važiti Zakon o preuzimanju saveznih zakona iz oblasti mirovinskog i invalidskog osiguranja koji se u Republici

Hrvatskoj primjenjuje kao republički zakon ("Narodne novine", broj 53/91).

Uvidom u mirovinske predmete 26 korisnika, ustanovljeno je da su starosnu mirovinu na temelju podnesenog zahtjeva poslije 1. siječnja 1999. ostvarili osiguranici koji su navršili i više od 70 godina života i uz zahtjev za priznanje prava na mirovinu pružili su pismeni dokaz o svom učešću u NOR-u (radna knjižica, pravomoćno rješenje o utvrđenom stažu koji se računa u dvostrukom trajanju), te ukoliko su se nakon navedenog dana nalazili u osiguranju i dokaz o istom. Naime, dio tih osiguranika obavljao je djelatnosti koje se mogu obavljati i nakon 65 godina života (samostalne profesionalne djelatnosti ili obrtničke djelatnosti).

Osim toga, u nekoliko slučajeva je ustanovljeno da su osiguranici ispunili uvjete za stjecanje prava na starosnu mirovinu tek nakon početka primjene ZOMO tj. nakon 1. siječnja 1999., jer su tada ispunili uvjet potrebnog mirovinskog staža. Naime, odredbama članka 30. ZOMO propisano je da pravo na starosnu mirovinu ima osiguranik kada navršši 65 godina života (muškarac) odnosno 60 godina života (žena) i 15 godina mirovinskog staža. Navedeni uvjet mirovinskog staža povoljniji je u odnosu na propis koji se primjenjivao do 31. prosinca 1998. godine iz razloga što se u mirovinski staž uračunava i poseban staž (u konkretnim slučajevima staž proveden u NOR-u), za razliku od ranijeg propisa kada je uvjet za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu uz iste godine života bio i 15 godina staža osiguranja (radni staž) koji je isključivao posebni staž).

Dakle, od 1. siječnja 1999. prema odredbama ZOMO prava iz mirovinskog osiguranja osiguranici i učesnici NOR-a ostvaruju pod istim uvjetima kao i drugi korisnici koji nisu bili u NOR-u uz jedinu pogodnost da im se u ukupan mirovinski staž uračunava u dvostrukom trajanju vrijeme provedeno u NOR-u, a što je u skladu s odredbama članka 22. točke 7. ZOMO.

Drugom dijelu zastupničkog pitanja ne možemo udovoljiti, budući da zbog načina na koji je ustrojena banka podataka umirovljenika, primjenom postojećih transakcija nije moguće za 81.323 korisnika doći do podatka koliko su godina života navršili do 15. svibnja 1945. Do

traženog podatka moglo bi se doći ugradnjom novih aplikacija, što iziskuje izvjesno vrijeme i svakako nije moguće ostvariti u navedenom roku (do 10. odnosno 22. listopada 2001.).

Đ.K.

PRAVA BRANITELJA

Broj branitelja i dragovoljaca Domovinskog rata

Na pitanje zastupnice **Darinke Orel (HSLŠ)** u vezi s **ukupnim brojem hrvatskih branitelja** dostavljeni su podaci i odgovor **Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata**. U odgovoru stoji da prema podacima koje su Ministarstvu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata dostavljeni iz Ministarstva obrane te Ministarstva unutarnjih poslova ukupan broj hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata je 386.301, i to 36.301 pripadnika Ministarstva unutarnjih poslova, te 350.000 pripadnika Hrvatske vojske. U vezi drugog pitanja o ukupnom broju dragovoljaca i branitelja koji su djelovali u izravnoj vezi s otporom agresoru Ministarstvo nije u mogućnosti očitovati se, budući da se isti podaci mogu dobiti isključivo u prethodno navedenim ministarstvima, stoji u odgovoru Ministarstva hrvatskih branitelja.

Vezano za protuzakonito ostvarivanje prava na stambeno zbrinjavanje hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji napominjemo da je pitanje stambenog zbrinjavanja do 1998. godine rješavano isključivo preko Stambene komisije Ministarstva obrane, tako da relevantne podatke o nezakonitom postupanju u stambenom zbrinjavanju Ministarstvo hrvatskih branitelja ne posjeduje. Od osnivanja Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata početkom 1998. godine do kraja mjeseca studenog 2001. godine Ministarstvo će dodijeliti ukupno 2859 stanova. Trenutno Ministarstvo obavlja reviziju donesenih rješenja o dodjeli stanova u najam s mogućnošću otkupa. Na osnovi dijela revidiranih rješenja protiv potpisnika tih rješenja, bivšeg pomoćnika ministra, podnijeta je kaznena prijava Općinskom državnom odvjetništvu, stoji u odgovoru.

S.F.

PRAVOSUĐE

Od oprost izuzeti ratni zločini

Zastupnik **Tonči Tadić (HSP)** postavio je pitanje u vezi s **Izvjješćem o provedbi Zakona o općem oprost**. Odgovor je uputilo Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave u "Izvjješću o provedbi Zakona o općem oprost u vremenu od dana stupanja na snagu Zakona 5. listopada 1996. godine do mjeseca listopada 2001. godine". Zakonom o općem oprost dat je opći oprost od kaznenog progona, vođenja kaznenog postupka i od izvršenja pravomoćnih presuda počiniteljima kaznenih djela koja su počinjena ili u svezi s agresijom, oružanom pobunom ili oružanim sukobima u Hrvatskoj u vremenu od početka agresije 17. kolovoza 1990. godine do 23. kolovoza 1996. godine, kada je sklopljen Sporazum o normalizaciji odnosa sa SRJ. Temeljem odredbe članka 3. Zakona, od općeg oprost izuzeti su počinitelji kaznenih djela koja predstavljaju najteže povrede humanitarnog prava koje imaju karakter ratnih zločina. Riječ je o kaznenim djelima na čiji je progon Hrvatska obvezna i prema odredbama međunarodnog prava i koja su taksativno naznačena u st. 1. članka 3. tog Zakona. Također je propisano da se opći oprost ne odnosi niti na počinitelje ostalih kaznenih djela (djela tzv. klasičnog kriminaliteta; ubojstva, silovanja, razbojništva, razbojničke krađe) koja nisu počinjena tijekom agresije, oružane pobune ili oružanih sukoba, te nisu u svezi sa agresijom, oružanom pobunom ili oružanim sukobima u Hrvatskoj (st. 2. članka 3. Zakona).

Odmah po stupanju na snagu, Zakon je bio primijenjen na sve osobe koje su u trenutku stupanja na snagu Zakona bile lišene slobode, bilo da su se nalazile u pritvoru ili na izdržavanju kazne. Tako je temeljem Zakona odmah na slobodu pušteno 96 osoba, uglavnom zbog kaznenih djela oružane pobune protiv Hrvatske. Postupajući po službenoj dužnosti sudovi su nastavili s primjenom općeg oprost i prema dostavljenim podacima županijskih sudova do 18. ožujka 1998. godine najveći broj oprost odnosio se na hrvatsko Podunavlje, gdje je prema podacima Županijskog suda u Osijeku dat opći

oprost za 13.575 osoba. Ostali županijski sudovi primijenili su opći oprost do 18. ožujka 1998. godine na ukupno 4.643 osobe. Tako su svi sudovi u Hrvatskoj primijenili opći oprost na ukupno 18.218 osoba, odnosno kada se tome pribroje 96 osobe na koje je odmah primijenjen opći oprost po stupanju na snagu Zakona, opći oprost primijenjen je na ukupno 18.314 osoba. I nakon naznačenog vremena sudovi su nastavili s primjenom Zakona i primijenili su opći oprost na još 2.504 osobe, tako da je do danas prema podacima nadležnih županijskih sudova na području Hrvatske, a kojima raspolaže ovo Ministarstvo, opći oprost primijenjen na ukupno 20.818 osoba. U izvješću je istaknuto da je ovo Ministarstvo od strane nadležnih županijskih i općinskih sudova koji su temeljem Zakona o općem oprost u donosili pojedinačna rješenja o općem oprost zaprimalo samo brojčane podatke o ukupnom broju osoba na koje je primijenjen Zakon o općem oprost. Stoga ne raspolažu posebno iskazanim podacima, kao ni analizama o vrstama kaznenih djela ili nacionalnoj pripadnosti osoba na koje je primijenjen opći oprost. Načelno, jedino se može reći da se opći oprost u najvećem broju slučajeva odnosio na kaznena djela oružane pobune, ali su bila obuhvaćena i druga kaznena djela koja su, sukladno Zakonu, po ocjeni sudova potpadala pod opći oprost. Tako se opći oprost primjenjivao i na kaznena djela ugrožavanja teritorijalne cjelovitosti, službe u neprijateljskoj vojsci, neodazivanja pozivu i izbjegavanja vojne službe u HV-u, samovoljnog odlaska i bijega iz oružanih snaga, te na kaznena djela iz Zakona o kaznenim djelima podrivačke i terorističke djelatnosti protiv RH i drugo. Opći oprost primjenjivan je samo u onim slučajevima gdje nisu postojale činjenice i dokazi koji bi ukazivali na postojanje elemenata za najteže povrede humanitarnog prava koje imaju karakter ratnih zločina ili elemenata za postojanje nekog drugog kaznenog djela koje nije bilo u svezi s agresijom, oružanom pobunom ili oružanim sukobima u RH, a na koje se također sukladno Zakonu ne može primjenjivati opći oprost. Treba istaći da se Zakon primjenjivao na hrvatske državljane srpske nacionalnosti, ali i na pripadnike postrojbi HV-a, za kaznena djela koja su bila počinjena

u agresiji, oružanoj pobuni ili oružanim sukobima ili u svezi s njima, a koja su potpadala pod opći oprost. Ministarstvo nema saznanja da bi državna odvjetništva ili sudovi primjenjivali opći oprost i na osobe osumnjičene za kaznena djela ratnih zločina koje Zakon izriječno isključuje iz općeg oprosta. Opći oprost od strane sudova primjenjuje se dužnom pažnjom svih relevantnih činjenica samo na one slučajeve gdje nema dokaza da bi se u kaznenim postupcima pojedinih osumnjičenika radilo o ratnim zločinima.

S.F.

UNUTARNJI POSLOVI

Ovlasti pomorske policije

Zastupnica u Hrvatskom saboru **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL)** postavila je zastupničko pitanje u vezi s postupanjem policije u Piranskom zaljevu. Odgovorilo je **Ministarstvo unutarnjih poslova**, a odnosi se na postupanje policijskih službenika na području Piranskog zaljeva temeljem učestalih povreda crte razgraničenja od strane slovenskih ribarskih plovila kao i plovila policije Republike Slovenije.

U izvješću stoji da je potvrđeno, kako i navodi zastupnica, da je dana 29. kolovoza 2001. godine, u 14,27 sati, slovensko policijsko plovilo oznaka P-111 uplovilo u morski prostor Republike Hrvatske, te se nalazilo na udaljenosti od 0,33 NM od crte razgraničenja sa Republikom Slovenijom. Tom prilikom je posada slovenskog policijskog plovila kontrolirala, kao što je navela zastupnica, gospodina Mauricija Ošića i njegovo plovilo, registarskih oznaka 122-UM, dok je oko drugog hrvatskog ribarskog plovila samo napravila krug.

Navod zastupnice da na području Piranskog zaljeva nema policijskih službenika nije točan, stoji u odgovoru. U prilog tome govori činjenica da je istog dana posada policijskog plovila Policijske uprave istarske na području Piranskog zaljeva, u morskom prostoru Republike Hrvatske, u vremenu od 16,50 sati do 19,27 sati zatekla pet slovenskih ribarskih plovila, koje su u trenutku zaticanja obavljale gospodarski ribolov bez odobrenja.

Nazočnost policijskih službenika na području Piranskog zaljeva je stalna

svih ovih godina, a sve to vrijeme dolazilo je do učestalih slučajeva povrede crte razgraničenja. Tako je, primjerice, tijekom 1999. godine zabilježena ukupno 41 povreda crte razgraničenja od kojeg broja su to u 30 slučajeva učinilo slovenska ribarska plovila, a u 11 slučajeva slovenska policijska plovila.

Tijekom 2000. godine, na navedenom prostoru zabilježeno je 6 slučajeva uplovljenja od strane slovenskih policijskih plovila i 1 uplovljenje od strane slovenskih ribara, a hrvatska policija postupala je samo u jednom slučaju.

Do 19. listopada 2001. godine zabilježeno je ukupno 50 slučajeva povreda crte razgraničenja i to u 11 slučajeva to su učinila slovenska policijska plovila, a 39 puta slovenska ribarska plovila. U 12 slučajeva hrvatska policija postupala je prema slovenskim ribarima davanjem upozorenja.

Kako je već i istaknuto u odgovoru zastupnici na sjednici Hrvatskog sabora, a s obzirom da državna granica na području Piranskog zaljeva još nije određena, stav je Ministarstva unutarnjih poslova da se kod ovakvih incidenata ne poduzimaju drastične mjere, već se slovenski ribari jednostavno upozoravaju da se nalaze u morskom prostoru Republike Hrvatske, te se ujedno od njih traži da ga napuste. Takvi se slučajevi, jednako tako, rješavaju na nivou ravnateljstva policije, ili na razini ministara, a dogovoreno je i da će svaka strana, pogotovo tijekom ljetnih mjeseci, biti sudržana u svom postupanju, odnosno, radi izbjegavanja incidentnih situacija, službu na moru obavljat će u blizini svoje obale i neće dolaziti u blizinu crte razgraničenja.

Međutim, permanentnu nazočnost pomorske policije na području Piranskog zaljeva, kao i na cijelom morskom prostoru Republike Hrvatske, objektivno nije uvijek moguće osigurati. Razlog tome je ukupno stanje policijske flote čija je prosječna starost oko 14 godina, što dovodi do učestalih kvarova i povećanih potreba za obavljanjem servisa i remonta, kao i provođenje mjera štednje i racionalizacije koje se provode, kako na nivou Ministarstva unutarnjih poslova, tako i na nivou cjelokupne državne uprave.

S.F.

ZAŠTITA OKOLIŠA**Nezakonitost postupanja**

Na pitanje zastupnice **Dubravke Šuice (HDZ)** u vezi s **nezakonitim postupanjem u Uredu za prostorno uređenje, stambeno-komunalne poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša u Dubrovniku** odgovorilo je **Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja**.

U odgovoru stoji da je Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja provelo 7. i 8. rujna 2000. godine upravni nadzor nad radom i postupanjem Ureda za prostorno uređenje, stambeno-komunalne poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša Županije Dubrovačko-neretvanske u

Dubrovniku (sada Ured državne uprave). U upravnom nadzoru uočene su činjenice koje upućuju na zaključak da je počinjeno niz nezakonitih radnji. Nedavno je ponovno proveden upravni nadzor, od 8. do 12. listopada 2001. godine, i to nad radom ureda državne uprave u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, Uredu za prostorno uređenje, stambeno-komunalne poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša u Dubrovniku. Rečeni upravni nadzor proveden je nad

radom organizacijskih jedinica koje u Uredu obavljaju poslove izdavanja lokacijskih i građevnih dozvola. U tijeku je izrada Izvješća s prijedlogom mjera, koje će biti dostavljano predstojniku Ureda državne uprave u Dubrovniku, te nadležnom Ministarstvu za poslove opće uprave, te ovisno o nalazu postupit će se u skladu sa Zakonom o sustavu državne uprave ("Narodne novine", br. 75/93, 48/99, 15/00, 127/00, 59/01). Ministarstvo će preispitati i zakonitost određenih lokacijskih i građevnih dozvola, pa tako i stanice za tehnički pregled vozila (preispitivanje koje je u tijeku), te donijeti u skladu sa zakonom odgovarajuće odluke, stoji u odgovoru.

S.F.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehcec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 30102-637-2650,

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora